

**ZPRÁVA O PLNĚNÍ NÁRODNÍHO
LISABONSKÉHO PROGRAMU 2005-2008
(NÁRODNÍHO PROGRAMU REFORM
ČESKÉ REPUBLIKY)**

ČESKÁ REPUBLIKA
říjen 2007

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK	4
1. ÚVOD	6
1.1. LISABONSKÁ STRATEGIE PRO RŮST A PRACOVNÍ MÍSTA V OBDOBÍ 2006/2007	6
1.2. AKTUALIZACE OPATŘENÍ NPR ČR VE VAZBĚ NA PŘIJATÉ REFORMNÍ KROKY	7
1.3. KOORDINACE A PRINCIP PARTNERSTVÍ	8
2. VÝVOJ ČESKÉ EKONOMIKY	9
3. ČÁST MAKROEKONOMICKÁ	14
3.1. FISKÁLNÍ KONSOLIDACE	14
3.1.1. Dodržovat principy fiskálního cílení a posilovat střednědobé výdajové rámce státního rozpočtu a státních mimorozpočtových fondů	15
3.1.2. Restrukturalizovat výdajovou stranu veřejných rozpočtů	15
3.1.3. Pokračovat v restrukturalizaci daňového břemene	16
3.1.4. Předcházet vzniku nepřímého zadlužování formou mimorozpočtových fiskálních rizik	17
3.1.5. Provést strategická rozhodnutí pro stabilizaci důchodového systému a systému financování zdravotní péče	18
4. MIKROEKONOMICKÁ ČÁST	20
4.1. PODNIKATELSKÉ PROSTŘEDÍ	20
4.1.1. Provádět transparentní proces hodnocení dopadu nové legislativy	21
4.1.2. Snížit administrativní zátěž podnikatelů minimálně o 20%	23
4.1.3. Zjednodušit administrativní postupy pro zakládání a rozvoj firem	24
4.1.4. Zjednodušit vstup do podnikání zejména u činností, které nevyžadují splnění dalších kvalifikačních předpokladů	25
4.1.5. Posílit roli věřitelů během procesu úpadku	25
4.1.6. Zajistit efektivně fungující finanční trh	26
4.1.7. Modernizovat a zvýšit efektivitu daňové správy	27
4.2. VÝZKUM A VÝVOJ, INOVACE	28
4.2.1. Zvyšovat každoročně veřejné výdaje na výzkum a vývoj o 20 až 25 %	29
4.2.2. Změnit strukturu směřování veřejných výdajů na výzkum a vývoj	30
4.2.3. Podporovat soukromé investice do výzkumu a vývoje prostřednictvím nástrojů nepřímé podpory	31

4.2.4.	Zajistit lidské zdroje ve výzkumu a vývoji	32
4.2.5.	Zvýšit intenzitu využívání nástrojů ochrany práv duševního vlastnictví vědeckovýzkumnými institucemi a podniky	34
4.2.6.	Rozvíjet inovační infrastrukturu	36
4.2.7.	Zlepšit přístup inovačních firem k finančním zdrojům	38
4.3.	UDRŽITELNÉ VYUŽÍVÁNÍ ZDROJŮ	40
4.3.1.	Maximalizovat energetickou a materiálovou efektivnost a racionální využívání zdrojů	41
4.3.2.	Podporovat environmentální technologie	44
4.3.3.	Provést fiskálně neutrální ekologickou daňovou reformu	44
4.4.	MODERNIZACE A ROZVOJ DOPRAVNÍCH A ICT SÍTÍ	45
4.4.1.	Modernizovat a rozvíjet dopravní sítě	46
4.4.2.	Zavádět systémy pro řízení dopravy a dopravního provozu	48
4.4.3.	Zvýšit podíl železniční dopravy na přepravním trhu a rozvíjet kombinovanou dopravu	49
4.4.4.	Vytvořit konzistentní celorepublikovou vysokorychlostní ICT infrastrukturu	49
4.4.5.	Podporovat rozvoj a efektivní využívání ICT	50
4.4.6.	Zajistit konvergenci sítí a služeb v rámci trhu elektronických komunikací	52
4.4.7.	Zajistit bezpečnost sítí a informací a interoperabilitu ICT služeb	52
5.	ČÁST ZAMĚSTNANOST	54
5.1.	FLEXIBILITA TRHU PRÁCE	56
5.1.1.	Rozšířit smluvní volnost v pracovně právních vztazích	56
5.1.2.	Snížit zákonné nemzdové náklady práce	56
5.1.3.	Zlepšit stimulační účinek přímých daní a dávek s cílem omezit nezaměstnanost a zvýšit pracovní motivaci nízkopříjmových skupin	57
5.1.4.	Zvýšit územní mobilitu	57
5.1.5.	Modernizovat politiku zaměstnanosti	57
5.2.	ZAČLEŇOVÁNÍ NA TRHU PRÁCE	58
5.2.1.	Snížit nezaměstnanost mladých do 25 let	59
5.2.2.	Prosazovat rovné příležitosti žen a mužů na trhu práce	60
5.2.3.	Zvýšit participaci starších osob na trhu práce	60
5.2.4.	Zvýšit profesní mobilitu efektivním systémem rekvalifikací	61
5.2.5.	Zjednodušit přístup cizinců na trh práce	61
5.3.	VZDĚLÁVÁNÍ	62
5.3.1.	Realizovat kurikulární reformu	63
5.3.2.	Rozšířit přístup k vyššímu odbornému a vysokoškolskému vzdělávání	65

5.3.3.	Podpora spolupráce zaměstnavatelů a vzdělávacích institucí	66
5.3.4.	Zlepšit propojení systému počítačného a dalšího vzdělávání	67
5.3.5.	Podporovat dostupnost mezi jednotlivými stupni terciárního vzdělávání	69
5.3.6.	Podporovat další vzdělávání ve firmách	70
5.3.7.	Zvýšit informační vzdělanost	71
Tab. 1	Výdaje ze státního rozpočtu na výzkum a vývoj v letech 2005-2010	29
Tab. 2	Meziroční nárůst výdajů na VaV ze státního rozpočtu	30
Tab. 3	Předpokládaný vývoj institucionální podpory v letech 2007-2010	31
Tab. 4	Soukromé výdaje na VaV	31
Tab. 5	Výroba elektřiny z obnovitelných zdrojů energie v ČR	42
Tab. 6	Stav sítě dálnic a rychlostních silnic v České republice ke konci roku 2006	47
Graf 1.	Reálný růst HDP (meziroční růst v %)	9
Graf 2.	Spotřebitelské ceny (meziroční růst v %)	9
Graf 3.	Zaměstnanost (meziroční růst v %)	10
Graf 4.	Běžný účet / HDP (v %)	10
Graf 5.	Relativní ekonomická úroveň v paritě kupní síly (v %)	10
Graf 6.	Hodinová produktivita práce (relativní úroveň v paritě kupní síly vzhledem k eurozóně v %)	10
Graf 7.	Jednotkové náklady práce (relativní úroveň vzhledem k eurozóně v %)	11
Graf 8.	Využití práce (relativní úroveň počtu odpracovaných hodin na obyvatele vůči eurozóně v %)	11
Graf 9.	Podíl obyvatelstva v produktivním věku (15-64) na počtu obyvatel celkem (v %)	12
Graf 10.	Průměrná týdenní odpracovaná doba (v plném úvazku v hodinách)	12
Graf 11.	Míra ekonomické aktivity (podíl pracovní síly na počtu obyvatel ve věku 15-64 let)	12
Graf 12.	Míra zaměstnanosti (podíl zaměstnaných na počtu obyvatel ve věku 15-64 let)	13
Graf 13.	Míra nezaměstnanosti (podíl nezaměstnaných na pracovní síle)	13
Graf 14.	Saldo vládního sektoru (v % HDP)	14
Graf 15.	Podíl MSP na HDP a investicích	20
Graf 16.	Výroba elektřiny z obnovitelných zdrojů energie	43
Graf 17.	Graf 17. Podniky používající internet ve vztahu k veřejné zprávě (2006) (v %)	50
Graf 18.	Důvody nezájmu uživatelů internetu o e-government (2006) (v %)	51
Graf 19.	Míra zaměstnanosti (dle pohlaví) (v %)	54

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

CRM	Centrální registrační místa
DZSV	Dlouhodobé základní směry výzkumu
CŽU	Celoživotní učení
CŽV	Celoživotní vzdělávání
EIB	Evropská investiční banka
EMAS	Systém řízení podniku a auditů z hlediska ochrany životního prostředí (Eco-Management and Audit Scheme)
EQF	Evropský kvalifikační rámec
ERDF	Evropský fond pro regionální rozvoj
ERTMS	Evropský systém řízení železničního provozu (European Rail Traffic Management System)
ESF	Evropský sociální fond
FNM	Fond národního majetku
ICT	Informační a komunikační technologie
IDABC	Interoperabilní dodávání Pan-evropských služeb e-Governmentu správním orgánům, podnikům a občanům
ILO	Mezinárodní organizace práce
JPD 3	Jednotný programový dokument pro Cíl 3 (hlavní město Praha)
JSDI	Jednotný systém dopravních informací
NNO	Nestátní neziskové organizace
NPPG	Národní program počítačové gramotnosti
NPR	Národní program reforem

NSK	Národní soustava kvalifikací
OP	Operační program
OP RLZ	Operační program rozvoj lidských zdrojů
OP PI	Operační program podnikání a inovace 2007-2013
OP PP	Operační program průmysl a podnikání 2004-2006
p.b.	Procentní body
RIA	Metoda hodnocení regulace
ROP	Regionální operační program
RVP	Rámcový vzdělávací program
SROP	Společný regionální operační program
ŠVP	Školní vzdělávací program
TEN-T	Transevropské dopravní síť
UNIV	Uznávání výsledků neformálního vzdělávání a informálního učení v sítích škol poskytujících vzdělávací služby pro dospělé
VaV	Výzkum a vývoj
ZAP	Zjednodušení administrativních postupů při zahájení a v průběhu podnikání

1. ÚVOD

1.1. LISABONSKÁ STRATEGIE PRO RŮST A PRACOVNÍ MÍSTA V OBDOBÍ 2006/2007

Původní Lisabonská strategie byla koncipována na období 2000-2010 a odkazovala na záměr „vytvořit z EU nejkonkurenceschopnější a nejdynamičtější znalostní ekonomiku“. Naplňování strategie v první polovině stanoveného období nicméně nenaplnilo očekávání, v roce 2005 proto došlo k zásadnímu přehodnocení cílů a obsahové náplně Lisabonské strategie. Jarní Evropská rada nově stanovila prioritní oblasti a rovněž nastavila efektivnější systém implementace stanovených politik. Počet priorit byl omezen a revidovaná Lisabonská strategie, od roku 2005 pod názvem (Lisabonská) strategie pro růst a pracovní místa byla zaměřena na ekonomický pilíř, kterým je hospodářský růst a vytváření nových pracovních míst. V rámci nově ustaveného systému řízení a implementace přijala Česká republika, obdobně jako ostatní členské státy, na podzim roku 2005 *Národní program reformem na období 2005-2008* (NPR), ve kterém jsou stanovena opatření na podporu hospodářského růstu a zaměstnanosti. Po uplynutí prvního roku tříletého cyklu obnovené Lisabonské strategie (období let 2005-2008) bylo provedeno první vyhodnocení dosaženého pokroku v plnění opatření stanovených v NPR. První *Zpráva o plnění Národního programu reformem ČR* (dále jen *Zpráva*) byla dne 25. října 2006 schválena Vládou ČR a následně předložena Evropské komisi. *Zpráva* vytvořená v roce 2007 tak hodnotí implementaci v pořadí již druhého roku tříletého cyklu obnovené Lisabonské strategie, na který je NPR.

Plnění národních programů reformem členských států EU bylo v závěru loňského roku podrobeno hodnocení ze strany Evropské komise, která dne 12. prosince 2006 uveřejnila *Výroční zprávu o pokroku*. Výroční zpráva obsahuje kapitoly věnované jednotlivým zemím EU. Ty jsou hodnoceny jednak na základě plnění opatření, které si stanovily ve svých národních programech reformem, a dále ve vztahu k cílům přijatým jarní Evropskou radou v březnu 2005. Hodnocení prvního roku implementace NPR České republiky konstatovalo dosažení pokroku v řadě oblastí, mezi úspěchy Komise uvedla například zlepšení podnikatelského prostředí, kurikulární reformu a zvýšení účasti na terciálním vzdělávání. Na druhé straně Výroční zpráva Evropské komise kriticky hodnotila skutečnost, že ČR dosud nepřistoupila k reformě veřejných financí a předpokládaný růst veřejných výdajů na výzkum a vývoj v příštích letech, plně neodpovídal hodnotám stanoveným v NPR 2005-2008. Pouze omezený pokrok byl Komisí shledán v oblasti zvýšení využití informačních a komunikačních technologií, včetně využití elektronické komunikace ve státní správě, zvýšení pružnosti trhu práce, modernizace služeb zaměstnanosti a vytvoření komplexní strategie celoživotního vzdělávání.

Nově byl součástí *Výroční zprávy o pokroku* návrh tzv. „specifických doporučení členským zemím“ v oblasti hospodářské politiky a politiky zaměstnanosti, která následně na svém březnovém zasedání potvrdila Evropská rada. Specifická doporučení pro Českou republiku na prvním místě uvádí nutnost zlepšení dlouhodobé udržitelnosti veřejných financí a přijetí kroků k provedení reformem penzijního a zdravotnického systému. V oblasti výzkumu a vývoje je zdůrazněna potřeba zlepšit spolupráci mezi veřejnými a soukromými výzkumnými institucemi a současně zvyšovat objem a efektivnost veřejných výdajů pro výzkum a vývoj. Směrem k politice zaměstnanosti a vzdělávání směřuje doporučení dále modernizovat ochranu zaměstnanců, včetně právních předpisů a systémů daní a dávek. Dále je třeba zlepšit efektivnost systému vzdělávání a odborné přípravy s ohledem na potřeby trhu práce a stimulovat investice do vzdělávání, zvláště

starších pracovníků a osob s nízkou kvalifikací, a zvýšit diverzifikaci nabídky terciálního vzdělávání.

Výroční zpráva Komise byla určena pro summit jarní Evropské rady ve dnech 8.-9. března 2007 a představovala jeden z hlavních vstupů pro formulaci jejích závěrů. V přijatých závěrech Evropské rady se konstatuje, že obnovená Lisabonská strategie pro růst a pracovní místa přináší výsledky v podobě příznivého hospodářského vývoje a nově vytvářených pracovních míst. Pozitivně byl hodnocen také dosažený pokrok v implementaci Národních programů reforem členských zemí a Lisabonského programu Společenství. Na základě celkového vyhodnocení naplňování revidované Lisabonské strategie předložené Evropskou komisí, Evropská rada v přijatých Závěrech vyzvala členské státy, aby využily zlepšující se hospodářské situace EU k posílení tempa reforem a tím i k dalšímu zlepšení celosvětového konkurenčního postavení Evropy. Evropský summit dále potvrdila platnost čtyř prioritních oblastí, které jsou zásadní pro zvýšení hospodářského růstu a zaměstnanosti v EU. Jedná se o zvýšení investic do znalostí a inovací, uvolnění podnikatelského potenciálu, zejména malých a středních firem, zvyšování zaměstnanosti skupin obyvatelstva znevýhodněných na trhu práce a energetickou politiku EU.

Stejně jako v předchozích letech stanovily letošní závěry jarní Evropské rady členským zemím konkrétní úkoly pro naplnění cílů Lisabonské strategie, včetně termínů plnění. Jedná se například o stanovení kvantitativního cíle v oblasti snížení administrativní zátěže vyplývající podnikatelům z legislativy EU, včetně výzvy členským zemím, aby si do roku 2008 stanovily vlastní národní cíle v této oblasti. V rámci této *Zprávy* proto bylo plnění stanovených opatření posuzováno rovněž ve vztahu k cílům přijatých jarní Evropskou radou 2007 a dále také specifickým doporučením pro Českou republiku.

1.2. AKTUALIZACE OPATŘENÍ NPR VE VAZBĚ NA PŘIJATÉ REFORMNÍ KROKY

Vláda České republiky, jmenovaná v lednu 2007, si jako jednu z hlavních priorit stanovila konsolidaci veřejných financí. Nutnost tohoto kroku vyplývá z potřeby urychleně řešit dlouhodobě deficitní hospodaření vládního sektoru zapříčiněné nekontrolovatelným zvýšením výdajů, zejména v oblasti sociálních transferů, které získalo akcelerační charakter v letech 2005 – 2006. Za účelem provedení fiskální konsolidace nezbytné pro zajištění dlouhodobě udržitelného makroekonomického vývoje vláda připravila komplexní souhrn daňových a rozpočtových změn.¹ Reforma veřejných financí směřuje ve střednědobém horizontu zejména k redukci vládního deficitu a ke snížení podílu mandatorních vládních výdajů. V dlouhodobém horizontu je cílem přijetí reforem systémů důchodového zabezpečení a zdravotnictví, které posílí dlouhodobou udržitelnost veřejných financí.

Struktura prioritních opatření *Zprávy* nebyla v letošním roce modifikována. V návaznosti na v září Parlamentem ČR přijaté reformy, byly nicméně provedeny podstatné obsahové změny u opatření cílených na konsolidaci veřejných financí v části makroekonomické a u opatření v části věnované zaměstnanosti a sociálnímu systému. Hlavní daňové a rozpočtové změny jsou uvedeny v rámci priorit „Restrukturalizovat výdajovou stranu veřejných rozpočtů“ a „Pokračovat v restrukturalizaci daňového břemene“.

¹ Reformní opatření byla přijata Poslaneckou sněmovnou a Senátem Parlamentu ČR v srpnu, resp. září 2007.

Přijetím reforem v oblasti konsolidace veřejných rozpočtů a připravovanými reformními kroky v oblasti důchodového zabezpečení a zdravotnictví vláda rovněž reflektuje aktuální *specifická doporučení* pro ČR.

Velká část nástrojů pro realizaci opatření uvedených v rámci této *Zprávy* je financována prostřednictvím strukturálních fondů EU. Národní strategický referenční rámec pro nové programovací období 2007-2013, schválený Evropskou komisí v červenci 2007, obsahuje přehledný popis vazeb na Národní program reforem ČR, kdy z celkového počtu 46 opatření NPR je 30 podporováno prioritami Národního strategického referenčního rámce. Nicméně v současné době pobíhá vyjednávání s Evropskou komisí o přijetí některých operačních programů a tedy za nové programovací období není, k datu zpracování zprávy, ještě žádný příspěvek z evropských fondů uskutečněn.

1.3. KOORDINACE A PRINCIP PARTNERSTVÍ

Národní koordinátor odpovědný za naplňování cílů Lisabonské strategie byl v České republice jmenován již roku 2003. Po přijetí nového cyklu řízení Lisabonské strategie pro růst a pracovní místa jarní Evropskou radou v březnu 2005 byla národnímu koordinátorovi rovněž určena hlavní gesce za zpracování NPR ČR pro období 2005-2008 a plnění zde stanovených opatření. V návaznosti na jmenování vlády ČR v lednu 2007 přešla odpovědnost za koordinaci Lisabonské strategie v České republice na místopředsedu vlády pro evropské záležitosti.

Koordinace plnění Lisabonské strategie na pracovní úrovni probíhá prostřednictvím meziresortní Horizontální pracovní skupiny k NPR, která byla vytvořena v roce 2005 za účelem vytvoření NPR. S cílem zefektivnění koordinační struktury byla v hodnoceném období do činnosti Horizontální pracovní skupiny zapojena další ministerstva², jimž připadá gesce za jednotlivá opatření. Rozšířením Horizontální pracovní skupiny bylo dosaženo lepší provázanosti opatření NPR s dalšími dokumenty strategické povahy, zejména koncepcemi v oblasti vzdělávání, rozvoje infrastruktury, reformy regulatorního prostředí a čerpání prostředků ze strukturálních fondů EU.

Vytvoření NPR bylo založeno na diskuzi mezi státní správou s partnerskými organizacemi, tj. hospodářskými a sociálními partnery, zástupci krajů, regionů a nevládních organizací. Tento přístup zůstal základem i pro implementaci stanovených opatření a rovněž následné hodnocení dosaženého pokroku. Řada projektů, které přispívají k plnění priorit NPR, probíhá v úzké spolupráci s občanskými a profesními organizacemi, na regionální úrovni jsou zapojeny orgány místní samosprávy. Některé z těchto projektů tato *Zpráva* uvádí jako „příklady dobré praxe“.

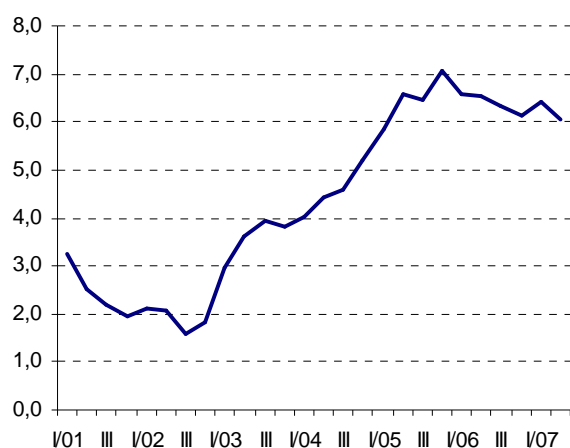
² Členy Horizontální pracovní skupiny, které předsedá zástupce útvaru místopředsedy vlády pro evropské záležitosti, se kromě Ministerstva financí, Ministerstva průmyslu a obchodu a Ministerstva práce a sociálních věcí nově stali zástupci Ministerstva životního prostředí, Ministerstva dopravy, Ministerstva vnitra, Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy a Ministerstva pro místní rozvoj.

2. VÝVOJ ČESKÉ EKONOMIKY

Česká republika zažívá období příznivého ekonomického vývoje. Klíčové pro zajištění dlouhodobé makroekonomické stability zůstává zvýšení flexibility fiskální politiky a udržitelnost veřejných financí, zejména pak zastavení růstu mandatorních výdajů.

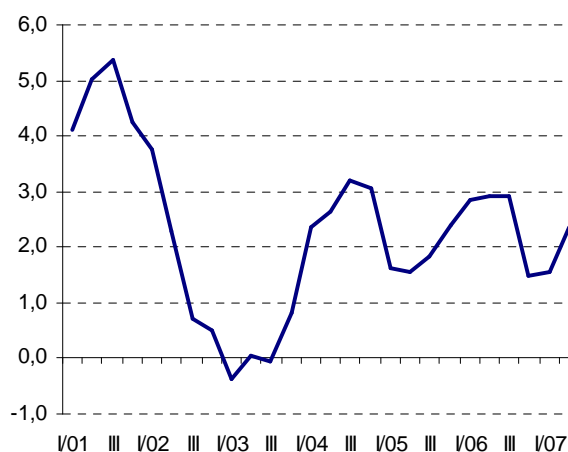
Robustní růst české ekonomiky, který v roce 2006 dosáhl 6,4 %, pokračoval i v 1. pololetí 2007 (6,2 % meziročně, 1,5 %, resp. 1,4 % mezičtvrtletně v 1. a 2. čtvrtletí). Téměř výhradním nositelem tohoto růstu byla domácí poptávka. Vlivem zlepšení směnných relací dynamika reálného hrubého domácího důchodu předstihla v 1. pololetí 2007 dynamiku HDP o 1,8 p.b. Tempo růstu potenciálního produktu, zejména díky robustnímu příspěvku souhrnné produktivity výrobních faktorů, dosahuje hodnoty těsně nad 5 %. Na konci roku 2005 došlo k uzavření záporné produkční mezery a současná pozice české ekonomiky je dána cca 1,4-procentní kladnou mezerou v 1. pololetí 2007.

Graf 1. Reálný růst HDP
(meziroční růst v %)

zdroj: Eurostat

Graf 2. Spotřebitelské ceny
(meziroční růst v %)

zdroj: Eurostat

Nízkoinflační prostředí se v české ekonomice daří udržet i nadále, a to zejména díky důvěryhodné měnové politice České národní banky. Významnou roli hraje i vysoká úroveň konkurenčního prostředí. V červnu 2007 se meziročně zvýšila hladina spotřebitelských cen o 2,5 % s příspěvkem deklarovaných, usměrňovaných a regulovaných cen 1,2 p.b. (V roce 2006 dosáhla průměrná roční míra inflace 2,5 %.) Dlouhodobě je spotřebitelská inflace tažena zejména rostoucími náklady na bydlení.

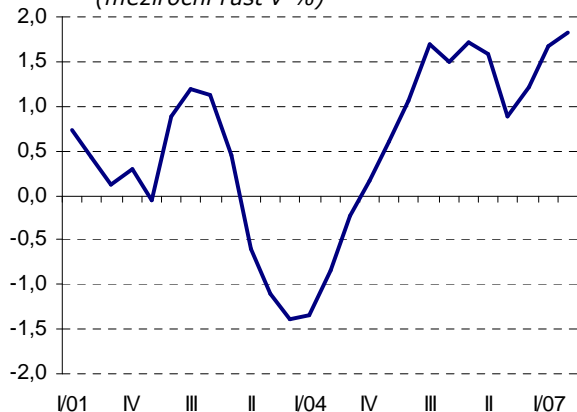
Vnější ekonomická rovnováha, vyjádřená podílem salda běžného účtu na HDP v klouzavých ročních úhrnech, se pohybuje v udržitelných mezích. Ve 2. čtvrtletí 2007 se sice proti konci roku 2006 mírně zhoršila o 0,3 p.b. na -3,4 %, ale přebytek výkonové bilance se naopak zvýšil o 0,7 p.b. na 2,8 % HDP. Hlavním zdrojem deficitnosti běžného účtu je zejména odliv (repatriace) výnosů z přímých zahraničních investic.

V oblasti trhu práce je patrný pozitivní trend, kdy se zaměstnanost (podle výběrového šetření pracovních sil) od 4. čtvrtletí 2004 meziročně zvyšuje. Za celý rok 2006 vzrostla o 1,3 % při

udržení míry ekonomické aktivity (15-64 let) na 71,2 % a růstu míry zaměstnanosti o 0,6 p.b. na 66,1 %. Za 1. pololetí 2007 dosáhl růst zaměstnanosti 1,7 %.

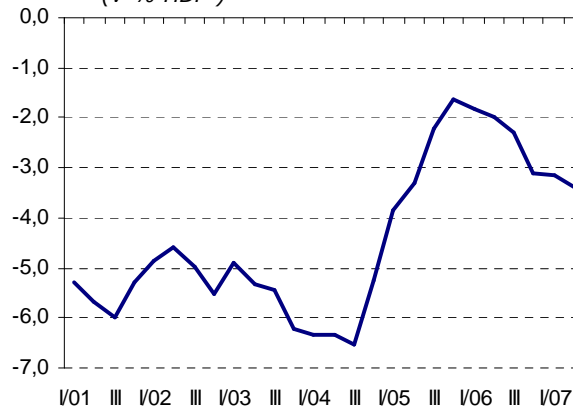
Mezinárodně srovnatelná míra nezaměstnanosti dosáhla vrcholu 8,4 % v 1. čtvrtletí 2004 a od té doby se v souvislosti s ekonomickým růstem, na kterém se významně podílí příliv zahraničních investic v České republice, razantně snižuje. Ve 2. čtvrtletí 2007 klesla na 5,3 %, což je meziročně nižší o 1,8 p.b. a minimum za posledních téměř 10 let.

Graf 3. Zaměstnanost
(meziroční růst v %)

zdroj: Eurostat

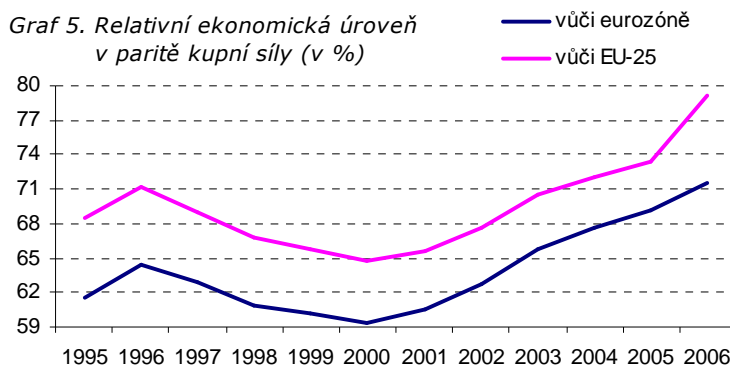
Graf 4. Běžný účet
(v % HDP)

zdroj: Eurostat

Česká ekonomika roste v posledních letech podstatně rychleji oproti průměru ekonomik EU. Za období let 2000-2006 dosáhla průměrného tempa růstu 4,2 % proti 2,2 % v zemích EU-25 a 2,0 % v eurozóně. Relativní ekonomická úroveň výkonu české ekonomiky na obyvatele měřená paritou kupní síly se ze 64,7 % v roce 2000 dostala na úroveň 79,2 % vůči EU-25 a na 71,5 % vůči eurozóně.

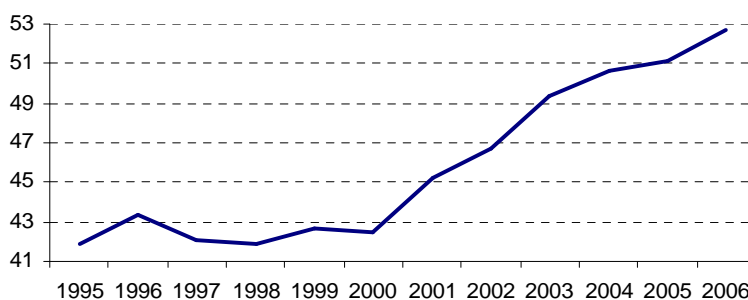
Graf 5. Relativní ekonomická úroveň
v paritě kupní síly (v %)

zdroj: Eurostat

Výsledkem technologické zaostalosti, vzniklé v období centrálně plánované ekonomiky, je u české ekonomiky (obdobně jako u ostatních ekonomik nových členských zemí) markantní rozdíl v **hodinové produktivitě práce** v porovnání se „starými“ členskými zeměmi EU. Procesy transformace, privatizace a restrukturalizace ekonomiky, vytváření institucí tržní

Graf 6. Hodinová produktivita práce
(relativní úroveň k eurozóně, %)

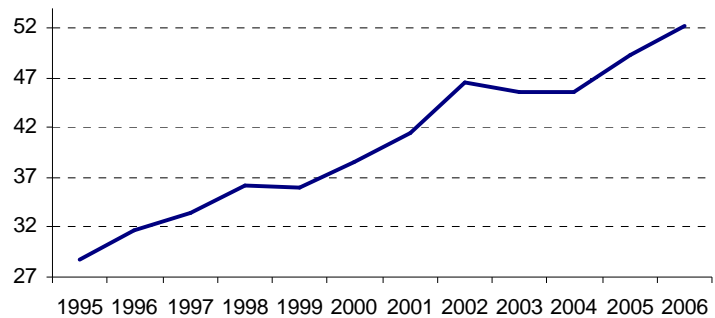
zdroj: Eurostat

ekonomiky, transfer technologií a adaptace ekonomických subjektů na nové podmínky vytvořily prostředí umožňující stále rychlejší **zmenšování rozdílů v úrovni produktivit**. Hodinová produktivita se v české ekonomice začala výrazně zvyšovat až od roku 2000, kdy vzrostla z 43 % průměru eurozóny na téměř 53 % v roce 2006.

Konvergence produktivity práce je podmíněna zlepšením konkurenceschopnosti českých ekonomických subjektů. **Konkurenční výhodu** české ekonomiky tvoří v současné době zejména nízká nákladovost na pořízení výrobních faktorů.

Nízké **jednotkové náklady práce** dokazují, že ČR má stále ještě možnost využívat levné pracovní síly. Postupně však dochází k vyčerpávání této výhody. Relativní jednotkové náklady práce, vyjádřené jako podíl náhrad na zaměstnance v kurzovém vyjádření k produktivitě práce z HDP v PPP, se mezi roky 1995 až 2006 zvýšily ve vztahu k eurozóně z 29 % na 52 %, tedy o 23 p.b. Vedle rychlejšího růstu mezd v ČR se zde projevuje i nominální zhodnocení směnného kurzu CZK/EUR.

Graf 7. Jednotkové náklady práce
(relativní úroveň k eurozóně, %)

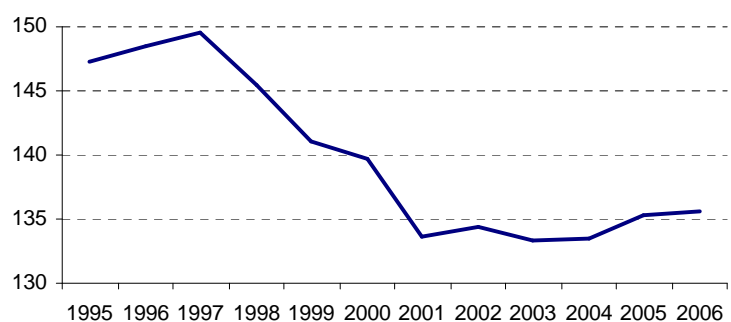

zdroj: Eurostat

Z dlouhodobé perspektivy stabilního ekonomického výkonu je tedy nezbytné, aby se uskutečnil přechod na **kvalitativně založenou konkurenceschopnost**. To si vyžaduje nárůst inovační kapacity ekonomiky.

Z hlediska **využití práce** (počet odpracovaných hodin na obyvatele jako podíl relativní ekonomické úrovně a relativní produktivity práce) dosahuje ČR ve srovnání s eurozónou vysoce nadprůměrných výsledků. Po přibližně konstantním vývoji této relace (v průměru o 34 % více) využití práce opět od roku 2004 mírně roste. V roce 2006 byl průměrný počet odpracovaných hodin oproti EU-12 o cca 36 % vyšší. Úkolem politik na trhu práce bude v optimálním případě udržet stávající příznivý vývoj.

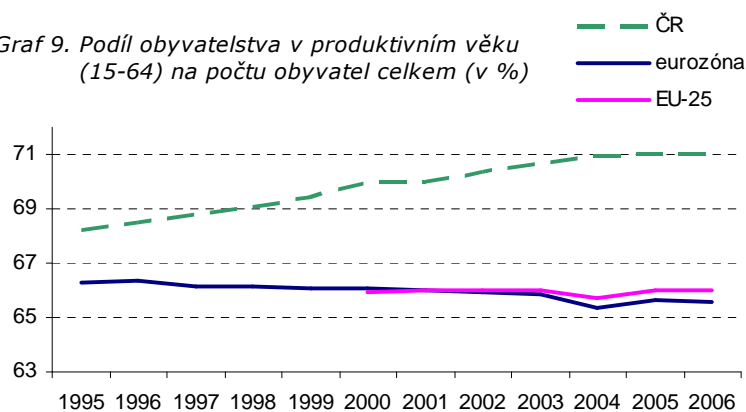
Graf 8. Využití práce
(relativní úroveň k eurozóně, %)

zdroj: Eurostat

Významným, byť pouze dočasným, faktorem vyššího využití práce v české ekonomice je z ekonomického pohledu velmi příznivá **demografická struktura**. Zatímco v průměru zemí EU se podíl populace ve věku 15-64 let dlouhodobě pohybuje okolo 66 % a spíše klesá, podíl

Graf 9. Podíl obyvatelstva v produktivním věku (15-64) na počtu obyvatel celkem (v %)

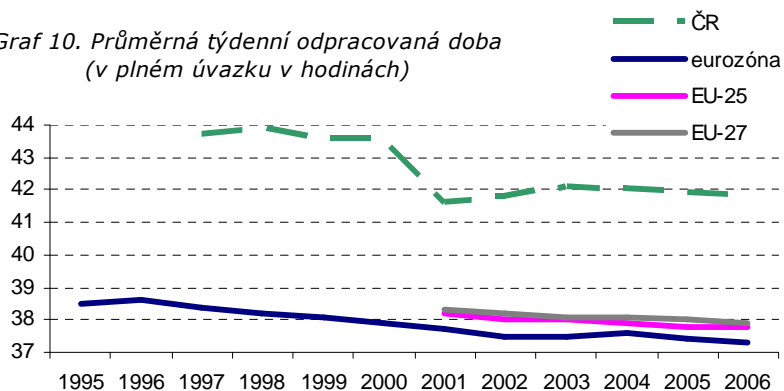
zdroj: Eurostat

obyvatel v produktivním věku v ČR vzrostl z 68 % v roce 1995 na 71 % v roce 2006. Vlivem rostoucí střední délky života bude pravděpodobně vrcholu pozitivního působení demografického faktoru dosaženo v roce 2009. Od této doby se v ekonomice začnou projevovat důsledky stárnutí populace. V reakci na tento vývoj bude nutné vedle stávajícího prodlužování zákonného věku odchodu do důchodu, také další přizpůsobení

důchodového systému, podpora vyšší ekonomické aktivity a zpružnění trhu práce pro zajištění potřeb ekonomiky při nižším počtu obyvatel v praceschopném věku.

Dalším faktorem nadprůměrného využití práce v ČR je vysoký počet odpracovaných hodin na zaměstnanou osobu. Skutečná průměrná délka pracovní doby je v české ekonomice tradičně vysoká. Navíc je u nově vzniklých podnikatelských subjektů (převážně podnikatelů bez zaměstnanců) průměrná obvyklá i skutečná odpracovaná doba podstatně vyšší než u osob v zaměstnaneckém poměru. Výrazně nižší (vzhledem ke „starým“ zemím EU) je v rámci české ekonomiky počet zkrácených pracovních úvazků, obdobně jako délka dovolené a počet svátků.

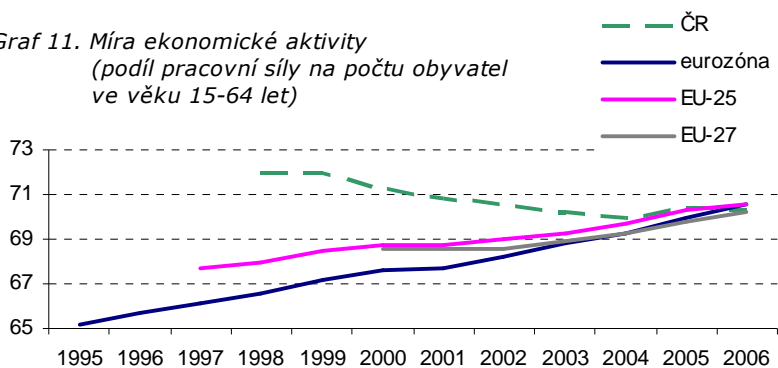
Graf 10. Průměrná týdenní odpracovaná doba (v plném úvazku v hodinách)

zdroj: Eurostat

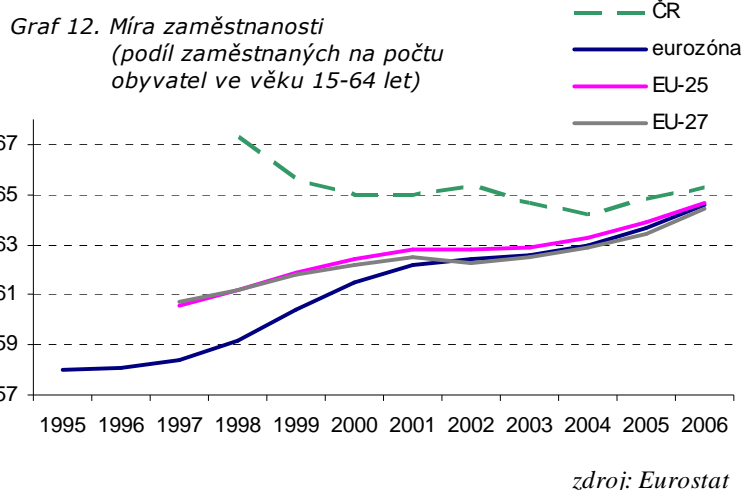
Značná část poklesu relativního využití práce vycházela z vývoje míry ekonomické aktivity (podíl pracovní síly na populaci 15-64 let), kdy vývoj v ČR byl do roku 2004 opačný oproti vývoji zejména zemí eurozóny. Vedle pozitivních jevů, jako je zvýšení podílu mladých lidí, kteří se účastní sekundárního a terciárního stupně vzdělávání, se zde projevily i jevy negativní – nízká motivace k práci či závislost některých

Graf 11. Míra ekonomické aktivity (podíl pracovní síly na počtu obyvatel ve věku 15-64 let)

zdroj: Eurostat

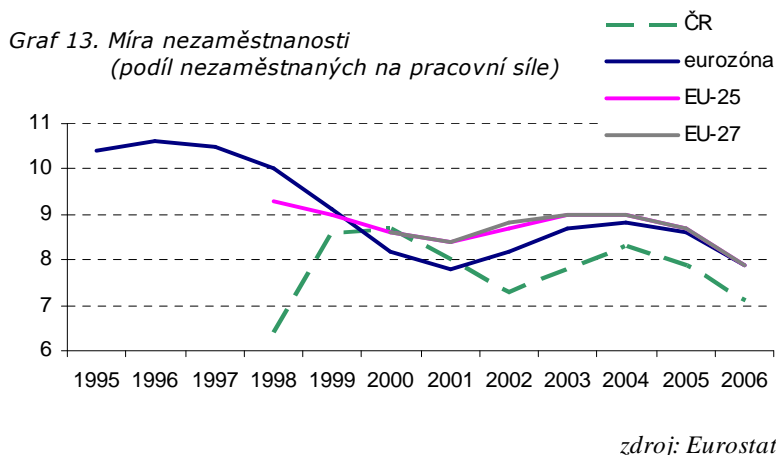
skupin obyvatelstva na pobírání sociálních dávek. V letech 2005 a 2006 došlo k mírnému nárůstu míry ekonomické aktivity.

Analogicky i **míra zaměstnanosti** (podíl celkového počtu pracovníků na populaci ve věku 15-64 let) je ovlivňována pozicí české ekonomiky v hospodářském cyklu. Vysoká poptávka po práci vlivem dynamického ekonomického růstu se převážně v poslední době projevuje rychle rostoucím zaměstnáváním cizích státních příslušníků. Jejich podíl na celkové zaměstnanosti vzrostl z 3,4 % v roce 2002 na 5,2 % v roce 2006. Dále se pozitivně

projevovalo širší zapojování osob v důchodovém věku a studentů. Pozitivní vývoj v roce 2006 byl rovněž zaznamenán u osob sebezaměstnaných, jejichž počet se v loňském roce oproti roku 2004 a 2005 zvyšoval. Souhrnně lze konstatovat, že se spíše jedná o důsledek příznivého cyklického vývoje než o změnu strukturálních charakteristik trhu práce. Na druhé straně se začínají objevovat protisměrně působící faktory, které tempo míry zaměstnanosti brzdí. Nejpodstatnějším z nich byl v minulém roce odchod žen ve věku 25-39 let z trhu práce na mateřskou dovolenou.

Na poklesu relativního využití práce se ve druhé polovině devadesátých let podílel i skokový nárůst **nezaměstnanosti**, kdy v průběhu významných strukturálních změn v ekonomice míra nezaměstnanosti dosáhla na srovnatelnou úroveň s průměrem eurozóny i EU-25. Od roku 2004 míra nezaměstnanosti v ČR klesá, v roce 2006 se dostala o 0,8 p.b. níže než v eurozóně. Současný příznivý trend lze připsat především cyklické pozici české ekonomiky. Pozitivním rysem, doprovázejícím pokles míry nezaměstnanosti, je úbytek dlouhodobě nezaměstnaných, který za roky 2005 a 2006 činil více jak 16 %. Přesto však jejich podíl na celkové míře nezaměstnanosti je stále vysoký a dosahuje 41 %.

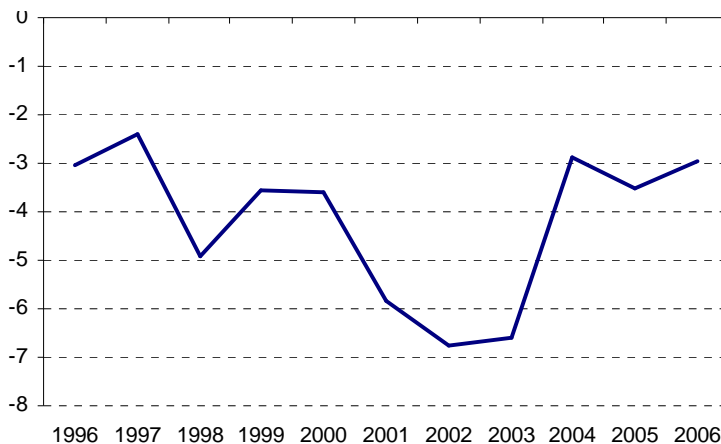

3. ČÁST MAKROEKONOMICKÁ

3.1. FISKÁLNÍ KONSOLIDACE

Hospodaření sektoru vládních institucí bylo v uplynulém desetiletí trvale deficitní. Nejvyšších deficitů bylo dosaženo v letech 2001-2003, částečně vlivem dobíhajících nákladů transformačního procesu, stabilizace bankovního sektoru, absencí reformních opatření sociálního a důchodového systému a systému zdravotnictví a nákladů spojených s přípravami na vstup do EU. V dalších letech tyto významné faktory postupně odeznívaly. Do snížení deficitu vládního sektoru v letech 2004-2006 se dále významně promítá

Graf 14. Saldo vládního sektoru
(v % HDP, metodika ESA 95)

zdroj: Eurostat

příznivá fáze ekonomického cyklu a efekty reformních opatření veřejných rozpočtů zahájené v roce 2003, jejíž cíle se v prvních dvou letech dařilo naplňovat. Hlavní příčinu přetrvávajících deficitů představují neudržitelné vysoké výdajové tendence, zejména v oblasti sociálních transferů. Struktura vládních výdajů se vyznačuje vysokým příliž podílem mandatorních výdajů. Prostor pro diskreční opatření, ale i fungování automatických stabilizátorů, je proto omezen.

Předpokladem udržení stabilního makroekonomického prostředí a zvýšení flexibility rozpočtové politiky je provedení fiskální konsolidace a restrukturalizace výdajové strany veřejných rozpočtů. Za tímto účelem vláda připravila souhrn reformních opatření, která směřují ve střednědobém horizontu zejména k redukci vládního deficitu a ke snížení podílu mandatorních vládních výdajů. V dlouhodobém horizontu jsou cílem reformy systémů důchodového zabezpečení a zdravotnictví, které také posílí dlouhodobou udržitelnost veřejných financí.

SOUHRN PŘIJATÝCH A REALIZOVANÝCH OPATŘENÍ:

- V dubnu 2007 vláda ČR schválila nový střednědobý výhled státního rozpočtu, ve kterém stanovila ambicióznější fiskální cíle a jim odpovídající zpřísněné výdajové rámce pro období let 2008-2010.
- Parlamentem ČR byl přijat souhrn reformních opatření v oblasti daní, sociálních transferů a zdravotnictví.
- Dochází k postupné redukci mimorozpočtových institucí s cílem eliminovat rizika a zvýšit fiskální transparentnost.
- Vláda ČR navrhla postup řešení problematiky důchodového systému v rámci tří navazujících fází důchodové reformy.
- V červnu 2007 byla usnesením vlády ČR ustavena komise nezávislých expertů, která má za cíl zhodnotit současný stav zdravotního systému a jeho výhledy.

3.1.1. Dodržovat principy fiskálního cílení a posilovat střednědobé výdajové rámce státního rozpočtu a státních mimorozpočtových fondů

Fiskální politika je realizována v režimu fiskálního cílení. Závazným fiskálním pravidlem je dodržování střednědobých výdajových rámců státního rozpočtu a státních fondů. V letech 2004-2006 byly fiskální cíle v podobě podílu salda sektoru vládních institucí na HDP dodrženy. Deficit v tomto období dosahoval nižší úrovně, než bylo plánováno. Vzhledem k výrazně vyšším příjmům, než bylo původně očekáváno, však došlo v letech 2005 a 2006 k navýšení schválených výdajových limitů nad rámec povolených úprav a pouze část dodatečných příjmů byla využita ke snížení deficitu. Nedodržování výdajového fiskálního pravidla při sestavování státního rozpočtu v uplynulých dvou letech vede k očekávanému nárůstu deficitu v roce 2007 na úroveň 3,4 % HDP. To znamená, že zřejmě poprvé od zavedení režimu fiskálního cílení nebude dodržen stanovený fiskální cíl, který činí 3,3 % HDP.

Vláda ČR, jmenovaná v lednu 2007, si jako jednu z hlavních priorit stanovila urychlenou konsolidaci veřejných financí³ a výslovně se přihlásila k dodržování principů fiskálního cílení a střednědobých výdajových rámců. V dubnu 2007 vláda schválila nový střednědobý výhled státního rozpočtu, ve kterém stanovila ambicióznější fiskální cíle a jim odpovídající zpřísněné výdajové rámce pro období let 2008-2010. Z těchto fiskálních cílů vychází návrh státního rozpočtu na rok 2008 a jeho střednědobý výhled na roky 2009 a 2010. Deficit vládního sektoru (metodika ESA 95) by měl dosáhnout úrovně pod 3,0 % v roce 2008, 2,6 % v roce 2009 a 2,3 % v roce 2010.

Dosažení stanovených cílů a dodržení závazného pravidla v podobě výdajových rámců by mělo být umožněno implementací souhrnu reformních opatření zejména v oblasti daní, sociálních transferů a zdravotnictví, které byly schváleny Parlamentem ČR.

Nepřekročitelná výše výdajových rámců je jedním z hlavních fiskálních nástrojů přijaté reformy veřejných financí. Souhrn reformních opatření nicméně neobsahuje kroky směřující k posílení závaznosti a vynutitelnosti fiskálních pravidel. Hlavním faktorem účinnosti výdajových rámců proto zůstává zejména veřejná kontrola dodržování pravidel.

Za účelem zvýšení veřejné a mediální pozornosti věnované dodržování fiskálních pravidel začalo Ministerstvo financí pravidelně zveřejňovat vyhodnocení dodržování výdajových rámců.

3.1.2. Restrukturalizovat výdajovou stranu veřejných rozpočtů

Výdaje sektoru vládních institucí dosahovaly v roce 2006 úrovně 43,6 % hrubého domácího produktu, což oproti roku 2005 znamená pokles o 1,3 p.b. V důsledku zákonů přijatých zejména v období před parlamentními volbami v roce 2006 však došlo k nárůstu mandatorních výdajů především sociálního charakteru, který dále zvýšil tlak na veřejné finance. Vláda stanovila za svůj cíl zvrátit tento nepříznivý vývoj a snížit deficit vládního sektoru reformou zejména sociálních výdajů.

Účelem restrukturalizace výdajové strany veřejných rozpočtů je pokračovat v rozšiřování manévrovacího prostoru pro výkon fiskální politiky, zvyšovat výdaje na programy s pozitivními růstovými efekty (infrastruktura, vzdělání, výzkum a vývoj) a zajistit dostatečné zdroje pro spolufinancování projektů podporovaných fondy EU.

³ Programové prohlášení vlády ČR ze dne 17. ledna 2007.

Fiskální konsolidace se v rozhodující míře opírá o výdajovou stranu veřejných rozpočtů prostřednictvím zastavení nárůstu sociálních závazků. Hlavním nástrojem je moratorium na přijímání zákonů zvyšujících mandatorní výdaje a snižování podílu mandatorních a kvazi-mandatorních výdajů, které ve státním rozpočtu na rok 2007 tvoří téměř tři čtvrtiny celkových výdajů. Z dalších úsporných opatření lze zmínit snižování počtu státních zaměstnanců do roku 2010 nejméně o 3 % ročně (oproti stavu k 31.prosinci 2006).

Těžiště úspor leží v oblasti sociálních výdajů. Jedná se především o následující opatření:

- Odstranit automatická valorizační schémata životního a existenčního minima u všech sociálních transferů; stávající valorizační schéma bude zachováno u důchodů.
- Posunout o jeden rok (tj. na 1. leden 2010) účinnost zákona o nemocenském pojištění a zavést lhůtu prvních tří pracovních dnů, v průběhu kterých nenáleží zaměstnanci výplata nemocenské.
- Svázat nárok na finanční podporu ze sociálního systému s povinností rekvalifikace a účasti v projektech dalšího vzdělávání a penalizovat dlouhodobé a opakované odmítání aktivního přístupu k trhu práce přechodem na věčné zajištění nikoliv životního, ale pouze existenčního minima.
- Zpřísnit vyplácení podpor v nezaměstnanosti formou možnosti ztráty nároku na podporu v nezaměstnanosti v případě, že byl předchozí zaměstnanecký poměr ukončen pro zvláště hrubé porušení pracovních povinností.
- Odstranit demotivaci k pracovnímu výděлку způsobenou skokovými hranicemi pro příjem sociálních dávek tak, aby čistá mezní míra zdanění byla co nejvíce lineární.
- Odložit účinnost schváleného systému sociálního úrazového pojištění o dva roky a v mezidobí navrhnout alternativní systém bez zatížení státního rozpočtu.
- Porodné stanovit v pevné výši na každé dítě a přídatky na děti v pevné výši podle věku dítěte.
- Zrušit, resp. omezit nárok na některé další dávky (příspěvek na školní pomůcky, příspěvek na zvýšené životní náklady zdravotně postižených osob, pohřebné aj.).

3.1.3. Pokračovat v restrukturalizaci daňového břemene

Daňové břemeno ČR vyjádřené daňovou kvótou se v roce 2006 pohybovalo na úrovni 36,0 % hrubého domácího produktu a meziročně tak vykázalo mírný pokles o 0,6 p.b. Pozvolný pokles daňové kvóty je dán jednak skutečností, že daňové příjmy v souhrnu vykazují nižší než jednotkovou elasticitu vzhledem k HDP, a jednak opatřeními směřujícími zejména ke snížení vysokého zdanění práce a příjmů právnických osob. Směrem ke zvýšení podílu příjmů vládního sektoru na HDP naopak působil nárůst nepřímého zdanění.

Vládou přijatá výdajově založená konsolidace umožní vedle redukce deficitu i další postupný pokles složene daňové kvóty. Záměrem probíhající restrukturalizace daňového systému je přesun daňové zátěže od přímého zdanění k daním nepřímým s cílem snížit efektivní zdanění práce a právnických osob. Snížení efektivního zdanění příjmů právnických osob bylo dosud zajištěno postupným poklesem sazby z 28 % v roce 2004 na 24 % v roce 2006 a navržená reforma veřejných financí počítá s jejím dalším snižováním.

Navržená daňová restrukturalizace se v oblasti přímých daní opírá zejména o následující opatření:

- U daně z příjmů právnických osob bude snížena její sazba v roce 2008 na 21 %, v roce 2009 na 20 % a v roce 2010 na 19 %. Současně bude postupně rozšířen základ daně a omezena daňová uznatelnost úroků.
- V případě daně z příjmů fyzických osob bude od roku 2008 zavedena jediná daňová sazba ve výši 15 % včetně daně srážkové. Základ daně bude současně rozšířen o sociální a zdravotní pojistné placené zaměstnancem i zaměstnavatelem, tj. o 54,3 %. V roce 2009 by sazba měla dále klesnout na 12,5 %, o konkrétních sazbách však rozhodne novela zákona o dani z příjmu, předběžně plánovaná do první poloviny roku 2008.
- Bude zrušen institut minimálního základu daně a vzhledem k zavedení jednotné sazby daně také institut společného zdanění manželů, který ztrácí smysl.
- Bude zaveden strop pro roční vyměřovací základ sociálního a zdravotního pojištění na úrovni čtyřnásobku průměrné roční mzdy.
- Pro daň dědickou a darovací bude zrušena daň dědická ve II. skupině a daň darovací v I. a II. skupině.
- V případě daně z nemovitostí budou osvobozeny pozemky nezatěžující obecní infrastrukturu (orné půdy, vinice ap.) a zavedeny fakultativní místní koeficienty, kterými si obce budou moci zvýšit výslednou sazbu daně.

V oblasti nepřímých daní se daňová restrukturalizace opírá o úpravu sazeb daně z přidané hodnoty a zavedení ekologických daní, resp. o tato konkrétní opatření:

- U daně z přidané hodnoty bude snížena sazba DPH zvýšena z 5 % na 9 % a je plánováno zavést sníženou sazbu daně na ekologicky šetrná paliva a technologie.
- V rámci ekologické daňové reformy bude od 1. ledna 2008 zavedena daň z elektřiny, zemního plynu a pevných paliv a v rámci II. etapy ekologické daňové reformy se od roku 2010 plánuje zavedení daně z emisí CO₂.

3.1.4. Předcházet vzniku nepřímého zadlužování formou mimorozpočtových fiskálních rizik

V souladu s Programovým prohlášením vlády z ledna letošního roku se reforma veřejných financí zaměřila rovněž na jeden ze zdrojů fiskálních rizik ve formě přílišné fragmentace veřejných financí s několika relativně autonomními výdajovými centry na centrální úrovni – státní rozpočet, mimorozpočtové fondy a tzv. transformační instituce.

V souladu se záměry prezentovanými v NPR 2005-2008 tak dochází k postupné redukci mimorozpočtových institucí s cílem eliminovat uvedená rizika a zvýšit fiskální transparentnost. Ke zrušení Fondu národního majetku (FNM) došlo k 1. lednu 2006, kdy prostředky Fondu přešly na stát a spolu s budoucími příjmy z prodeje privatizovaného majetku jsou vedeny na zvláštních účtech Ministerstva financí. Tyto prostředky nejsou součástí státního rozpočtu a použít je lze pouze na zákonem definované účely. Rovněž Státní fond pro zúrodnění půdy zanikl ke stejnému datu a jeho práva, povinnosti a majetek přešla na Ministerstvo zemědělství.

Zrušení České konsolidační agentury, schválené k 31. prosinci 2007, bude představovat další krok směrem ke zvýšení stability a transparentnosti veřejných financí. Právním nástupcem Agentury se stane opět stát reprezentovaný Ministerstvem financí.

V případě ukončení činnosti Pozemkového fondu vláda zrušila původní termín a uložila ministru zemědělství zpracovat a do 31. prosince 2007 předložit nový návrh zásad jeho transformace.

3.1.5. Provést strategická rozhodnutí pro stabilizaci důchodového systému a systému financování zdravotní péče

ČR si stanovila za cíl snížit citlivost veřejných financí na demografický vývoj a provést strategická rozhodnutí zajišťující dlouhodobě stabilní a efektivní financování systému důchodového zabezpečení a systému poskytování zdravotní péče.

V roce 2005 dokončila činnost Pracovní skupina pro přípravu podkladů pro rozhodnutí o důchodové reformě. Výsledky její analytické práce ukazují na dlouhodobou finanční neudržitelnost a mikroekonomickou neefektivnost českého důchodového systému. Závěrečná zpráva a doprovodné materiály obsahují dostatek analytických podkladů pro rozhodnutí o podobě důchodové reformy.

Současná vláda již ve svém Programovém prohlášení identifikovala postup řešení problematiky důchodového systému, který je rozdělen do tří fází. V rámci první fáze jsou připravovány parametrické změny, zejména pokračování ve zvyšování důchodového věku postupně až na 65 let, prodloužení minimální délky doby pojištění na 35 let, zavedení maximálního vyměřovacího základu (stropů) pro pojistné a zavedení pásma pružného věku pro odchod do důchodu. Druhá fáze přinese oddělení majetku akcionářů a klientů u systému dobrovolného důchodového připojištění, vytvoření rezervního důchodového fondu a zřízení samostatné kapitoly státního rozpočtu pro financování důchodového pojištění. Zavedena bude i garance minimálního příjmu důchodců ve výši životního minima. Ve třetí fázi se zvažuje případné vytvoření dalšího dobrovolného spořicího pilíře důchodového systému založeného na možnosti částečného vyvázání se ze státního průběžného systému (opt-out) tak, aby nebyla narušena fiskální udržitelnost systému důchodového zabezpečení.

Vláda obnovila politickou debatu nad strategickými otázkami směřování důchodového systému. V červnu 2007 se poprvé sešel tým složený z vrcholných představitelů jednotlivých parlamentních stran, kteří se dlouhodobě problematikou důchodové reformy zabývají. Jeho úkolem je vyjednat všeobecně přijatelný návrh důchodové reformy, který bude vycházet z výsledků práce Pracovní skupiny z roku 2005. Souběžně probíhá odborná diskuse o variantách řešení rozdělení majetku akcionářů a klientů penzijních fondů.

Schválený souhrn reformních opatření obsahuje rovněž změny v oblasti systému zdravotnictví. Tyto změny směřují k posílení rovné soutěže zdravotnických zařízení. Zahrnují rovněž transformaci zdravotních pojišťoven na akciové společnosti s větší transparentností fungování. Bude provedena revize rozsahu zdravotního pojištění a zavedení možnosti výběru jiného než standardního rozsahu pojištění s možností připlatit si za nadstandardní péči (popř. uzavřít na tuto péči připojištění). Budou zavedeny poplatky za vystavení lékařského receptu, návštěvu lékaře a den pobytu v nemocnici.

Česká republika dále pracuje na zlepšení transparentnosti nakládání s prostředky veřejného zdravotního pojištění. Konkrétní návrhu budou představeny v průběhu příštího roku.

Vláda svým usnesením z června 2007 ustanovila komisi nezávislých expertů (obdoba bývalé komise k důchodové reformě), která má za cíl zhodnotit současný stav zdravotního systému a jeho výhledy. Skupina by měla rovněž odborně analyzovat strategické reformní návrhy politických stran.

4. MIKROEKONOMICKÁ ČÁST

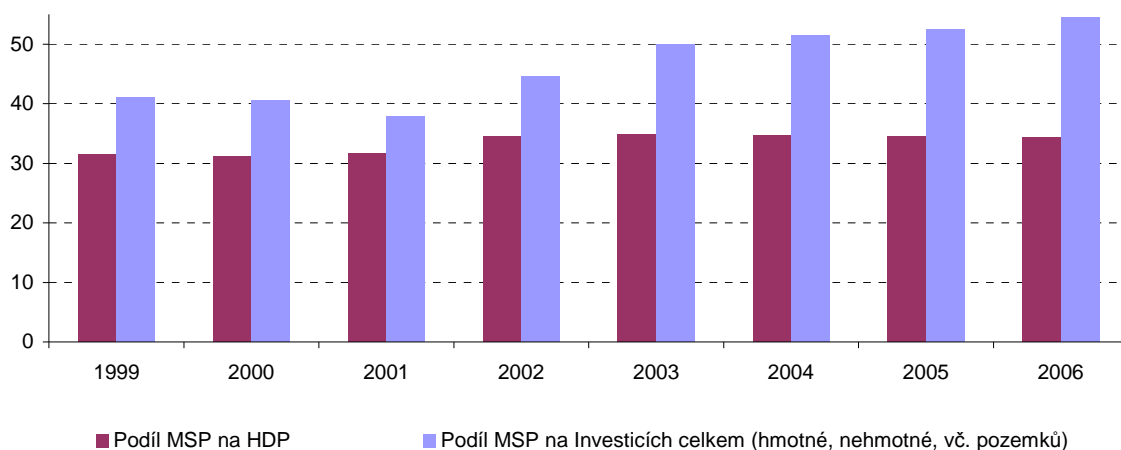
4.1. PODNIKATELSKÉ PROSTŘEDÍ

Malé a střední podniky (MSP – podnikající fyzické a právnické osoby) jsou významnou součástí podnikatelské sféry České republiky. Podmínky pro podnikání v České republice jsou srovnatelné s podmínkami ostatních členských států EU, a to včetně daňové zátěže a intenzity regulace.

Podle údajů k 31. prosinci 2006 tvoří MSP 99,85 % všech subjektů podnikajících v ČR a zaměstnávají 61,38 % celkového počtu zaměstnanců. V roce 2006 MSP vytvořily 34,36 % HDP, podílely se 54,42 % na veškerých investicích vynaložených v ČR, 52,62 % na účetní přidané hodnotě a 43,5 % celkového objemu na vývozu zboží a služeb.⁴

V roce 2007 bylo vyhlášeno 5 národních programů podpory malého a středního podnikání financovaných ze státního rozpočtu, které budou letos ukončeny. V období do roku 2013 mohou MSP využít na realizaci svých podnikatelských záměrů také podporu z evropských zdrojů v rámci několika operačních programů za účasti prostředků z veřejných rozpočtů. Nejvíce příležitostí pro podporu rozvoje podnikatelského prostředí a podporu přenosu výsledků výzkumu a vývoje do podnikatelské praxe lze využít v rámci Operačního programu Podnikání a inovace. Celková alokace tohoto programu činí včetně finančních prostředků z veřejných rozpočtů 3,58 mld. EUR a jedná se o třetí největší operační program, s podílem 11,4 % z veškerých prostředků EU určených pro Českou republiku. Další relevantní operační programy umožní čerpání finanční pomoci v oblastech výzkumu a vývoje, inovační politiky a dalšího vzdělávání zaměstnanců MSP. V průběhu celého období 2007 až 2013 bude struktura poskytovaných zdrojů přizpůsobována požadavkům MSP.

Graf 15. Podíl MSP na HDP a Investicích (v %)

zdroj: Ministerstvo průmyslu a obchodu

⁴ Zpráva o vývoji MSP a jeho podpoře v roce 2006.

SOUHRN PŘIJATÝCH A REALIZOVANÝCH OPATŘENÍ:

- Byla připravena komplexní novela živnostenského zákona s předpokládanou účinností od 1. ledna 2008 s cílem zjednodušit a zrychlit proces vzniku živnostenských oprávnění a usnadnit tak vstup do podnikání začínajícím podnikatelům. Současně byla připravena zjednodušená verze Jednotných registračních formulářů pro zahájení podnikání.
- Byla přijata rekodifikace insolvenčního práva s účinností od 1. ledna 2008, jenž by měla přinést zkrácení délky trvání soudních řízení a posílit roli věřitelů.
- Bylo připraveno zřízení veřejně přístupného insolvenčního rejstříku, jenž by měl počínaje rokem 2008 zvýšit transparentnost řízení, usnadnit komunikaci mezi soudy a umožnit plynulejší průběh insolvenčního řízení.
- Vláda schválila Obecné zásady pro hodnocení dopadů (RIA), podle nichž bude předkladatel každého legislativního návrhu na úrovni vlády (primární i sekundární legislativy) od 1. listopadu 2007 povinen komplexně vyhodnotit předpokládané dopady návrhu podle metody RIA.
- Byl schválen další postup vládního programu na snižování administrativní zátěže podnikatelů a potvrzen cíl snížit celkovou zátěž o 20 % do konce roku 2010.
- Probíhá příprava věcného záměru zákona o dohledu nad finančním trhem, který sjednotí právní úpravu postupů České národní banky při výkonu dohledu. Věcný záměr zákona by měl být vládě předložen ke schválení začátkem roku 2008.
- Pokračuje příprava rozšiřování okruhů všeobecné editační povinnosti. Zákon o stabilizaci veřejných rozpočtů a navrženou účinností k 1. lednu 2008 rozšiřuje editační povinnost v oblasti daně z příjmů a daně z přidané hodnoty.

4.1.1. Provádět transparentní proces hodnocení dopadu nové legislativy

První verze Směrnice pro hodnocení dopadu regulace byla schválena vládou v dubnu 2005, na jejímž základě byla zahájena pilotní fáze hodnocení dopadů na vybraných případech nově připravované legislativy v ČR. V jejím rámci byly vypracovány dopadové analýzy na novelu živnostenského zákona (jíž byla zřízena Centrální registrační místa) a dále byl např. posuzován touto metodou návrh na budování Registru nedoplatků veřejných rozpočtů. Současně se do pilotní fáze na základě vlastní iniciativy připojilo také Ministerstvo životního prostředí, které od prosince 2005 vypracovává hodnocení dopadů regulace ke všem návrhům právních předpisů, které předkládá. V průběhu pilotní fáze se další aktivity soustředily na vzdělávání k RIA. Cílem bylo vyškolen zaměstnance ústředních správních úřadů v aplikaci této metody a zajistit tak odpovídající odborné kapacity pro hodnocení dopadů na jednotlivých ústředních správních úřadech před zavedením povinnosti vyhodnocovat podle metodiky RIA u všech návrhů právních předpisů připravovaných na úrovni ústředních správních úřadů. Pro tento účel byl připraven kurz, který je od roku 2006 nabízen Institutem státní správy jako centrální vzdělávací institucí.

Pro doplnění a dopracování Směrnice pro hodnocení dopadů byl dále v roce 2006 realizován projekt ve spolupráci s Radou pro rozvoj podnikatelského prostředí⁵, která byla v dubnu 2007

⁵ Rada pro rozvoj podnikatelského prostředí (RRPP) vznikla počátkem roku 2004 jako odborný meziresortní poradní orgán Ministerstva průmyslu a obchodu s cílem zvyšovat kvalitu podmínek pro podnikání v ČR pomocí jasně formulovaných kroků. V RRPP jsou zastoupeny resorty státní správy na úrovni náměstků a generálních ředitelů agentur MPO, nejvyšší představitelé organizací zaměstnanců, zaměstnavatelů a terciárního vzdělávání.

transformována do nového poradního orgánu ministerstva průmyslu a obchodu, Podnikatelské rady⁶. Výstupem byla aktualizovaná verze RIA. Tyto zásady stanovují jednotlivá procesní pravidla a obsahové náležitosti komplexního vyhodnocení dopadů každého legislativního návrhu. Jako závaznou metodiku pro hodnocení dopadů je schválila vláda v srpnu 2007 s účinností od 1. listopadu 2007. Od tohoto data rovněž nabývá účinnosti novela Legislativních pravidel vlády⁷ nově obsahující povinnost postupovat při zhodnocení dopadů předpokládané změny právního stavu nebo dopadů právní regulace podle RIA. Novela Legislativních pravidel vlády současně stanovuje, že povinnou součástí důvodové zprávy nebo odůvodnění musí být závěrečná zpráva z hodnocení dopadů, která splňuje obsahové náležitosti uvedené v RIA. Do konce roku 2008 bude provedena revize účinnosti RIA, přičemž její závěry budou projednány vládou ČR.

Pro podporu a zajištění jednotného postupu při hodnocení dopadů v jednotlivých oblastech nebo na jednotlivé skupiny se průběžně vytvářejí další metodiky. Ještě před zavedením povinnosti vyhodnocovat dopady všech návrhů právních předpisů byly zpracovány a vládou přijaty „Metodika pro stanovení plánovaných nákladů na výkon státní správy“ a „Metodika určování velikosti a původu administrativní zátěže podnikatelů“ (viz níže bod 4.1.2). Další metodiky budou zpracovávány v průběhu realizační fáze hodnocení dopadů, s ohledem na potřeby jednotlivých úřadů, případně priorit vlády.

Nově se vytváří rovněž kontrolní a koordinační mechanismus systému hodnocení dopadů regulace. Pro posouzení, zda předkladatel legislativního návrhu provedl vyhodnocení dopadů v souladu se schválenou metodikou RIA, vznikl nadrezortní koordinační orgán „Grémium pro regulační reformu a efektivní veřejnou správu“. Složení tohoto poradního orgánu vlády včetně jeho kompetencí je obsaženo ve vládou schváleném statutu⁸.

Jako komplementární materiál k Obecným zásadám pro hodnocení dopadů byl vládou v srpnu 2007 současně schválen návrh postupu zavedení metodiky pro zapojování veřejnosti do přípravy vládních dokumentů v rámci pilotní fáze trvající do konce roku 2008. Metodika bude „vyzkoušena“ v rámci pilotní fáze na vybraných materiálech připravovaných pro jednání vlády. Obsahuje výčet možných technik a způsobů zapojování veřejnosti do přípravy návrhů již od rané fáze jejich příprav, a jedná se tudíž o materiál, který rozvádí metodu konzultací veřejnosti obsažených jako jeden z povinných prvků postupu v metodice RIA. Na základě vyhodnocení výsledků této pilotní fáze bude předložen do konce roku 2008 doplněný návrh Metodiky a návrh úpravy Legislativních pravidel vlády pro stanovení závazného postupu zapojení veřejnosti do přípravy návrhů právních předpisů pro ústřední správní úřady.

Pro podporu zapojování nevládních organizací do procesu přípravy právních předpisů byla již v roce 2006 vytvořena databáze „DataKO“. Jedná se o databázi nevládních organizací působících v nejrůznějších oblastech spolu s kontakty na jejich zástupce, kteří vyjádřili zájem poskytovat konzultace k odborným dokumentům připravovaným státními úřady. Úřady, které připravují právní předpisy a strategické materiály, mají možnost tímto oslovit zaregistrované organizace a

⁶ Rada pro rozvoj podnikatelského prostředí byla na základě Opatření ministra průmyslu a obchodu č. 34/2007 a v souladu s usnesením vlády ČR č. 439 ze dne 25. dubna 2007 transformována do nového poradního orgánu MPO Podnikatelské rady

⁷ Jedná se o zásadní normu pro tvorbu legislativy na úrovni vlády, která definuje všeobecné požadavky pro přípravu návrhů primární a sekundární legislativy ze strany ústředních správních úřadů.

⁸ Původně ustaveného právě pro zpracování strategie Efektivní veřejná správa a přátelské veřejné služby, po transformaci, jejíž schválení je plánováno v srpnu 2007, se předpokládá složení na úrovni náměstků ministrů a zástupců dalších ústředních správních úřadů, zástupců Asociace krajů ČR a Svazu měst a obcí ČR, v jeho čele by měl stát ministr vnitra.

projednat s nimi připravované materiály, které se týkají jejich působnosti. K srpnu 2007 je v databázi zapsáno 312 organizací.

Od března 2006 do března 2007 byla realizována iniciativa nazvaná „Věnujte 10 minut pro zlepšení právního prostředí v ČR“. Jejím cílem bylo oslovit nejen podnikatele, ale všechny občany, nevládní organizace a zainteresované subjekty, které se chtějí vyjádřit k právním předpisům ČR a navrhnout jejich zlepšení. Tato iniciativa se měla promítnout do snížení zatížení občanů i podnikatelské sféry plynoucí z regulace a celkového zjednodušení a zlepšení právního prostředí v České republice. Občané, podnikatelé nebo zástupci organizací, kteří se domnívali, že jim existující zákon nebo vyhláška způsobuje zbytečné problémy, mohli vyjádřit svůj názor v dotazníku, který byl uveřejněn na webových stránkách Úřadu vlády ČR. První vlna podnětů (303 za období březen až květen 2006) byla postoupena kompetentním úřadům, aby mohla být využita při přípravě vládních návrhů. V současné době se připravuje obnovení této iniciativy.

4.1.2. Snížit administrativní zátěž podnikatelů minimálně o 20%

Proces hodnocení administrativní zátěže byl zahájen v dubnu roku 2005, kdy byl schválen Akční plán snižování administrativní zátěže podnikatelů a Metodika určování velikosti a původu administrativní zátěže podnikatelů. Ústředním orgánům státní správy byla vládním rozhodnutím současně uložena povinnost změřit administrativní zátěž podnikatelů vyplývající z existujících právních předpisů.

Na základě zaslaných podkladů z provedeného měření (v průběhu roku 2005) byla Úřadem vlády v únoru 2006 zpracována Analýza administrativní zátěže podnikatelů, která však byla předložena vládě – z důvodu nestabilního uspořádání po parlamentních volbách konaných v červnu 2006 poznačeného absencí vlády s potvrzeným mandátem – až s několika měsíčním odstupem v 1. polovině roku 2007. Vláda předloženou analýzu, která vyčíslila celkovou roční administrativní zátěž podnikatelů na více jak 86,00 mld. Kč, schválila v červenci 2007 spolu se souborem dalších navrhovaných kroků. Na základě výsledků, které ukázaly, že nejvyšší administrativní zátěž způsobují právní předpisy především v gescích Ministerstva práce a sociálních věcí, Ministerstva zemědělství, Ministerstva zdravotnictví, Ministerstva financí, Ministerstva životního prostředí a Ministerstva průmyslu a obchodu, uložila těmto ministerstvům do konce roku 2007 provést šetření v případě zhruba dvacítky právních předpisů⁹, které se podílí 89 % na celkové změřené administrativní zátěži a předložit návrh konkrétních změn těchto předpisů. Ministerstvo průmyslu a obchodu jako hlavní gestor projektu poté do 31. března 2008 předloží souhrnný výstup navrhuující postup snižování administrativní zátěže u těchto právních předpisů s cílem přijetí změn, jimiž by bylo dosaženo snížení celkové administrativní zátěže podnikatelů o 20 % do roku 2010 (k úrovni z r. 2005).

Stejným rozhodnutím vlády byla rovněž schválena povinnost provádět ex ante vyhodnocování administrativní zátěže podnikatelů v rámci provádění hodnocení dopadu regulace (RIA) v případě nově připravovaných návrhů a všem ústředním správním úřadům bylo současně uloženo přijímat průběžná opatření proti zvyšování celkové administrativní zátěže podnikatelů způsobované informačními povinnostmi, jejichž původ a forma je plně v gesci těchto orgánů.

⁹ Jedná se např. o zákon o potravinových a tabákových výrobcích, zákon o pojistném na všeobecné zdravotní pojištění, zákon o organizaci a provádění sociálního zabezpečení a zákon o daních z příjmů.

4.1.3. Zjednodušit administrativní postupy pro zakládání a rozvoj firem (ZAP)

Dne 1. srpna 2007 uplynul rok od zřízení Centrálních registračních míst (CRM) na obecních živnostenských úřadech. Díky CRM může podnikatel splnit povinnost registrace u příslušných správních orgánů na jednom registračním místě prostřednictvím jednotného registračního formuláře (JRF). Na CRM tak lze nyní, vedle ohlášení živnosti, učinit rovněž podání přihlášky k daňové registraci, důchodovému pojištění a nemocenskému pojištění, oznámení zahájení samostatné výdělečné činnosti, vzniku volného pracovního místa a podání oznámení podle zákona o veřejném zdravotním pojištění. Živnostenský úřad po shromáždění těchto informací provádí následnou distribuci údajů věcně příslušným orgánům veřejné správy. Doba nutná pro vznik živnostenského oprávnění se liší podle druhu živnosti; u ohlašovacích živností dnem ohlášení (nebo později dle volby podnikatele), u koncesovaných živností dnem nabytí právní moci rozhodnutí o udělení koncese. Maximální lhůta pro vydání rozhodnutí je 60 dnů, přičemž v praxi se lhůta odvíjí od vydání stanoviska příslušného orgánu. V prvním pololetí roku 2007 byl zaznamenán nárůst 111 991 nově vzniklých živnostenských oprávnění oproti stavu k 31. prosinci 2006.

K podmínkám pro provozování živnosti náleží i prokazování bezdlužnosti ve vztahu k závazkům vůči státu apod. V současné době projednává Parlament ČR návrh zákona, jímž se tato povinnost ruší. Zkrácena byla také z deseti na pět pracovních dní lhůta pro zápis do obchodního rejstříku.

V průběhu roku 2007 je připravována zjednodušená verze JRF, a to současně se zásadní novelou živnostenského zákona. Zjednodušený JRF by vláda měla projednat v září 2007. Účinnost novely živnostenského zákona se předpokládá od 1. ledna 2008.

Zmíněná novela by měla přinést snížení administrativní zátěže podnikatelů, zjednodušení a urychlení procesu vzniku živnostenských oprávnění a usnadní vstup do podnikání zejména mladým a začínajícím podnikatelům. Mezi významné změny patří:

- Zrušení zásady vydávání živnostenského listu/koncesní listiny ke každé živnosti, tzn. že podnikatel prokáže svá živnostenská oprávnění jediným dokumentem – výpisem ze živnostenského rejstříku.
- Možnost podnikatele učinit jakékoliv podání vůči živnostenskému úřadu na kterémkoliv živnostenském úřadě v České republice.
- Při ohlášení více živností bude hrazen jediný správní poplatek (dříve za každý živnostenský list).
- Dojde k zavedení jedné volné živnosti – podnikatel pouze oznámí obor činnosti, který bude v rámci této živnosti vykonávat. K podnikání v jednotlivých oborech činnosti v rámci jedné volné živnosti nebude třeba několika živnostenských oprávnění.
- Zjednoduší a zpřehlední se prokazování bezúhonnosti – nedbalostní trestné činy nebudou ve vztahu k bezúhonnosti podnikatele posuzovány živnostenským úřadem, překážkou budou pouze trestné činy spáchané úmyslně, za něž byl podnikatel odsouzen k trestu odnětí svobody na více než jeden rok a trestné činy, které byly spáchány v souvislosti s podnikáním.
- U řemeslných živností nebude požadována praxe v oboru, pokud bude prokázáno splnění vzdělání v oboru. To bude výhodné pro mladé podnikatele, kteří nebudou muset ustanovit

odpovědného zástupce. Absolventi nebudou muset být nejprve zaměstnáni, aby dosáhli na živnost.

- Podnikatel nebude mít povinnost oznamovat údaje, které je možno získat z jiných evidencí (obchodní rejstřík).
- Nový systém živností bude jednodušší a přehlednější, neboť se rozšíří obsahové náplně jednotlivých živností – na jedno živnostenské oprávnění bude podnikatel moci vykonávat více činností.
- Dojde ke snížení počtu živností (koncesované z 29 na 21, vázané z 56 na 32, řemeslné z 51 na 41, volné ze 125 na 1, která bude obsahovat 74 oborů činností).
- Výpis z rejstříku trestů bude za podnikatele vyžadovat vždy pouze živnostenský úřad. Změny nahlášené a provedené obchodním rejstříkovým soudem bude ŽÚ provádět automaticky na základě elektronicky poskytnutého usnesení obchodního rejstříkového soudu.
- Vzhledem k tomu, že každý kontrolní orgán bude moci nahlédnout do živnostenského rejstříku (bude celý veřejný), bude odstraněna povinnost podnikatele prokazovat své oprávnění k provozování živnosti tím, že musí mít průkaz živnostenského oprávnění na provozovně.

4.1.4. Zjednodušit vstup do podnikání zejména u činností, které nevyžadují splnění dalších kvalifikačních předpokladů

V návaznosti na zřízení Centrálních registračních míst a na přijetí Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/123/ES o službách na vnitřním trhu byla v roce 2007 mimo jiné analyzována možnost legislativně a procesně řešit vztah zápisů do obchodního a živnostenského rejstříku. Zejména u činností, které nevyžadují splnění dalších kvalifikačních předpokladů (živnosti volné), představuje nutnost registrace na dvou místech neopodstatněnou administrativní zátěž. Závěry analýzy doporučují rozšíření služeb CRM o registrace v obchodním rejstříku a zprostředkování vyřízení postupů a formalit pro činnosti nad rámec živnostenského zákona. CRM již v současnosti vykonávají do jisté míry informační činnost jak je definována směrnicí o službách. Efektivnímu fungování CRM v současné době napomáhá propojení registru živnostenského podnikání s obchodním rejstříkem i dalšími registry (FÚ, ČSSZ), rejstříkem trestů a daty z evidence obyvatel, které probíhá v rámci komplexního projektu eGovernment. Zkušební ověřování probíhá v součinnosti Ministerstva průmyslu a obchodu, Ministerstva financí a Ministerstva práce a sociálních věcí.

Již připravovaná novela živnostenského zákona zjednodušuje vztah zápisů do obchodního a živnostenského rejstříku. Osoby, které se zapisují do obchodního rejstříku, nemusí ohlašovat změny na živnostenském úřadě, ten provede změnu na základě elektronické informace z obchodního rejstříku. Odstraňuje se tak duplicita povinností oznamovat změny podnikateli registrovanými v obchodním a živnostenském rejstříku.

4.1.5. Posílit roli věřitelů během procesu úpadku

Z důvodu zlepšení celkové situace v konkurzním řízení byl v březnu 2006 schválen insolvenční zákon¹⁰. Od tohoto zákona se očekává, že přinese zkrácení délky trvání soudních řízení řešících

¹⁰ Zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon).

dlužníkův úpadek a větší vstřícnost vůči jeho věřitelům. Věřitelé dostanou hlavní slovo při rozhodnutí o způsobu řešení dlužníkovy úpadku, rovněž budou mít vliv na jmenování insolvenčního správce zvoleného soudem. Zároveň se výrazně zvyšuje možnost podnik zachránit, a to prodejem firmy nebo její reorganizací, při níž zůstane dlužníkovi kontrola nad dalším provozem podniku. Zákon upravuje rovněž i institut oddlužení, který je určený pro dlužníky-nepodnikatele a umožňuje dlužníkovi řešit zadluženost po dohodě s věřiteli mimo exekuční režim.

Jedním z pilířů nové právní úpravy insolvenčního práva je zavedení insolvenčního rejstříku, který bude veřejně přístupný prostřednictvím internetu. Tím bude zajištěna maximální míra transparentnosti průběhu insolvenčních řízení. Insolvenční rejstřík bude obsahovat seznam insolvenčních správců, seznam dlužníků a jejich insolvenční spisy. Zavedení elektronického spisu umožní rychlejší komunikaci mezi soudy a tím i plynulejší průběh řízení. Od podzimu 2007 bude probíhat testování rejstříku na všech soudech. Plná realizace insolvenčního rejstříku si vyžádala odklad účinnosti obou zmiňovaných zákonů, a to z 1. července 2007 na 1. ledna 2008.

Součástí rekodifikace insolvenčního práva je rovněž zákon o insolvenčních správcích¹¹, který předpokládá zcela novou organizaci jmenování a činnosti insolvenčních správců. Hlavním důvodem těchto změn byla potřeba vytvořit odlišný systém insolvenčních správců, který by kladl důraz na jejich vzdělání, bezúhonnost a profesionalizaci.

4.1.6. Zajistit efektivně fungující finanční trh

Integrací dohledu nad finančním trhem do České národní banky, ke které došlo v dubnu 2006, byl vytvořen základ pro další zefektivnění výkonu dohledu v kontextu integrujícího se evropského finančního trhu. V návaznosti na tuto událost probíhaly v uplynulém období především v rámci České národní banky přípravy na takové změny vnitřní organizační struktury, které by měly s účinností od 1. ledna 2008 vyústit v přechod ze současného sektorového modelu na model funkcionální.

V blízké budoucnosti by mělo též dojít ke sjednocení právní úpravy postupů České národní banky při výkonu dohledu, resp. při výkonu jejích pravomocí v oblasti finančního trhu. Začátkem roku 2008 by měl být vládě předložen ke schválení připravovaný věcný záměr zákona o dohledu nad finančním trhem.

I v uplynulém roce též pokračovaly aktivity na poli ochrany zájmů spotřebitelů a posílení jejich postavení na finančním trhu. V srpnu 2007 byla přijata Rámcová politika ochrany spotřebitele na finančním trhu. Koncepce reflektuje vývoj na evropské úrovni, především některé návrhy Zelené knihy.

Legislativa za uplynulé období přinesla několik, pro finanční trh, důležitých právních norem. Především šlo o novou úpravu kapitálové přiměřenosti¹², kterou se s účinností od 1. července 2007 transponuje směrnice o kapitálových požadavcích 2006/48/ES a 2006/49/ES vycházející z dohody Basel II. Dalším legislativním návrhem, který je v současné době těsně před svým dokončením, je transpozice směrnice o trzích finančních nástrojů MiFID 2004/39/ES, která

¹¹ Zákon č. 312/2006 Sb., o insolvenčních správcích.

¹² Zákon č. 120/2007 Sb., o změně některých zákonů v souvislosti se stanovením kapitálových požadavků na banky, spořitelny a úvěrní družstva, obchodníky s cennými papíry a na instituce elektronických peněz.

významně mění podmínky pro fungování celého sektoru kapitálového trhu. Vedle toho byl připraven nový zákon o praní špinavých peněz a významná novela devizového zákona.

Přijetím těchto právních předpisů se transpoziční bilance ČR oproti minulému roku opět výrazně zlepšil a bude vykazovat již téměř úplnou slučitelnost s legislativním rámcem schváleným na evropské úrovni v rámci tzv. Akčního plánu finančních služeb.

4.1.7. Modernizovat a zvýšit efektivitu daňové správy

Za účelem zvyšování úrovně poskytovaných služeb daňové veřejnosti, byly počátkem února 2006 spuštěny nové internetové stránky české daňové správy jako primární zdroj informací z daňové oblasti. V rámci rozšiřování služeb poskytovaných prostřednictvím internetových stránek české daňové správy, jsou dále daňové veřejnosti nabídnuty možnosti odebrání novinek z daňové oblasti prostřednictvím e-mailu, popřípadě možnost využití služby „Really Simple Syndication“ (RSS), která umožňuje přebírat obsah zdrojů na internetu a v přehledné formě je nabízet uživateli.

Dalším krokem vedoucím ke zvyšování úrovně poskytovaných služeb bylo v polovině roku 2006 spuštění „Daňového portálu“ jako nástroje elektronické komunikace mezi daňovou správou a daňovými subjekty. Tato aplikace, která je součástí internetových stránek české daňové správy, umožňuje uživatelům získat informace o stavech a obratech osobních daňových účtů a informace o jejich daňové informační schránce. Mezi další služby „Daňového portálu“, které budou zpřístupněny zejména v průběhu roku 2007, lze zmínit elektronické doručování, osobní daňový kalendář, nahlížení do spisové evidence a personalizovaná daňová podání.

V oblasti řízení lidských zdrojů jsou v současné době uváděna do praxe jednotná pravidla pro hodnocení zaměstnanců v daňové správě. V roce 2006 byla rovněž vytvořena na všech stupních daňové správy, tj. na Ministerstvu financí, finančních ředitelstvích a finančních úřadech oddělení, resp. pozice analyticko-vyhledávacích specialistů. Cílem je posílení kapacity a zvýšení výkonnosti výběru daně v případech obcházení či neplacení daní a zvýšení efektivnosti daňových kontrol.

V prosinci 2006 schválila vláda ČR záměr sloučení orgánů daňové a celní správy a sloučení výběru daní a pojistného na veřejnoprávní pojištění a uložila zpracovat návrh postupu sloučení výběru daní, cel a pojistného na veřejnoprávní pojištění a vyhodnocení dopadů tohoto sloučení do jednotlivých systémů. V návaznosti na tento úkol je v současnosti připravována integrace orgánů daňové a celní správy (účinnost nového zákona upravujícího strukturu a kompetence jednotné soustavy se předpokládá od 1. ledna 2010).

V hodnoceném období rovněž pokračovala příprava rozšiřování okruhů všeobecné editační povinnosti. Obsahem zákona o stabilizaci veřejných rozpočtů, který schválil Parlament ČR s navrženou účinností k 1. lednu 2008, je rozšíření editační povinnosti v oblasti daně z příjmů následující: 1) klíčování výdajů (nákladů) u fyzických osob, které využívají nemovitosti jak pro podnikání, tak pro soukromé účely, 2) klíčování výdajů (nákladů) především právnických osob, které nebyly založeny nebo zřízeny za účelem podnikání s cílem jejich správného přiřazení ke zdanitelným příjmům a příjmům, které zdanění nepodléhají, 3) posuzování zásahů do majetku tj. zda vynaložené náklady jsou charakteru technického zhodnocení nebo opravou, 4) posuzování výdajů (nákladů) na výzkum a vývoj. Dalším okruhem, na který bude oprávněn daňový subjekt požadovat od berní správy závazné posouzení, je uplatnění správné sazby daně z přidané hodnoty při poskytnutí zboží, služby nebo pronájmu.

4.2. VÝZKUM A VÝVOJ, INOVACE

Výzkum a vývoj (VaV) se v období 2. poloviny roku 2006 a 1. poloviny roku 2007 vyvíjel převážně v souladu s cíli stanovenými v Národní politice výzkumu a vývoje na roky 2004-2008, Národní inovační politice (2005-2010) a základními dokumenty a doporučeními Evropské komise (např. Přístup ČR k Akčnímu plánu Evropy – Investovat do výzkumu, Zelená kniha: Evropský výzkumný prostor – nové perspektivy apod.). Systém veřejné podpory výzkumu a vývoje vychází ze zákona č. 130/2002 Sb. V současné době se připravuje novela tohoto zákona. Rada pro výzkum a vývoj (RVV) dále zpracovala každoroční Analýzu a hodnocení stavu výzkumu a vývoje v ČR a jejich srovnání se zahraničím za rok 2006¹³, která byla dále využita při přípravě operačních programů v oblasti VaV, nové Národní politiky VaV v ČR a Národního programu výzkumu a vývoje III, na kterém byly zahájeny práce v průběhu roku 2006.

Zkušenosti z posledních let ukazují, že pouhé navýšení výdajů do výzkumu a vývoje a dílčí změny nemají dostatečný účinek na povzbuzení soukromých výdajů do výzkumu a vývoje, na spolupráci mezi vědeckovýzkumnou sférou a podniky a především na efektivní využití výsledků výzkumu a vývoje v praxi. V souvislosti s postupným navyšováním celkových výdajů na VaV se klade důraz na jejich efektivní využívání, proto se RVV společně s dalšími zainteresovanými partnery rozhodla rozpracovat principy reformy systému výzkumu a vývoje v ČR.

SOUHRN PŘIJATÝCH A REALIZOVANÝCH OPATŘENÍ:

- Vláda ČR schválila výdaje státního rozpočtu na výzkum a vývoj na rok 2007 a střednědobého výhledu na roky 2008 a 2009 s cílem dosažení 1,0% podílu HDP do roku 2010.
- Probíhá zpracování principů reformy systému výzkumu a vývoje v ČR, které se promítnou do připravované Národní politiky výzkumu a vývoje v ČR a Národního programu výzkumu a vývoje III.
- Probíhá aktualizace Metodiky hodnocení výzkumu a vývoje a jejich výsledků pro rok 2007.
- Došlo k výraznému navýšení finančních prostředků ze strukturálních fondů na financování projektů z oblastí inovací, výzkumu a vývoje.
- Na národní úrovni jsou realizovány projekty zaměřené na mladé výzkumné pracovníky, podporu studia technických a přírodovědných oborů a na podporu mobility výzkumných pracovníků.
- Probíhá projekt *Prosazování práv z duševního vlastnictví*, jehož cílem je zefektivnění spolupráce mezi orgány státní správy a posílení právního vědomí státních zaměstnanců o nástrojích ochrany duševního vlastnictví. Počínaje 1. červencem 2006 byl zaveden systém elektronického podávání patentových přihlášek.
- Byly realizovány specializované programy v rámci OPPP (2004-2006) zaměřené na vznik rozvoj inovační infrastruktury (vědecké a vědeckotechnické parky, centra pro transfer technologií, podnikatelské inkubátory a podnikatelská inovační centra) a inovující MSP.
- V rámci Operačního programu podnikání a inovace na období 2007-2013 došlo k navýšení finančních prostředků ze strukturálních fondů pro rozvoj inovační infrastruktury, podporu inovativních MSP a rozvoj sítí Business Angels.

¹³ Přijato usnesením vlády ze dne 30. listopadu 2006 č. 1353.

- Pro posilování výzkumného, vývojového a proinovačního potenciálu ČR, zejména prostřednictvím vysokých škol, výzkumných institucí a jejich spolupráce se soukromým sektorem, byl připraven v rámci čerpání finančních prostředků ze strukturálních fondů Operační program výzkum a vývoj
- Realizován specializovaný program KLASTRY (2004-2006), který je zaměřený na podporu zapojování podnikatelských subjektů, výzkumných institucí a institucí terciárního vzdělávání do klastrů. Dále byla připravena realizace navazujícího programu SPOLUPRÁCE pro období 2007-2013.

4.2.1. Zvyšovat meziročně veřejné výdaje na výzkum a vývoj

Výdaje na výzkum a vývoj jsou v ČR i nadále ve srovnáním s vyspělými ekonomikami světa relativně nízké a tempo jejich růstu je pomalé, což je způsobeno problémy se státním rozpočtem, ale i nedostatečnou absorpční kapacitou příjemců těchto prostředků. Cílem ČR je nejen zvyšování veřejných výdajů na VaV, ale i efektivní vynakládání těchto prostředků. Podle vládního návrhu reformy veřejných financí však má výzkum a vývoj společně se vzděláváním a sociálními výdaji prioritu a výdaje na výzkum a vývoj by tedy neměly být kráceny. O významu, který vláda přisuzuje výzkumu a vývoji pro rozvoj ekonomiky a konkurenceschopnosti svědčí i to, že od 1. června 2006 byla ustavena funkce vládního zmocněnce pro evropský výzkum. V lednu 2007 se stal předsedou Rady pro výzkum a vývoj premiér ČR.

V roce 2006 proběhla příprava výdajů státního rozpočtu na výzkum a vývoj na rok 2007 a střednědobého výhledu na roky 2008 a 2009. Vláda ČR tak schválila finální návrh výdajů státního rozpočtu¹⁴ ve výši téměř 23,0 mld. Kč pro rok 2008, 24,8 mld. Kč pro rok 2009 a 26,8 mld. Kč pro rok 2010.¹⁵

Tab. 1 Výdaje ze státního rozpočtu na výzkum a vývoj v letech 2005-2010

Rok	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Státní výdaje na VaV (v tis. Kč)	16 457 905	18 178 683	21 496 551	22 996 206	24 835 902	26 882 775
Podíl na HDP v %	0,55	0,57	0,62	0,62	0,62	0,62
Předpokládané zdroje z EU (od roku 2007)			3 570 379	11 721 125	13 722 348	16 689 233
Celkové předpokládané výdaje na VaV od roku 2007 (v tis. Kč, ČR + EU)			25 066 930	34 717 331	38 558 250	43 512 008
Celkový podíl na HDP (%)			0,73	0,93	0,96	1,00

zdroj: Rada pro výzkum a vývoj

¹⁴ Usnesením vlády ze dne 23. května 2007 č. 564.

¹⁵ Podrobné rozdělení finančních prostředků na jednotlivé rozpočtové kapitoly i odůvodnění návrhu lze nalézt na webových stránkách <http://www.vyzkum.cz>.

Tabulka zahrnuje od roku 2007 také výdaje na operační programy (v oblasti výzkumu a vývoje na období 2007-2013 jsou zpracovány tři vzájemně se doplňující operační programy: OP Podnikání a inovace, OP Výzkum a vývoj pro inovace a OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost). Výdaje na výzkum a vývoj zahrnují také finanční prostředky na krytí spoluúčasti ČR v projektech operačních programů a prostředky EU. Pro rok 2007 je tato částka relativně nižší, neboť operační programy jsou teprve ve stádiu finálního projednávání s Evropskou komisí, od roku 2008 lze předpokládat plynulé zahajování těchto projektů. Díky možnosti využít prostředky EU pro výzkum a vývoj (strukturální fondy, rámcové programy EU) bude v roce 2010 činit předpokládaná finanční podpora VaV z veřejných zdrojů 1% HDP.

Tab. 2 Meziroční nárůst výdajů na VaV ze státního rozpočtu

Období	2006/2005	2007/2006	2008/2007	2009/2008	2010/2009
Meziroční nárůst absolutní (v mld. Kč)	1,7	3,3	1,5	1,8	2,0
Meziroční nárůst (%)	10,46	18,25	6,98	8,00	8,00

zdroj: Rada pro výzkum a vývoj

Nárůst veřejných výdajů do výzkumu a vývoje bude přednostně směřován do účasti českých výzkumných pracovníků v rámcových programech ES, do operačních programů a dlouhodobých základních směrů výzkumu (DZSV). DZSV tak koncentrují jak finanční tak personální zdroje do omezeného počtu výzkumných směrů, které jsou pro ekonomiku a konkurenceschopnost nejdůležitější (v souladu s Národní politikou výzkumu a vývoje).

Pro lepší kontrolu nad vynaloženými prostředky vznikla v České republice v roce 2004 Metodika hodnocení výzkumu a vývoje a jejich výsledků, která prosazuje principy objektivnosti a transparentnosti hodnocení dosažených výsledků. Metodika je každoročně aktualizována, v současné době probíhá příprava Metodiky hodnocení výzkumu a vývoje a jejich výsledků pro rok 2007. Cílem každoročního zpřesňování Metodiky je vytvořit podklad pro provádění změn v rozdělení prostředků na výzkum a vývoj a poskytnout ucelený soubor informací o efektivnosti využití státních prostředků na výzkum a vývoj. Česká republika se chce co nejvíce přiblížit mezinárodnímu hodnocení výzkumu a vývoje prováděnému například v zemích OECD nebo zemích EU.

4.2.2. Změnit strukturu směřování veřejných výdajů na výzkum a vývoj

Podpora výzkumu a vývoje z veřejných prostředků se dělí na financování institucionální (financování konkrétních výzkumných záměrů, specifického výzkumu na vysokých školách a vybraných aktivit mezinárodní spolupráce) a účelové (financování výzkumných projektů na bázi veřejné soutěže). Česká republika si klade za cíl upřednostňovat programy s finanční spoluúčastí soukromého sektoru a změnit poměr mezi kategoriemi financování výzkumu a vývoje na úroveň 60:40 ve prospěch účelových. Tento cíl je však dlouhodobý a závislý na řadě faktorů. V první řadě strukturu veřejné podpory významně ovlivňují výzkumné záměry, které tvoří více než 80 % institucionální podpory. Řešení výzkumných záměrů bylo zahájeno v roce 2005 (na sedmileté

období). Druhým faktorem je mezinárodní spolupráce, kde se z institucionálních zdrojů hradí účast České republiky v různých mezinárodních výzkumných organizacích. Od roku 2007 se do institucionální podpory nově zahrnují i zdroje určené na spolufinancování projektů rámcových programů EU a strukturálních fondů, pokud je tuto spoluúčasť možné hradit z veřejných prostředků. Připravovaný nový zákon o podpoře výzkumu z veřejných prostředků by tyto kategorie měl již lépe rozlišovat a účelové financování by mělo být výrazně posíleno v nově připravovaném Národním programu výzkumu III. K efektivnějšímu nakládání s prostředky na výzkum a vývoj by měla přispět i institucionální změna dříve státních příspěvkových organizací na veřejné výzkumné instituce (od 1. ledna 2007), čímž tyto instituce získaly plnou právní subjektivitu.

V roce 2005 byl podíl institucionální podpory k účelové 56,9 % : 43,1 %, v roce 2006 byl tento podíl 52,6 % : 47,4 %.

Tab. 3 Předpokládaný vývoj institucionální podpory v letech 2007-2010

Rok	2007	2008	2009	2010
Výdaje na VaV ze SR (v tis. Kč)	21 500 293	22 996 206	24 835 902	26 822 775
Institucionální výdaje na VaV (v tis. Kč)	10 815 587	10 886 023	10 948 871	10 698 979
Podíl institucionálních výdajů na celkových stát. výdajích na VaV	50 %	47 %	44 %	40 %

zdroj: Rada pro výzkum a vývoj

4.2.3. Podporovat soukromé investice do VaV prostřednictvím nástrojů nepřímé podpory

Výdaje na výzkum a vývoj ze soukromých zdrojů mají sice narůstající tendenci, avšak 2 % barcelonského cíle zdaleka nedosahují.

Tab. 4 Soukromé výdaje na VaV

Rok	2004	2005	2006
Soukromé výdaje na VaV (v % HDP)	0,67	0,77	0,89

zdroj: Rada pro výzkum a vývoj

Novela zákona o dani z příjmů z 1. ledna 2005 umožňuje snížit základ daně z příjmů o odčitatelnou položku ve výši 100 % vlastních nákladů vynaložených na realizaci projektů výzkumu a vývoje (bez státní podpory). První vyhodnocení tohoto nepřímého nástroje podpory zveřejnilo Ministerstvo financí v červnu 2007.

Při stanovení daně z příjmů za zdaňovací období v roce 2005 uplatnilo odpočet výdajů vynaložených při realizaci projektů výzkumu a vývoje 434 daňových subjektů, tj. 0,17 % z celkového počtu 259 490 daňových subjektů, které podaly daňové přiznání. Celková uplatněná částka určená k odečtení činila 3,31 mld. Kč, které při sazbě daně 26 % odpovídalo snížení daňové povinnosti o 0,86 mld. Kč.

Relativně malý zájem o tuto daňovou pobídku lze vysvětlit tím, že řada projektů započala již před rokem 2005 a obdržela od státu podporu ve formě grantu. Údaje za rok 2006 nejsou dosud známé, protože daňová přiznání firem prostřednictvím daňových poradců lze podat až do poloviny následujícího roku.

Na základě podrobnějšího vyhodnocení této nepřímé formy podpory výzkumu a vývoje a po vyhodnocení stability veřejných rozpočtů bude zvážena možnost dalšího rozšíření daňové úlevy na výzkum a vývoj objednaný firmami u vysokých škol či výzkumných organizací.

4.2.4. Zajistit lidské zdroje ve výzkumu a vývoji

Pro zvýšení konkurenceschopnosti České republiky a efektivní využívání finančních prostředků vynakládaných na VaV jsou jedním z klíčových faktorů pracovníci ve vědeckých a výzkumných institucích a vysokých školách. Je nezbytné pro ně vytvářet takové podmínky, které by jim umožňovaly rozvoj jejich kariéry a schopností, umožnily jim získání dalších zkušeností a praxe z pobytu v zahraničí a následné využití těchto poznatků.

I když má Česká republika řadu kvalitních výzkumných pracovníků a vědeckých týmů především v oborech medicíny, biochemie, materiálových věd, strojírenství a nanověd, v řadě ukazatelů VaV ČR zaostává za průměrnými hodnotami EU – příkladem je příliš vysoká věková struktura výzkumných pracovníků (výrazné maximum v kategorii 50-60 let), nižší podíl absolventů vysokých škol s technickým či přírodovědným zaměřením, nižší podíl obyvatelstva s vysokoškolským vzděláním. Počet absolventů VŠ v ČR nicméně rychle přibývá. Mezi roky 2000 až 2004 byl zaznamenán nárůst absolventů VŠ o 41,6 %, což řadí ČR mezi země s nejrychlejším přírůstkem vysokoškolských absolventů. Rovněž počet českých výzkumných pracovníků narůstá. Počet výzkumných pracovníků vztažený na 1 000 pracovních sil dosáhl v roce 2004 hodnoty 3,2; v roce 2005 dosáhl tento ukazatel již hodnoty 4,7.

K doporučení Evropské Komise z 11. března 2005 o Evropské chartě pro výzkumné pracovníky a o Kodexu chování pro přijímání výzkumných pracovníků (dále Charta a Kodex) byla vedena řada diskusí odborné veřejnosti, které vyústily v přistoupení ČR k Chartě a Kodexu.¹⁶ Principy obsažené v těchto dokumentech budou brány v úvahu při přípravě nové Národní politiky výzkumu a vývoje.

Opatření zaměřená na snižování překážek mobility bylo zahrnuto do 6. RP po názvem ERA-MORE – Evropská síť center mobility. Tato centra podávají informace výzkumným pracovníkům o volných místech a administrativních procesech, nutných k práci a pobytu v jednotlivých zemích EU. České centrum mobility vzniklo při Akademii věd České republiky a zahájilo svou činnost 1. ledna 2005. Poskytuje pomoc a odborné informace zahraničním výzkumným pracovníkům, kteří mají zájem o práci v České republice a českým výzkumným pracovníkům, kteří mají zájem o práci v zahraničí.

¹⁶ Usnesení vlády ze dne 16. srpna 2006 č. 951.

V současné době se dokončuje transpozice Směrnice Rady 2005/71/ES o zvláštním postupu pro přijímání státních příslušníků třetích zemí pro účely vědeckého výzkumu. Tato směrnice snižuje bariéry pro zaměstnávání pracovníků z třetích zemí. Termín účinnosti je stanoven nejpozději na 12. října 2007. Směrnice byla včleněna do návrhu změny zákona o pobytu cizinců na území ČR.¹⁷ Podle tohoto návrhu zákona může veřejná výzkumná instituce přijmout výzkumného pracovníka z třetí země na dobu delší než 3 měsíce k účasti na řešení výzkumného projektu, jestliže splňuje podmínky dané zákonem. Návrh zákona schválila vláda a byl předložen Parlamentu České republiky.

Velmi významným faktorem v podpoře lidských zdrojů ve výzkumu a vývoji a rozvoji jejich odborných i specifických znalostí jsou finanční zdroje ze strukturálních fondů. V současné době probíhá realizace Operačního programu Rozvoj lidských zdrojů, jehož část se soustředí na podporu terciárního vzdělávání, výzkumu a vývoje. Kromě tří podprogramů, které se zaměřují především na zkvalitnění a rozvoj vzdělávání na vysokých školách (Zkvalitnění vzdělávání na vysokých školách, Rozvoj učitelských studijních programů, Rozvoj dalšího vzdělávání na vysokých školách) se další soustředí na Rozvoj lidských zdrojů v oblasti výzkumu a vývoje. Jeho cílem je realizace programů dalšího vzdělávání pracovníků výzkumu a vývoje, zvyšování jejich kvalifikace v oblasti věcného i finančního řízení, inovačního podnikání, šíření výsledků výzkumu a vývoje do praxe, transfer technologií a získávání znalostí v oblasti ochrany duševního vlastnictví. V současné době je z celkové alokace 517,5 mil. Kč na zmíněné grantové schéma „Podpora terciárního vzdělávání, výzkumu a vývoje“ již vyčerpáno více než 20 % finančních prostředků, přičemž z celkově doposud předložených 400 projektů tak bylo prozatím schváleno bezmála 200 projektů.

V programovacím období 2004 až 2006 byla velmi úspěšná také realizace opatření „Spolupráce výzkumných a vývojových pracovišť s podnikatelskou sférou, podpora inovací“ v rámci Jednotného programového dokumentu pro Cíl 3 hlavního města Prahy. Předkladatelé navrhli 52 projektů v celkové hodnotě 704 mil. Kč, přičemž k financování bylo vybráno 38 projektů za 424,7 mil. Kč. V následujícím programovém období je tak navrženo obdobné prioritní téma, jež se bude týkat rozvoje lidského potenciálu v oblasti výzkumu a inovací na území hlavního města Prahy. Uvedené téma je součástí prioritní osy „Podpora rozvoje znalostní ekonomiky“, s celkovou alokací 48,7 mil. EUR, nového Operačního programu Praha Adaptabilita

Dalšími významnými programy pro oblast výzkumu a podpory inovací budou v následujícím programovém období na roky 2007 až 2013 Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost a Operační program Výzkum a vývoj pro inovace.

OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost, na který je vyčleněno 6,8 % veškerých prostředků určených z fondů EU pro Českou republiku, přičemž celková alokace včetně prostředků z veřejných rozpočtů činí 2,15 mld. EUR, podporuje vzdělávání ve všech formách s důrazem na celoživotní učení a utváření vhodného prostředí pro výzkumné, vývojové a inovační aktivity a současně stimuluje spolupráci všech zúčastněných partnerů. Program by měl posílit kreativitu a adaptabilitu absolventů vysokých škol a zatraktivnit podmínky pro výzkum a vývoj. Podpora výzkumu a vývoje by se měla soustředit do dvou jeho priorit, a to priority Modernizace terciárního vzdělávání s celkovou alokací 0,74 mld. EUR, což představuje 34,3 % všech finančních prostředků vyčleněných na tento operační program a priority Rozvoj dalšího vzdělávání s alokací 0,34 mld. EUR a podílem ve výši 15,8 %.

¹⁷ Zákon č. 326/1999 Sb.

Cílem Operačního programu Výzkum a vývoj pro inovace, který je čtvrtým největším českým operačním programem s celkovou alokací 2,43 mld. EUR (včetně finančních prostředků z veřejných rozpočtů), je přispět k vytvoření stimulačního prostředí pro VaV a inovace, napomoci přenosu výsledků VaV do praxe a posilování výzkumného, vývojového a proinovačního potenciálu ČR.

Počty přijatých uchazečů na vysoké školy v technických a přírodovědných oborech rostou v absolutních číslech, klesá však jejich podíl na celkovém počtu přijatých uchazečů. S cílem zvýšit zájem o studium technických a přírodovědných oborů byl v roce 2006 vypsán pilotní rozvojový program na podporu zvýšení zájmu nadané mládeže o studium těchto oborů, který se setkal s velkým ohlasem a pokračuje i v roce 2007 (podrobněji viz část 5.3. Vzdělávání).

Celá řada aktivit na národní úrovni je zaměřena na mladé výzkumné pracovníky a na podporu mobility. Jedná se mj. o průřezový program „Lidské zdroje“ v rámci Národního programu výzkumu II (programy Sabbatical, Clutch a Stipendium Rudolfa II.). Významnou měrou se na podpoře mladých výzkumných pracovníků podílí Akademie věd České republiky, která vyhláší juniorské badatelské grantové projekty pro mladé talentované badatele a juniorské startovací projekty. Od roku 2003 bylo podpořeno 223 juniorských badatelských grantových projektů s celkovou finanční podporou ve výši 283,7 mil. Kč¹⁸.

Akademie věd České republiky realizuje výstavbu ubytoven a bytů pro výzkumné pracovníky. Pro zvýšení kvalifikace začínajících vědeckých pracovníků organizuje Akademie věd České republiky kurzy základů vědecké práce. Mimořádně nadaným mladým vědeckým pracovníkům je určena prémie Otty Wichterleho, kterou Akademie věd České republiky ročně odměňuje cca 20-25 vybraných excelentních mladých pracovníků do 35 let. Grantová agentura ČR podporuje mladé výzkumné pracovníky formou doktorských a postdoktorských grantových projektů.

4.2.5. Zvýšit intenzitu využívání nástrojů ochrany práv duševního vlastnictví vědeckovýzkumnými institucemi a podniky

V roce 2006 bylo s účinností pro ČR uděleno 3 317 patentů, z toho domácím přihlašovatelům 264. Na přihláškách zahraničních přihlašovatelů, podaných národní cestou, se nejvíce podíleli přihlašovatelé z USA, Německa, Švýcarska, Japonska a Slovenska. Téměř 2 000 patentů z celkového počtu bylo uděleno podle Úmluvy o udělování evropských patentů a validováno pro ČR. Za pozornost stojí, že ve sledovaném roce bylo poprvé uděleno a nabylo v ČR účinnosti více Evropských patentů než patentů udělených národní cestou. Koncem roku 2006 v ČR platilo přes 13 100 patentů. Aktivity českých přihlašovatelů zaznamenaly v roce 2006 určitý nárůst. Podali 641 patentových přihlášek, především z oblasti dopravy, měření, optiky a fotografie a motorů a čerpadel. Jedná se o nejlepší výsledek za posledních deset let, nicméně stále nedochází k zásadnějšímu pokroku, který by potvrdil vědeckou a technickou vyspělost české společnosti. Množství evropských patentových přihlášek s vyznačením České republiky svědčí o zájmu majitelů vyspělých technologií u nás podnikat.

Vedle patentů bylo v roce 2006 zapsáno 1 021 užitečných vzorů (z toho domácí přihlašovatelé podali 1000 přihlášek) a provedeno 576 zápisů průmyslových vzorů (z toho 387 národních přihlášek).

¹⁸ Stav k 1. květnu 2007.

Mezi příčiny nízkého počtu přihlášek technických řešení v ČR v mezinárodním srovnání lze vedle relativně nižšího počtu výstupů vědecké a výzkumné práce řadit i nedostatečné povědomí o nutnosti náležitého využívání možností patentové ochrany a přetrvávající dojem o technické a finanční náročnosti patentového řízení. Vedle toho pak zejména pro malé a střední podniky hrají významnou roli vyšší finanční náklady včetně personálních kapacit spojené s patentováním a také dlouhodobá návratnost takto vynaložených investic.

Jednou z řady činností přispívajících k plnění úkolu zvýšit intenzitu využívání nástrojů práv duševního vlastnictví je zvyšování povědomí o významu ochrany technické tvůrčí činnosti, které aktivně podporuje Úřad průmyslového vlastnictví ČR (ÚPV). V roce 2006 byly jeho aktivity zaměřeny na profesní svazy a studenty vysokých škol. Proběhly odborné semináře k problematice průmyslové právní ochrany a výměny informací z oblasti duševního vlastnictví pořádané spolu s Asociací inovačního podnikání, Českým svazem vynálezců a zlepšovatelů, Výzkumným ústavem letectví a Evropskou patentovou akademií. Za účelem zvyšování obecného povědomí o významu průmyslového vlastnictví a o nezbytnosti využívání tohoto systému byly na vybraných vysokých školách realizovány přednášky a semináře.

Za účelem zvýšení intenzity využívání nástrojů ochrany práv duševního vlastnictví byl od 1. července 2006 zaveden nový systém elektronického podávání patentových a dalších přihlášek. Pro seznámení odborné veřejnosti s novým systémem ÚPV pořádá kurzy o elektronickém podávání s využitím ověřeného elektronického podpisu a organizuje bezplatné kurzy provádění rešerší.

Významnou aktivitou je realizace projektu Prosazování práv z duševního vlastnictví, jehož cílem je zefektivnění spolupráce mezi orgány státní správy, které jsou podle českého právního řádu k výkonu práv příslušné a posílení právního vědomí u zaměstnanců odpovědných za uvedenou oblast. Výsledkem projektu bude proškolení cca 1 000 zaměstnanců příslušných institucí, které započne v září 2007, vytvoření metodologie prosazování práv z duševního vlastnictví, metodiky spolupráce mezi institucemi, v jejichž pravomoci je prosazování práv k duševnímu vlastnictví a příprava audiovizuálních a tištěných výukových materiálů.

Úsilí o zvýšení intenzity využívání ochrany technické tvůrčí práce se projevuje též v legislativní oblasti. V souvislosti s transpozicí příslušné směrnice Evropského parlamentu a Rady byl v roce 2006 přijat zákon¹⁹, který přispívá k zajištění efektivnější ochrany práv majitelů patentů a dalších předmětů průmyslového vlastnictví. Zákon usnadňuje oprávněné osobě důkazní situaci při uplatňování práva na náhradu škody, na přiměřené zadostiučinění a na vydání bezdůvodného obohacení. V běhu jsou legislativní práce na přípravě moderního patentového zákona, který upraví systém podle současného pojetí patentu jako předmětu vlastnických práv a významného nástroje při uplatňování inovací. Návrh zákona má být předložen vládě ČR v říjnu 2007.

Podpora ochrany práv duševního vlastnictví patří mezi jednu z priorit pro oblast inovací, která je součástí Operačního programu podnikání a inovace pro programovací období 2007-2013. Konkrétně je rozpracována v programu INOVACE. Program INOVACE je v současném programovacím období zaměřen na podporu technologických i netechnologických inovací, tj. podporu inovací produktu, procesu, organizačních a marketingových. Kromě toho jsou aktivity nově rozšířeny i na stimulaci patentové aktivity malých a středních podniků. Předpokládaná finanční alokace na program Inovace činí 14,1 mld. Kč za celé programovací období. Z toho 356 mil. Kč by mělo být určeno právě na výše uvedené zvýšení intenzity využívání nástrojů ochrany

¹⁹ Zákon č. 221/2006 Sb., o vymáhání práv z průmyslového vlastnictví.

práv duševního vlastnictví a celkové zlepšení situace v této oblasti. Program bude zaměřen na úhradu části nákladů spojených se získáním patentu na vynálezy, užité a průmyslové vzory a na spolufinancování nákladů spojených s podáním patentové přihlášky a s patentovým řízením u Úřadu průmyslového vlastnictví (v případě národního patentu) a u Evropského patentového úřadu (v případě Evropského patentu).

Program INOVACE existoval již v programovacím období 2004-2006 a je považován za jeden z neúspěšnějších programů, kde poptávka výrazně převyšovala nabídku. Z programu INOVACE byly podporovány zejména inovace produktu a procesu, v menší míře také netechnologické inovace. Ochrana duševního vlastnictví doposud podporována nebyla.

K začátku srpna 2007 bylo v rámci programu INOVACE za celé programovací období předloženo 331 projektů, ve kterých v roli předkladatelů figurovaly nejen jednotlivé podniky, ale i vysoké školy a vědeckovýzkumné instituce. 229 předložených projektů bylo zamítnuto a 102 projektům byla přiznána podpora v celkové hodnotě 1,49 mld. Kč. Nejvíce projektů bylo zrealizováno v Jihomoravském kraji.

V roce 2006 bylo v rámci programu INOVACE vydáno rozhodnutí o podpoře projektu pro 69 žádostí s celkovou podporou 1,01 mld. Kč.

4.2.6. Rozvíjet inovační infrastrukturu

Rozvoj inovační infrastruktury pro průmyslový výzkum, vývoj a inovace byl do konce roku 2006 podporován z Operačního programu průmysl a podnikání 2004-2006 (OPPP) prostřednictvím programu PROSPERITA. Program se soustředil především na zakládání a fungování podnikatelských inkubátorů, vědeckotechnických parků a center pro transfer technologií, čímž napomáhal rozvoji inovačního prostředí v jednotlivých regionech. V roce 2006 obdrželo podporu 21 projektů, v celkové hodnotě 994 mil. Kč. Tři projekty obdržely rozhodnutí o poskytnutí podpory až v průběhu roku 2007, a to v souhrnné hodnotě 391 mil. Kč. Nejvíce projektů bylo podáno v Jihomoravském kraji. Nejvýznamnější projekty, z hlediska výše udělené dotace, byly ovšem uskutečněny v Pardubickém kraji. Jedná se o dva projekty TechnoParku Pardubice k. s., z nichž každý obdržel dotaci ve výši téměř 150 mil. Kč.

K začátku srpna 2007 bylo v rámci programu PROSPERITA za celé programovací období předloženo 70 projektů, ve kterých v roli předkladatelů figurovaly nejen jednotlivé podniky, ale i vysoké školy a vědeckovýzkumné instituce. 38 předložených projektů bylo zamítnuto a 32 projektům byla přiznána podpora v celkové hodnotě 1,74 mld. Kč.

Pro období 2007-2013 se v rámci Operačního programu podnikání a inovace počítá s pokračováním programu PROSPERITA II. Celková finanční alokace na tento program je přibližně 12,0 mld. Kč. Program je obdobně zaměřen na podporu vědeckých, resp. vědeckotechnických parků, center pro transfer technologií, podnikatelských inkubátorů a podnikatelských inovačních center. Protože důležitou součástí inovační infrastruktury představují také poskytovatelé finančních zdrojů pro inovační projekty, měla by se podpora vztahovat také na rozvíjení sítí Business Angels a jejich aktivit. U programu v současné době probíhá notifikace u Evropské komise.

Na podporu inovační infrastruktury u podniků je určen také program POTENCIÁL, který se zaměřuje na podporu zavádění a zvyšování kapacit společností pro realizaci výzkumných, vývojových a inovačních aktivit a zároveň i zvýšení počtu společností, které provádějí vlastní

výzkum, vývoj a inovaci. Program si dále klade za cíl prohloubení spolupráce společností s výzkumnými a vývojovými organizacemi, tvorbu kvalifikovaných pracovních míst a tím rozvoj znalostní ekonomiky, zlepšení podmínek pro zapojení společností do národních i evropských programů výzkumu a vývoje a trvalé zvyšování konkurenceschopnosti české ekonomiky. Celková finanční alokace na tento program je přibližně 8,5 mld. Kč za celé programovací období.

V rámci Operačního programu Průmysl a podnikání schváleného na období 2004-2006 byl realizován program KLASTRY. Tento program poprvé v ČR umožnil podporovat z veřejných prostředků zapojování podnikatelských subjektů, výzkumných institucí a institucí terciárního vzdělávání do klastrů a významným způsobem inicioval vznik těchto seskupení. Na základě tohoto programu byla poskytována finanční podpora podnikatelským projektům na vyhledávání vhodných firem pro klastry, zakládání a rozvoj klastrů na regionální i nadregionální úrovni. Cílem programu bylo podporovat vzájemnou spolupráci členů klastru na společných projektech v oblasti výzkumu a vývoje, nákupu a prodeje, společné propagace, průzkumu trhů a konkurence a rozšířit spolupráci s výzkumnými organizacemi a institucemi terciárního vzdělávání s cílem zvýšit konkurenceschopnost, inovace a ekonomický růst členů klastru.

Fáze Vyhledávání vhodných subjektů pro klastr byla u některých projektů v roce 2006 uzavřena úspěšným založením klastru a podáním žádosti o dotaci v rámci fáze Založení a rozvoj klastru. Byl tak dosažen plánovaný cíl programu – vznik kooperačních seskupení, v klastrech se podařilo seskupit soukromé, převážně výrobní firmy tvořící jádro klastru, vzdělávací instituce odborného zaměření a výzkumné kapacity nejen na uvedených institucích, ale i mimo vysoké školství.

V roce 2006 došlo ve srovnání s rokem předchozím k výraznému nárůstu zájmu žadatelů o podporu z tohoto programu. Bylo podáno celkem 41 žádostí do fáze vyhledávání vhodných firem pro klastry, v nichž byla požadována celková výše dotace 3,03 mil. Kč. V rámci realizovaných hodnotitelských komisí bylo k podpoře doporučeno 29 projektů a bylo vydáno 29 Rozhodnutí o poskytnutí dotace projektům na vyhledávání vhodných firem pro klastry s celkovou dotací 22,60 mil. Kč. V průběhu celé realizace programu Klastry byla tedy vydána Rozhodnutí o poskytnutí dotace 42 projektům vyhledávání s celkovou dotací 32,58 mil. Kč.

V roce 2006 vzrostl také zájem žadatelů o podporu ve fázi zakládání a rozvoje programu KLASTRY. Bylo podáno celkem 18 žádostí do fáze zakládání a rozvoj klastrů, v nichž byla požadována celková výše dotace 530,4 mil. Kč. V rámci realizovaných hodnotitelských komisí bylo k podpoře doporučeno 14 projektů a bylo vydáno 10 Rozhodnutí o poskytnutí dotace ve výši 175,3 mil. Kč. V průběhu realizace programu bylo vydáno 14 Rozhodnutí o poskytnutí dotace ve výši 246 908 tis. Kč.

Podpořeny byly projekty z nejrůznějších odvětví, např. strojírenství, dřevozpracující průmysl, oděvní průmysl, pivovarnictví, farmacie, obalové materiály, stavební materiály, nanotechnologie apod.

V novém programovacím období 2007-2013 je připravována realizace programu SPOLUPRÁCE, který se zaměřuje na podporu vzniku a rozvoje kooperačních odvětvových seskupení – klastrů, pólů excelence, technologických platforem a kooperačních projektů na regionální, nadregionální i mezinárodní úrovni. Celková alokace programu včetně finančních prostředků z veřejných rozpočtů je 1,37 mld. EUR, což z něj činí program s největším podílem finančních prostředků (38,4 %) v rámci Operačního programu podnikání a inovace. Cílem programu je kontinuálně vytvářet příznivé podnikatelské prostředí, zlepšovat podmínky pro

podnikání a inovace a rozvíjet konkurenční výhody díky zkvalitňování vazeb mezi výzkumem, VŠ a podnikatelskou sférou.

Na vzniku inovační infrastruktury se velmi často podílí orgány krajů či organizace jimi založené (např. Jihomoravský kraj). Některé kraje již zpracovaly svou Regionální inovační strategii (např. Zlínský kraj).

Nejvýznamnějšími projekty programu jsou projekty Klastr výrobců obalů – OMNIPACK a CLUTEX – klastr technické textilie.

Klastr OMNIPACK sdružuje 26 společností zabývajících se výrobou obalů a společnosti z oborů souvisejících. Zaměřuje se na vývoj a výrobu obalů a kombinovaných obalů (tj. obalů složených z různých druhů materiálů – plast, papír, dřevo, kov). Cílem klastru je vytvořit silné společenství spolupracujících ale i vzájemně si konkurujících firem z oblasti výroby obalů, obalové techniky, servisních organizací, výzkumných a vzdělávacích institucí. Snahou je podporovat a koordinovat spolupráci těchto subjektů a docílit tak zvýšení konkurenceschopnosti a počtu zaváděných inovací. Vizí klastru je být do pěti let špičkovým centrem pro rozvoj obalového průmyslu v ČR a pro podporu vývoje a výroby kombinovaných obalových a přepravních systémů značky OMNIPACK. Projekt byl prezentován na konferenci „New Horizons in Graz – Shaping Best Practice“, která se uskutečnila dne 15.-17. listopadu 2006, jako jeden z ukázkových projektů strukturálních fondů vybraných ze všech členských zemí EU. Celková dotace představovala částku 44,9 mil. Kč. Klastr v rámci jednoho ze svých společných projektů realizoval s podporou z veřejných rozpočtů a strukturálních fondů vybavení vývojového a zkušebního centra se zaměřením na vývoj unikátních technologií a kvalitativně nových typů obalů s celkovou investicí 22 mil. Kč.

Klastr CLUTEX s 18 členy usiluje o zvýšení prestiže členských firem a tím i českého textilního průmyslu, cestou přechodu k výrobkům s vyšší užitnou a přidanou hodnotou. Cílem klastru je zapojit členy do výroby speciálních typů technických textilií podle možností jednotlivých podniků a nabídky vyřešených vědecko-výzkumných úkolů ze sféry Technické univerzity v Liberci a výzkumných podniků. Klastr byl podpořen částkou 23,91 mil. Kč a následně oceněn v roce 2006 jako „klastr roku“.

4.2.7. Zlepšit přístup inovačních firem k finančním zdrojům

Dle analýzy Evropského investičního fondu (EIF) z ledna 2007 se Česká republika vyznačuje nízkou mírou poskytovaného mikrofinancování pro živnostníky a začínající firmy; nízkou mírou úvěrů a záruk pro MSP v poměru k HDP; nedostatečnou mírou aktivit v oblasti rizikového kapitálu (k HDP a v porovnání s ostatními středoevropskými zeměmi) a nedostatečnou mírou přenosu znalostí a existencí pouze dvou sítí tzv. Business Angels.

Financování firem formou soukromého rizikového kapitálu zaznamenává v České republice výrazný nárůst – v roce 2005 dosáhlo hodnoty 109 mil. EUR (tj. 0,112 % HDP) oproti 16,1 mil. EUR (tj. 0,019 % HDP) za rok 2004. Nicméně z hlediska struktury investic byl největší objem investic realizován v pozdních fázích života podniku. Do odkupu podniků (buy-out) se investovalo celkem 66,59 mil. EUR a do obnovy kapitálu 31,33 mil. EUR. Pouhých 10,62 mil. EUR bylo investováno do podniků ve fázi expanze, 0,41 mil. EUR do začínajících podniků (start-up) a ani jedna investice nebyla provedena v zárodečné fázi (seed). Je přitom všeobecně známé,

že právě investice do počátečních fází podniku jsou nevíce potřebné. V roce 2005 se také zvýšil objem exitů z fondů, a to na 60,7 mil. EUR z 8,4 mil. EUR.

Ačkoliv ještě nejsou dostupné statistiky za rok 2006, je již známo, že loňský byl z hlediska investic formou venture kapitálu a private equity také relativně velmi úspěšný ve srovnání s předchozími lety, a to i přes skutečnost, že v ČR nebyly zavedeny pro investice do rizikového kapitálu žádné daňové úlevy a např. penzijní fondy nesmí do tohoto typu fondů investovat. Nicméně vzhledem k potenciální poptávce jsou i takto vysoké investice nedostatečné.

V Operačním programu Podnikání a inovace je také podporováno zlepšení přístupu inovačních firem k finančním zdrojům, a to formou záruk a zvýhodněných úvěrů pro začínající firmy z programů ZÁRUKA a START. Program START podporuje vstup do podnikání formou bezúročného úvěru nebo zvýhodněné záruky s finančním příspěvkem k zaručovanému úvěru. Program ZÁRUKA je určen pro již vzniklé MSP. Cílem programu je pomocí zvýhodněných záruk a zvýhodněných záruk k úvěrům podpořit realizaci investičních projektů MSP. Záruky i úvěry budou poskytovány prostřednictvím Českomoravské záruční a rozvojové banky (ČMZRB). V budoucnu se uvažuje o využití iniciativy Evropské investiční banky JEREMIE, která by měla přispět ke zlepšení přístupu inovativních firem k rizikovému kapitálu. Začínající inovativní firmy mohou využít výše uvedených programů, i když tyto nejsou principiálně určeny jen pro inovativní MSP.

Jihomoravské inovační centrum Brno (JIC) poskytuje od roku 2004 mikrofinancování pro MSP formou fondu mikropůjček. Mikropůjčka je účelový střednědobý úvěr ve výši 250 tis. Kč až 750 tis. Kč s úročením 3 % p. a. poskytovaný z Fondu mikropůjček JIC podnikatelským subjektům (fyzickým i právnickým osobám) umístěným v Technologickém inkubátoru VUT na spolufinancování jejich inovačních projektů. Splatnost úvěru je zpravidla 3 roky s možností odkladu splátek až o 12 měsíců a možnosti předčasného splacení bez vedlejších poplatků. Mikropůjčky slouží především k financování raných etap rozvoje firem, tedy v období, kdy se peněžní prostředky získávají nejobtížněji.

Od spuštění Fondu mikropůjček v roce 2004 do července roku 2007 Jihomoravské inovační centrum poskytlo celkem 8 úvěrů z Fondu mikropůjček JIC, v celkové výši 5,3 mil. Kč. Fond mikropůjček JIC je financován formou dotací z Jihomoravského kraje a Statutárního města Brna. V současné době se ve Fondu mikropůjček JIC nachází cca 5,8 mil. Kč disponibilních prostředků.

Jedním z příkladů, kdy mikropůjčka evidentně pomohla rozvoji inovačního projektu k úspěšnému růstu, je firma Y soft, s. r. o. Ta měla v době poskytnutí mikropůjčky v listopadu roku 2004 roční obrat 2,8 mil. Kč (2003) a zaměstnávala osm pracovníků. Prostředky z mikropůjčky firma potřebovala na profinancování dokončení vývoje a zahájení výroby inovativního softwarového produktu SmartQ pro správu, účtování a zabezpečení tiskových úloh a kopírování. Společnost Y soft, s. r. o. mimo jiné díky mikropůjčce dosáhla naplnění svých cílů a růstu do té míry, že na konci fiskálního roku 2006/2007 zaměstnává 60 zaměstnanců a vykazuje obrat za poslední rok ve výši 60 mil. Kč. Firma také expandovala do 11 zahraničních zemí formou partnerského zastoupení a zřídila jednu zahraniční pobočku. Majitel a ředitel firmy, pan Václav Muchna navíc letos obdržel za rok 2006 titul „Začínající podnikatel roku“, udělovaný společností Ernst & Young.

Podpora ze strukturálních fondů bude také v rámci komplexní podpory systému financování firem v rané fázi života zaměřena také vytváření a rozvoj sítí Business Angels prostřednictvím programu PROSPERITA. Tato podpora by měla přímo navazovat na aktivity podporované iniciativou JEREMIE.

Česká republika také participuje na komunitárním programu Konkurenceschopnost a inovace (CIP), který obsahuje dva nástroje inovativního financování, a to mechanismus pro inovativní malé a střední podniky a malé a střední podniky s vysokým růstem (GIF) a záruční mechanismus malých a středních podniků (SMEG). Oba tyto nástroje budou provozovány Evropským investičním fondem. Začátek jejich realizace v ČR je očekáván na přelomu let 2007 a 2008. V členských státech budou podávat informace o programu, vyhlášených výzvách, napomáhat s transferem znalostí a technologií a zprostředkovávat spolupráci se zahraničními partnery apod. členové tzv. sítě na poskytování podpůrných služeb. Na úrovni regionů EU jsou v současné době vytvářena jednotlivá konsorcia, která se uchází o podporu na poskytování výše uvedených služeb. V ČR bylo vytvořeno konsorcium skládající se z Evropských informačních středisek (EIC), Inovačních kontaktních center (IRC), Technologického centra Akademie věd a Hospodářské komory. Projekty v současné době prochází hodnocením, výsledky by měly být vyhlášené během podzimu a síť by měla být operativní od ledna 2008. V roce 2007 poskytují prozatím informace o programu CIP Evropská informační střediska, která byla pověřena také poskytováním informací o předcházejícím komunitárním Víceletém programu pro průmysl a podnikání (MAP).

4.3. UDRŽITELNÉ VYUŽÍVÁNÍ ZDROJŮ

SOUHRN PŘIJATÝCH A REALIZOVANÝCH OPATŘENÍ:

- Pokračovala příprava Programu udržitelného využívání a produktivity zdrojů, který je orientován na dematerializaci procesů a zvýšení produktivity zdrojů a dále na snižování dopadů výrobních a spotřebních procesů na životní prostředí.
- Realizován proces IPPC (Integrovaná prevence a omezování znečištění vznikající v důsledku průmyslových činností), v jehož rámci je podporováno uplatňování dobrovolných nástrojů k zavádění nejlepších dostupných technologií.
- V rámci OPPI 2007-2013 byly připraveny programy na podporu zvyšování účinnosti využívání energií v průmyslu a využívání obnovitelných případně druhotných zdrojů energie.
- Probíhá realizace Státního programu na podporu úspor energie a využití obnovitelných zdrojů energie a národních programů výzkumu a vývoje IMPULS a TANDEM. Dále byl zahájen program výzkumu TRVALÁ PROSPERITA pokrývající, mimo jiné, problematiku obnovitelných a alternativních energetických zdrojů a energetických úspor a nový program CERTIFIKACE zaměřený na zavedení systému environmentálního managementu.
- Byla dokončena první fáze ekologické daňové reformy. Zákony o zdanění elektřiny, zemního plynu a pevných paliv jsou předloženy k projednání Parlamentu ČR, předpokládá se vstup v platnost od 1. ledna 2008.

4.3.1. Maximalizovat energetickou a materiálovou efektivnost a racionální využívání zdrojů

Materiálová efektivnost

Vykázaná hodnota domácí materiálové spotřeby se v roce 2005 mírně snížila na 188,1 mil. tun oproti roku 2004, kdy dosáhla hodnoty 192,1 mil. tun (po verifikaci dat dle ČSÚ). Index domácí materiálové spotřeby 2005/2004 tak činí 0,98. Efektivnost materiálové spotřeby zůstává i nadále pod průměrem EU-25 (data za rok 2006 budou k dispozici koncem měsíce září 2007).

Situační zpráva ke Strategii udržitelného rozvoje, jež zahrnuje oblast energetické a materiálové efektivnosti a racionálního využívání zdrojů, byla schválena Výborem pro strategii Rady vlády pro udržitelný rozvoj dne 23. října 2006. V hodnoceném období také probíhaly práce na přípravě aktualizované Strategie udržitelného rozvoje ČR, kterou bude do vlády předkládat Rada vlády pro udržitelný rozvoj v termínu do konce roku 2007. Materiálová efektivnost představuje základní věcnou náplň kapitoly 2.6. Udržitelná spotřeba a výroba.

Problematika druhotných surovin je v ČR velmi citlivou oblastí a dosud nedostatečně řešenou. V právních předpisech Evropských společenství ani v legislativě ČR neexistuje definice pro druhotné suroviny. Je nezbytné řešit nejen tuto definici, ale zároveň i nastavit efektivní systém pro materiálové a finanční toky s tím související. Přínosem bude zjednodušení administrativy (neboť odpadne složitý proces rozhodování, kdy odpad přestává být odpadem a stává se opět výrobkem), větší transparentnost ve statistických údajích s čímž souvisí finanční úspory. Z tohoto důvodu byly ustaveny dvě pracovní skupiny, které se budou touto problematikou zabývat, a to pracovní skupina pro oblast vedlejších produktů a odpadů z energetických zařízení a pracovní skupina pro komplexní řešení systému využívání druhotných surovin. Členy pracovních skupin jsou zástupci dotčených resortů, průmyslových svazů a asociací, vysokých škol, výzkumných pracovišť, podnikatelských subjektů a další.

Průběžně pokračují práce na Programu udržitelného využívání a produktivity zdrojů, který je orientován na dematerializaci procesů a zvýšení produktivity zdrojů a dále na snižování dopadů výrobních a spotřebních procesů na životní prostředí. Při přípravě Programu budou využity výstupy z obou pracovních skupin zabývajících se problematikou druhotných surovin, neboť udržitelné využívání zdrojů je podmíněno zejména schopností společnosti bezezbytku využívat vyrobené produkty v následných recyklačních cyklech (tzn. dalších životních cyklech výrobku). Dopracování Programu udržitelného využívání a produktivity zdrojů je předpokládáno v prvním čtvrtletí roku 2008, vzhledem k nutné návaznosti na práce na aktualizované Strategii udržitelného rozvoje ČR. Následná realizace Programu bude probíhat v období 2008-2013.

Udržitelnou produktivitu zdrojů lze dosáhnout zaváděním progresivních technik a technologií (např. bezodpadových) s nižší energetickou náročností. Problematika je řešena v rámci procesu IPPC, jehož cílem je integrovaná prevence a omezování znečištění vznikající v důsledku průmyslových činností. V rámci projektu IPPC je podporováno uplatňování dobrovolných nástrojů k zavádění BAT (nejlepší dostupná technologie) a BEP (nejlepší dostupná praxe). Pravidelně aktualizované internetové stránky <http://www.ippc.cz> slouží široké podnikatelské veřejnosti především jako zdroj informací o nejlepších dostupných technikách, vytvářejí pracovní prostor pro členy technických pracovních skupin, tj. pro odborníky z jednotlivých průmyslových oblastí a poskytují diskusní fórum pro odbornou i laickou veřejnost.

Podpora výzkumu a vývoje maloodpadových a bezodpadových technologií, nových materiálů (např. využitím druhotných surovin) a dalších souvisejících oblastí je realizována prostřednictvím programů výzkumu a vývoje TANDEM a IMPULS.

Pokračuje podpora dobrovolně zaváděných systémů řízení prostřednictvím programu CERTIFIKACE, který je zaměřen na malé a střední podnikatele. Předmětem podpory je certifikace systému environmentálního managementu v podniku podle normy ISO 14001 a systému managementu jakosti podle normy ISO 9001 nebo zavedení systému environmentálního managementu v souladu s požadavky Programu EMAS (systém environmentálního managementu a auditingu). Certifikaci podle normy ISO 14001 získalo k 31. lednu 2006 celkem 2122 společností v ČR. V roce 2006 došlo k výraznému navýšení počtu společností, které implementovaly a certifikovaly EMAS, a to ze 14 na 26. Tyto systémy řízení přináší podnikateli energetické a materiálové úspory, čímž se současně eliminují negativní vlivy jeho výrobní činnosti na životní prostředí. V důsledku dochází ke zvyšování ekonomických efektů, tzn. úspora nákladů na vstupní suroviny a energie, nákladů spojených s odstraňováním odpadů, nákladů na poplatky za znečišťování vody, ovzduší apod.).

Energetická efektivnost

V roce 2006 bylo v rámci Státního programu na podporu úspor energie a využití obnovitelných zdrojů energie podpořeno 208 projektů částkou 85,3 mil. Kč. Realizace podpořených projektů vede k úsporám energie ve výši 187 474 GJ/rok. Pro rok 2007 byl vyhlášen Státní program na podporu úspor energie a využití obnovitelných zdrojů energie (program EFEKT). Tento program slouží k podpoře úspor energie a využívání OZE v ČR. Je zaměřen na osvětovou činnost, energetické plánování, investiční akce malého rozsahu a pilotní projekty. Je doplňkovým programem k energetickým programům, podporovaným z Evropské unie.

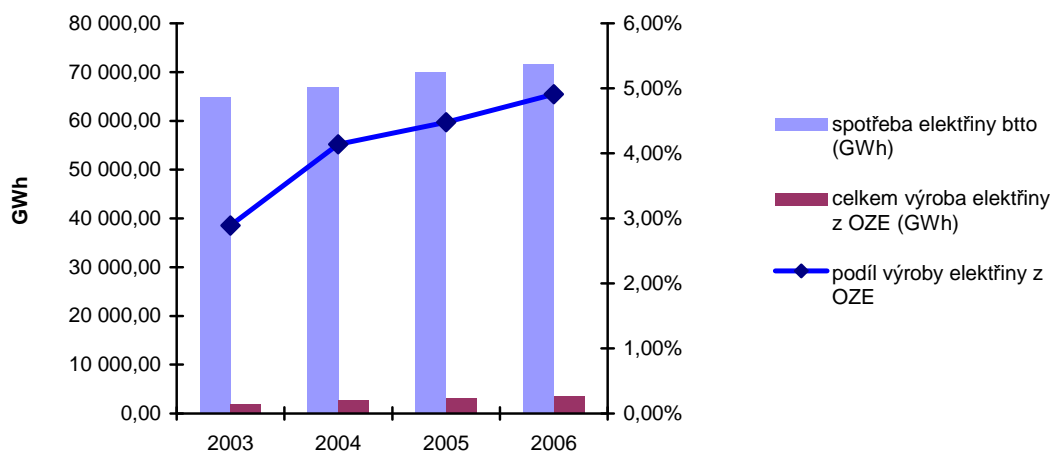
Hrubá výroba elektřiny z obnovitelných zdrojů se v roce 2006 podílela na tuzemské hrubé spotřebě elektřiny 4,9 %. Podíl obnovitelné energie na primárních energetických zdrojích činil 4,3 %.

Tab. 5 Hrubá výroba elektřiny z obnovitelných zdrojů energie (MWh)

Rok	2003	2004	2005	2006
Vodní elektrárny	1 383 467	2 019 400	2 379 910	2 550 700
Biomasa celkem	372 972	564 546	560 252	731 066
Bioplyn celkem	107 856	138 793	160 857	175 837
Větrné elektrárny	9 588	10 031	10 612	11 264
Tuhé komunální odpady (BRO)	3 900	9 871	21 442	49 400
Fotovoltaické systémy	b.d.	cca 300	390	540
Celkem	1 877 783	2 742 941	3 133 463	3 518 830

zdroj: Ministerstvo průmyslu a obchodu

Graf 16. Výroba elektřiny z obnovitelných zdrojů energie

zdroj: Ministerstvo průmyslu a obchodu

Maximální potenciál všech obnovitelných zdrojů energie v ČR byl vyčíslen hodnotou 190 PJ, přičemž potřeba primárních energetických zdrojů v ČR se po zaokrouhlení pohybuje na úrovni 1900 PJ. Za předpokladu, že spotřeba primárních energetických zdrojů neporoste a zůstane zachována a do roku 2020 bude využit dosažitelný potenciál OZE, bude jejich podíl na primární spotřebě energie v roce 2020 ve výši 10%. Jedná se však o teoretický předpoklad dosažitelný pouze v případě dramatických úspor spotřeby primárních energetických zdrojů. Z praktického hlediska lze naproti tomu očekávat růst primární spotřeby energie a tudíž procentuální podíl OZE s daným potenciálem, bude s největší pravděpodobností nižší.

K maximalizaci energetické efektivity významně přispěla s účinností od 1. července 2006 novela zákona o hospodaření energií. Nově se zavádí povinnost pravidelných inspekcí kotlů a klimatizačních zařízení z hlediska jejich účinnosti, zpracovat průkaz energetické náročnosti budovy a posuzovat alternativní způsoby vytápění u větších budov. Rovněž se v návaznosti na zkušenosti z praxe zpřesňují požadavky na energetické audity a energetické auditory, což povede k vyšší kvalitě energetických auditů.

Na podporu výzkumu a vývoje v oblasti energetiky jsou využívány především prostředky státního rozpočtu určené pro široce koncipované programy výzkumu a vývoje IMPULS a TANDEM. V jejich rámci jsou řešeny i otázky rozvoje jaderné energetiky, bezpečnostní aspekty pokročilých jaderných reaktorů, zajištění dlouhodobé životnosti, zvýšení efektivity provozu jaderných elektráren a problematika hlubinného ukládání použitého jaderného paliva a vysoce aktivních odpadů včetně moderních technologií jejich úpravy. V rámci těchto programů se řeší i otázky spojené s produkcí a využitím vodíku v dopravě. V letošním roce byl zahájen program výzkumu TRVALÁ PROSPERITA, který je mimo jiné zaměřen i na problematiku obnovitelných a alternativních energetických zdrojů a energetických úspor. V současné době probíhá vyhodnocování došlých projektů.

Na rok 2006 byly vyhlášeny 3 programy průmyslového výzkumu a vývoje, TANDEM, IMPULS a TRVALÁ PROSPERITA. Programy byly zaměřeny na podporu výzkumu nových materiálů,

průmyslových výrobků, výrobních technologií, informačních a řídicích produktů a technologií a služby. V programech průmyslového výzkumu a vývoje Ministerstva průmyslu a obchodu, určených pro podporu subjektů bez rozdílu jejich velikosti, bylo podpořeno 377 projektů předložených malými a středními podnikateli částkou 1,13 mld. Kč.

Prostřednictvím Operačního programu Průmysl a podnikání přijatého na období 2004-2006 pokračuje podpora snižování energetické náročnosti výroby, rozvodu a užití energie a výstavbě nebo rekonstrukci zařízení využívající obnovitelné zdroje. Podpora je kofinancována z prostředků strukturálních fondů EU a je určena malým a středním podnikům. Takto bylo v roce 2006 podpořeno částkou 31,5 mil. Kč 13 projektů. Na tento Operační program navazuje OPPI pro období 2007-2013. Prostřednictvím jeho prioritní osy 3 "Efektivní energie" s celkovou alokací 143,12 mil. EUR včetně finančních prostředků z veřejných rozpočtů a jejího specifického cíle se bude podporovat zvyšování účinnosti využívání energií v průmyslu a využívání obnovitelných, případně i druhotných zdrojů energie. Z OPPI budou finanční prostředky vypláceny ve formě zvýhodněných úvěrů a záruk.

4.3.2. Podporovat environmentální technologie

Dne 22. února 2006 byl schválen Program podpory environmentálních technologií, jehož cílem je koordinovat podporu environmentálních technologií tak, aby se projevila v konkrétních opatřeních promítnutých i do jednotlivých odvětvových politik a programů a zajistit patřičné kroky k implementaci ETAP. Program je orientován na maximální využití potenciálu, který nabízí rozšíření a využívání environmentálních technologií, ke snížení zátěže životního prostředí, zlepšení kvality života obyvatel a podpoře ekonomického růstu. Program stanoví řadu opatření jako např. orientovat výzkum pro environmentální technologie, navrhnout opatření k vyššímu využití environmentálně šetrných veřejných zakázek, přijmout opatření k vyššímu využívání energetického contractingu v České republice v rámci Státního programu na podporu úspor energie a využití obnovitelných zdrojů energie, navrhnout systém energetického benchmarkingu u energeticky náročných výrobků a technologií nebo navrhnout indikátory pro vyhodnocování podpor environmentálních technologií. Program bude každoročně hodnocen, případně aktualizován. Jednou za dva roky bude o plnění programu informována vláda ČR.

Financování projektů na podporu environmentálních technologií se uskutečňuje v rámci několika dotačních titulů jako jsou např. Operační program průmysl a podnikání a Operační program infrastruktura a v rámci Resortního programu výzkumu v působnosti Ministerstva životního prostředí na léta 2007-2013 (oblast výzkumu – Environmentální technologie, racionální využití energie a obnovitelné energetické zdroje) a dále pak z prostředků ze státního rozpočtu a z jiných veřejných a soukromých zdrojů.

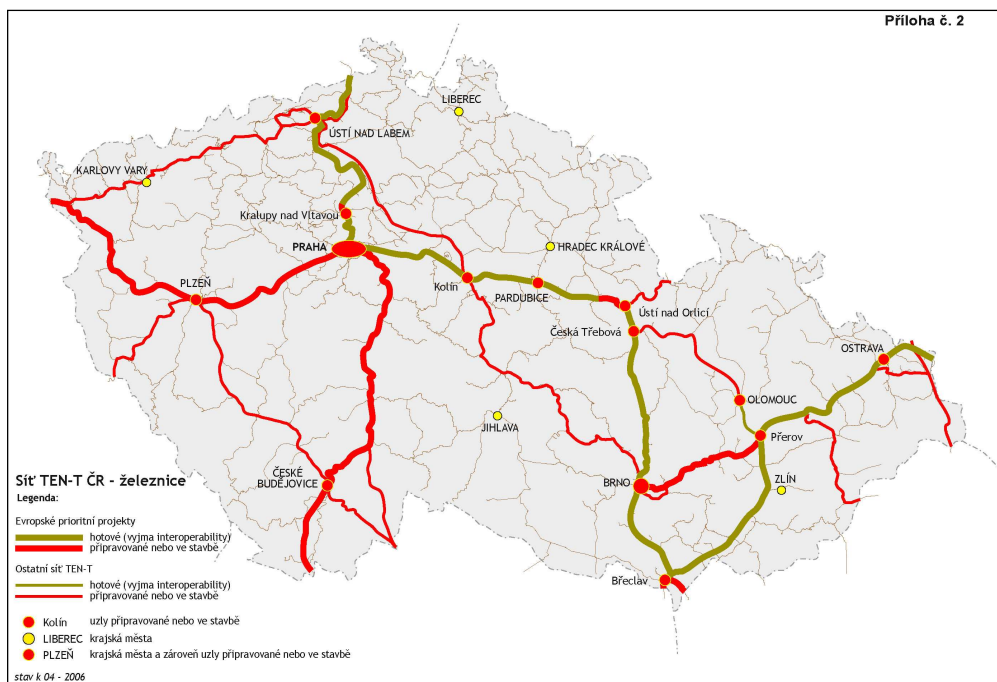
4.3.3. Provést fiskálně neutrální ekologickou daňovou reformu

V rámci ekologické daňové reformy budou zavedeny spotřební daně na pevná paliva, zemní plyn a elektrickou energii, zvýšení daňové zátěže však bude kompenzováno snížením daňového zatížení práce. V České republice jsou nyní zdaněny spotřební daní z minerálních olejů benzín, střední oleje a těžké plynové oleje, těžké topné oleje, zkapalnělé ropné plyny a uhlovodíkové plyny. Směrnice 2003/96/ES však dále požaduje spotřební daní zatížit i elektřinu, pevná paliva a zemní plyn. Směrnice uvádí minimální daňové sazby pro spotřebu jednotlivých druhů pevných paliv, zemního plynu a elektřiny a vymezuje povinná a fakultativní osvobození od daně. ČR si

vyjednala pro implementaci směrnice 2003/96/ES přechodné období do 31. prosince 2007. Parlament schválil návrhy zákonů o zdanění elektřiny, zemního plynu a pevných paliv, které by měly vstoupit v platnost od 1. ledna 2008. Tím je fakticky dokončena první fáze ekologické daňové reformy.

4.4. MODERNIZACE A ROZVOJ DOPRAVNÍCH A ICT SÍTÍ

Česká republika vnímá oblast dopravy jako významný prostředek pro posilování své konkurenceschopnosti, zvláště pak s ohledem na zvyšování mobility pracovních sil a na snižování regionálních disparit mimo jiné v oblasti zaměstnanosti. Dopravní infrastruktura tak hraje významnou úlohu také v otázkách budování podnikatelského prostředí a je nepostradatelnou součástí podpory cestovního ruchu. Hlavním cílem je pak především, v souladu s přijatým integrovaným směrem „Rozšířit, zlepšit a propojit evropskou infrastrukturu a dokončit prioritní přeshraniční projekty“, zkvalitnění infrastruktury a vzájemná propojitelnost evropské železniční, silniční a říční dopravy. V České republice je celkový rozsah silniční sítě, zařazený do tzv. transevropských dopravních sítí (TEN-T), v současné době 1 862 km, v případě železničních sítí se jedná o 2 341 km a pro oblast vodní dopravy 303 km.

SOUHRN PŘIJATÝCH A REALIZOVANÝCH OPATŘENÍ:

- Byl připraven Operační program Doprava, v rámci kterého bude probíhat čerpání prostředků ze strukturálních fondů, přičemž tento program je největším českým operačním programem, s celkovým podílem téměř 22% z veškerých prostředků určených z fondů EU pro Českou republiku.
- V roce 2006 došlo k zprovoznění 88,6 km silničních a dálničních staveb v rámci sítí TEN-T a nově bylo zrekonstruováno či zmodernizováno 40 km železničních tratí v rámci železniční sítě TEN-T. Dále byl uveden do provozu 46 km dlouhý úsek nové elektrizace na síti TEN-T.
- Pokračovaly práce na přípravě výstavby evropského systému řízení železničního provozu (ERTMS). V oblasti silniční dopravy probíhala realizace Jednotného systému dopravních informací (JSDI).
- Probíhá příprava zákona, který upraví způsob elektronické komunikace veřejnosti s orgány státu (tzv. eGovernment Act).
- Pokračuje projekt propojení základních informačních systémů veřejné správy vytvořením čtyř registrů - registru územní identifikace, adres a nemovitostí, hospodářského registru, registru obyvatel a registru práv a povinností.
- Byl spuštěn projekt CzechPOINT spočívající ve vytváření kontaktních míst občanů s veřejnou správou (zprovozněno zatím celkem 121 CzechPOINTů).
- Dokončena I. etapa přechodu zemského analogového televizního vysílání na zemské digitální televizní vysílání. V červnu 2007 byla Vládou ČR schválena změna zákonů souvisejících s přechodem na digitální vysílání.
- Pokračuje Národní program počítačové gramotnosti, jenž zahrnuje speciální kurzy zaměřené na znevýhodněné skupiny obyvatel.

4.4.1. Modernizovat a rozvíjet dopravní síť

V dubnu roku 2006 projednala vláda návrh Generálního plánu rozvoje dopravní infrastruktury. Tento plán navrhuje pro období 2007-2013 konkrétní priority rozvoje dopravní infrastruktury v České republice. Dále nastavuje strategii reálného financování vycházející z reálně dostupných finančních zdrojů, která vychází z vyvážené finanční alokace konkrétním prioritám/opatřením/projektům v rámci finančního plánu. Proběhlo zpracování systému výběru priorit rozvoje dopravní infrastruktury a byl dokončován model alokace financí k jednotlivým prioritám. Generální plán rozvoje dopravní infrastruktury, který je v souladu s Operačním programem Doprava na období 2007-2013, bude předložen vládě ČR v září 2007 pod názvem Harmonogram výstavby dopravní infrastruktury a způsoby financování. Významný nástroj rozvoje dopravní infrastruktury představuje možnost čerpání finančních prostředků ze strukturálních fondů prostřednictvím Operačního programu Doprava. Tento program je největším českým operačním programem s celkovou finanční alokací 6,78 mld. EUR (včetně finančních prostředků z veřejných rozpočtů), což v případě evropských fondů představuje přibližně 21,6% veškerých prostředků určených pro Českou republiku. Pozornost je věnována především výstavbě a modernizaci sítě TEN-T a sítí navazujících, zlepšování kvality dopravy, moderních způsobů řízení a formování progresivních dopravních technologií.

Na financování projektů se významně podílí i čerpání úvěrů u mezinárodních finančních institucí. Výše úvěru od Evropské investiční banky (EIB) pro období 2007-2013 je plánovaná pro

Ředitelství silnic a dálnic (ŘSD) ve výši 16,03 mld. Kč a pro Správu železniční dopravní cesty (SŽDC) 8,7 mld. Kč.

Významný pokrok v roce 2006 byl na území ČR učiněn i v rámci sítě TEN-T, kdy bylo dokončeno dalších 88,6 km silničních a dálničních staveb s celkovými náklady staveb 44,93 mld. Kč. Celkově bylo v loňském roce do výstavby dálniční a silniční sítě TEN-T investováno 20,23 mld. Kč. V rámci železniční sítě představovaly investice 11,11 mld. Kč a jednalo se o investice do modernizace, optimalizace, elektrizace a zvýšení rychlosti daných sítí. Investiční prostředky do sítě TEN-T infrastruktury vnitrozemské a vodní dopravy vynaložené v roce 2006 činily 508,8 mil. Kč, přičemž investice byly vynakládány především na rozvoj vodních cest, zlepšování plavebních podmínek a modernizaci přístavů.

Tab. 6 Stav sítě dálnic a rychlostních silnic v České republice ke konci roku 2006

Tah	Počet km v provozu	Počet km v přípravě či výstavbě				Délka tahu celkem
		v realizaci	pokročilý stav přípravy	ostatní v přípravě	celkem	
Celkem	964	143	169	860	1 172	2 136

zdroj: Ministerstvo dopravy

V roce 2006 byl zprovozněn poslední 3,5 km úsek dálničního obchvatu Plzně a ve stejném termínu byla na německé straně zprovozněna další část dálnice A6 a došlo tak ke kompletnímu dálničnímu propojení obou zemí z Prahy do Mnichova. V prosinci 2006 byl dokončen 23,4 km dlouhý úsek dálnice D8 z Ústí nad Labem na německou hranici u Petrovic, kde se na ni napojuje německá dálnice A17 ve směru na Drážďany a Berlín. V prosinci 2006 byl také dokončen úsek 42 km dálnice D11 mezi Poděbrady a Hradcem Králové. Ve výstavbě je přibližně 80 km dálnice D47 Lipník nad Bečvou – Ostrava – státní hranice s Polskem. Tato dálnice je součástí sítě TEN-T, resp. dálniční osy Gdaňsk-Brno/Bratislava-Vídeň, s dokončením úseku se počítá v roce 2009. Pokračuje i výstavba dálnice D1 v okolí Kroměříže a D3 severně od Tábora.

V rozvoji dopravní infrastruktury ČR se počítá s využitím partnerství soukromého a veřejného sektoru. V lednu 2006 byla vypracována Studie aplikace partnerství veřejného a soukromého sektoru při financování projektů v oblasti dopravy z fondů EU. Účelem studie bylo zjistit rozsah a způsob, jakým bylo v praxi ostatních členských států EU kombinováno financování projektů realizovaných formou PPP s financováním z fondů EU, a vypracování doporučení pro programovací období 2007-2013. V dubnu 2006 byl zahájen výběr hlavního poradce a projektového manažera pro realizaci pilotního PPP projektu dálničního typu na 30 km úsek dálnice D3 Tábor – Bošilec.

V oblasti modernizace a rekonstrukce železničních tratí budou pokračovat během období 2006-2008 práce na realizaci spojovací větve 1. a 2. koridoru mezi Přerovem a Českou Třebovou. V březnu 2006 byla zahájena optimalizace trati Plzeň – Stříbro. Tato stavba je součástí 3. národního tranzitního koridoru. Poslední významnou zahájenou stavbou v roce 2006 je zahájení modernizace 4. tranzitního železničního koridoru mezi Prahou, Českými Budějovicemi a Horním Dvořištěm s napojením na Linec, kde byla zahájena modernizace prvních tří úseků.

V návaznosti na modernizaci tranzitních železničních koridorů proběhla modernizace důležitých železničních uzlů. V roce 2006 byla dokončena modernizace a optimalizace železničních uzlů Děčín, Choceň, Bohumín a Ostrava-Svinov s celkovými náklady 6 mld. Kč. Nyní se optimalizuje železniční uzel Ústí nad Labem, dílčí stavby probíhají v rámci modernizace uzlu Praha, Brno a Kolín.

4.4.2. Zavádět inteligentní systémy pro řízení dopravy a dopravního provozu

V roce 2006 pokračovaly práce na přípravě výstavby evropského systému řízení železničního provozu European Rail Traffic Management System (ERTMS) umožňujícího zvýšení efektivity železniční dopravy. ERTMS sestává ze dvou základních subsystémů – z komunikačního systému GSM-R s celkovými náklady ve výši 3,7 mld. Kč a z evropského vlakového zabezpečovacího systému ETCS, v rámci kterého je do roku 2013 plánováno pokrýt 578 km a po roce 2013 pak dalších 754 km železničních tratí, s celkovými náklady 5,6 mld. Kč. Systém ETCS je v současné době realizován ve fázi pilotního projektu v úseku Poříčany – Kolín. Od roku 2006 funguje v pravidelném provozu systém GSM-R v úseku Děčín st. hr. – Ústí nad Labem – Praha – Kolín.

V rámci realizace Jednotného systému dopravních informací (JSDI), který představuje sběr, sdílení a poskytování autorizovaných a státem garantovaných dopravních informací v síti pozemních komunikací ČR. K systému meteorologických stanic na dálnicích a rychlostních silnicích přibyl také systém meteorologických stanic na silnicích I. třídy. Současně v roce 2006 proběhla studie sčítání na dálnicích v ČR. V roce 2006 docházelo k úpravám systémů Hasičského záchranného sboru ČR a Policie ČR pro napojení do systému JSDI. Probíhala příprava na vzájemnou výměnu informací s lokálními centry, jako např. s Dopravním informačním centrem Praha. Celková délka pozemních komunikací, které mají být pokryty systémem JSDI je síť v délce 55 510 km.

V roce 2006 pokračovaly práce v rámci euro-regionálního projektu EU s názvem CONNECT, jehož cílem je navrhnout strategický plán pro rozvoj a rozšiřování Inteligentních dopravních systémů a služeb na síti TEN-T v ČR, Slovensku, východní části Německa, Slovinsku, Maďarsku, Polsku a Itálii. V Ostravě bylo v rámci CONNECTu započato s pilotním projektem krajského a městského dopravně-informačního centra Ostrava. Na 20 km úseku dálnice D8 Praha – Nová Ves byl v lednu 2007 v rámci projektu CONNECT spuštěn nový digitální informační systém pro řízení, sledování a kontrolu silničního provozu, identifikaci vozidel a tísňové volání. Dále probíhaly přípravy na postupné zavedení dopravně informačního systému pro řidiče na bázi technologie RDS-TMC, a to jako integrální součást realizace projektu JSDI. Realizovalo se rozšíření aplikace systému RDS-TMC na vysílání dopravních informací ze systému Národního dopravního a informačního centra (NDIC) včetně zahraničních informací. Zároveň proběhla analýza, návrh a vývoj implementace rozšíření systému NDIC na příjem informací ze zahraničí.

Pokračovalo se na pilotním projektu automatického tísňového volání vycházejícího z vozidla (eCall) na území ČR. Systém eCall, s celkovými náklady 6,2 mil. Kč, umožní záchranářům automatickou identifikaci, lokalizaci nehod a získání dalších relevantních informací. Práce na projektu se v roce 2006 soustředily na přípravu a úpravu prostředí, ve kterém se bude finální zařízení testovat a v dubnu 2007 byl spuštěn pilotní projekt, který je integrován do systému jednotného evropského čísla tísňového volání 112.

Dalším programem, který byl připravován a podpoří budoucí investiční programy na síti TEN-T je program EASYWAY. Navazuje na euroregionální programy, které se dokončují v letech 2006-

2007. Program EASYWAY věnuje pozornost dopravně-informačním službám, službám řízení dopravního provozu a dobře fungující infrastrukturu pro inteligentní komunikační technologie.

4.4.3. Zvýšit podíl železniční dopravy na přepravním trhu a rozvíjet multimodální dopravu

Vzhledem k narůstajícím přepravním výkonům v České republice, kdy silniční doprava představuje přibližně 74 % výkonů v nákladní přepravě a železniční doprava kolem 25 %, je potřeba přizpůsobit rozvoj dopravní infrastruktury rovněž s ohledem na dopady na životní prostředí a veřejné zdraví. V této souvislosti je rozvoj dopravní infrastruktury v ČR plánován i s multimodálním přístupem. V současné době představuje podíl přepravních výkonů kombinované nákladní dopravy na celkovém přepravním výkonu 1,74 % (vyjádřeno v tkm). V rámci nadcházejícího programového období na roky 2007 až 2013, bude možné čerpat finanční prostředky ze strukturálních fondů prostřednictvím stanovených priorit v Operačním programu Doprava mimo jiné také na podporu multimodální nákladní přepravy a rozvoj vnitrozemské vodní dopravy. Do této prioritní osy je zahrnuta i podpora „Revitalizace železničních vleček“. Realizací programu „Revitalizace železničních vleček“, je podporován přesun zboží ze silniční nákladní dopravy na druhy dopravy šetrnější k životnímu prostředí a veřejnému zdraví. Přínosy se projeví především v nadregionální úrovni. Na tuto problematiku je v rámci uvedeného operačního programu celková alokace přibližně ve výši 140 mil. EUR.

4.4.4. Vytvořit konzistentní celorepublikovou vysokorychlostní ICT infrastrukturu

V letech 2006-2007 pokračoval dynamický nárůst počtu aktivních vysokorychlostních přípojek k internetu. Tento nárůst dosáhl meziroční úrovně 39 % (k 1. červenci 2007). Tím se penetrace vysokorychlostních přípojek v ČR zvýšila na cca 13 % (poměr počtu přípojek k počtu obyvatel v %). ČR však stále zaostává za průměrem EU, který k 1. červenci 2006 dosáhl úrovně 15,7 %. Výše uvedený meziroční nárůst v ČR byl na obdobné úrovni jako je dosahován v EU a nikoliv vyšší. V důsledku postupně probíhající modernizace přenosových cest, a to jak kabelových tak i bezdrátových, zvýšila většina operátorů podstatně nominální přenosovou rychlost, kterou je poskytován přístup k internetu. Zvýšení přenosové rychlosti je dvou až čtyřnásobné a zpravidla se neprojevilo zvýšením cen za poskytovanou službu. Zároveň došlo i ke zlepšení uživatelských podmínek v rámci FUP (Fair User Policy), zejména k navýšení datových limitů. V této souvislosti lze též uvést, že již dva operátoři poskytují v ČR digitální televizi prostřednictvím vysokorychlostních sítí (ADSL) s využitím protokolu IP. Podíl vysokorychlostních kabelových přípojek ADSL je v ČR stále nejmenší v EU (cca 40 %). Větší část přípojek k internetu je realizována bezdrátovými přípojkami a pomocí televizních kabelových rozvodů, což je evropský unikát.

Na modernizaci kabelových přístupových sítí se podstatně podílel dominantní operátor Telefonica O2 Czech Republic, a. s., dále pak lokální provozovatelé vysokorychlostních přístupových sítí, převážně bezdrátových, a další operátoři sítí. Finanční prostředky ze strukturálních fondů byly čerpány na projekty regionálního nebo lokálního charakteru, avšak bez výraznější centrální podpory.

Vzhledem k tomu, že investice do sítí pro vysokorychlostní přístup zejména k internetu (broadband) jsou relativně finančně náročné, poplynou finanční prostředky na budování resp. modernizaci sítí především ze soukromých zdrojů. Významný finanční zdroj pro rozvoj vysokorychlostní infrastruktury představují stále strukturální fondy EU. V rámci Operačního

programu Podnikání a inovace budou podporovány projekty zaměřené mj. na kvalitativní zvyšování dostupnosti a spolehlivosti technické infrastruktury a připojení k vysokorychlostnímu internetu včetně pořízení příslušných ICT a jejich zabezpečení u drobných a malých podniků. Celková alokace činí 508,08 mil. EUR, včetně finančních prostředků z veřejných zdrojů a představuje tak podíl ve výši 14,2 % celého operačního programu. Regionální operační program Jihovýchod podporuje rozvoj ICT v oblastech postižených prokazatelným selháním trhu, typicky z důvodů nízké nebo nulové návratnosti soukromých investic, prostřednictvím vytváření dostupnějšího nediskriminačního prostředí pro realizaci soukromých služeb. Vzhledem k nízké penetraci, rostoucí poptávce po této službě a nezbytnosti přikročit v dohledné době k širší výstavbě optických přístupových sítí je evidentní, že investice do těchto přístupových sítí budou ještě delší dobu narůstat.

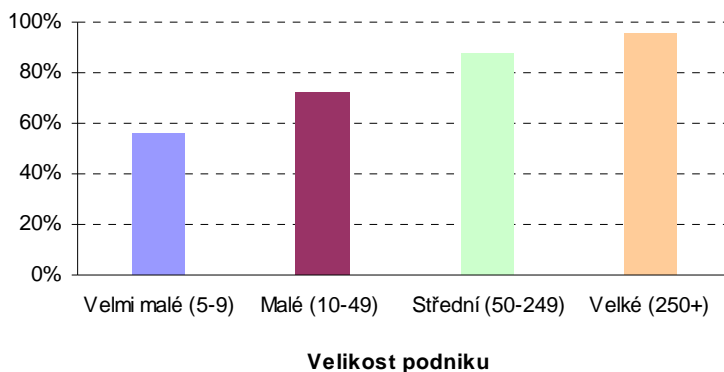
4.4.5. Podporovat rozvoj a efektivní využívání ICT

Vláda se ve svém programovém prohlášení zásadním způsobem přihlásila k programu elektronizace a zavádění institutů, které umožní jak levnější a efektivnější fungování veřejné správy, tak plné využití výhod, které poskytuje využití informačních a komunikačních technologií v soukromém sektoru. Jedním z pilířů naplňování tohoto cíle je připravovaný nový zákon (tzv. eGovernment Act) s předpokládanou účinností od 1. ledna 2009, který umožní rozvoj elektronizace veřejné správy, plnohodnotné využívání informačních a komunikačních technologií v praxi veřejné správy a v komunikaci s veřejnou správou. Zákon upraví způsob elektronické komunikace s orgány státu a principy konverze dokumentů z listinné do elektronické podoby a naopak.

Dalším předpokladem elektronické veřejné správy jsou bezpečně a spolehlivě propojené základní informační systémy veřejné správy. Primárním zdrojem informací ve veřejné správě a obsahovým jádrem eGovernmentu by se mělo stát vytvoření čtyř základních registrů – registr územní identifikace, adres a nemovitostí, hospodářský registr, registr obyvatel a registr práv a povinností. S jejich vznikem je přímo svázán připravovaný zákon upravující obecná pravidla budování a naplňování registrů. Jeho projednávání a přijetí je nezbytné spojit s předložením a projednáním zákonů, které upraví konkrétní registry.

Připravuje se návrh zákona i věcné řešení registru územní identifikace, adres a nemovitostí, který má být uveden do provozu v roce 2009. V dalších letech na něj naváže jednotný hospodářský registr – návrh na jeho vybudování byl schválen v roce 2006. Hospodářský registr sjednotí údaje o ekonomických subjektech v ČR a nahradí několik desítek informačních systémů, které jsou v současné době v provozu. Vytvoření jednotného hospodářského registru povede ke

Graf 17. Podniky používající internet ve vztahu k veřejné zprávě (2006) (v %)

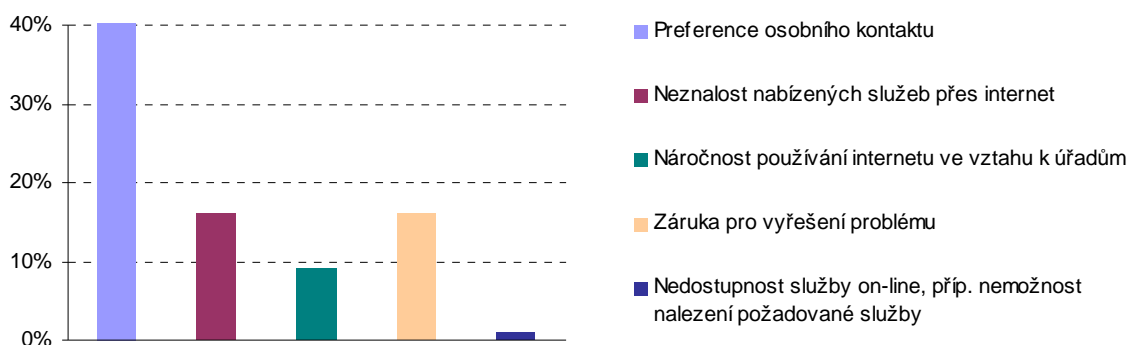

zdroj: Ministerstvo vnitra (Ministerstvo informatiky)

zjednodušení vydávání výpisů, kvalitnějšímu poskytování informací a odstranění povinnosti podnikatelů poskytovat údaje na několika místech a opakovaně.

Vydávání výpisů a ověřených výstupů z informačních systémů veřejné správy zavedené v roce 2006 se rozšiřuje. Ověřené výstupy z informačních systémů veřejné správy jsou od března 2007 oprávněny vydávat krajské úřady, matriční úřady a další obecní úřady a úřady městských částí nebo městských obvodů statutárních měst a hl. m. Prahy, zastupitelské úřady ČR v zahraničí, Hospodářská komora ČR, držitel poštovní licence (v současné době Česká pošta, s. p.) a notáři. K tomu byl v rámci vládního souboru opatření pro urychlení rozvoje eGovernmentu v ČR spuštěn projekt CzechPOINT (Český Podací Ověřovací Informační Národní Terminál), tzn. vytvoření základních kontaktních míst občanů s veřejnou správou. V současné době je v provozu celkem 121 CzechPOINTŮ. Zde občan bude moci získat veškeré údaje, opisy a výpisy, které jsou vedeny v centrálních evidencích a registrech, mít možnost ověřit dokumenty, listiny, podpisy. Připravují se i další funkce, jako např. provedení konverze dokumentů do elektronické formy. Navrženými opatřeními se tak významným způsobem zjednoduší komunikace právnických a fyzických osob s orgány veřejné správy. Pro rok 2008 se plánuje navýšení počtu CzechPOINTŮ na více než 3 000 míst.

Graf 18. Důvody nezájmu uživatelů internetu o e-government (2006) (v %)

zdroj: Ministerstvo vnitra (Ministerstvo informatiky)

Jednotným místem pro elektronické informační a transakční služby veřejné správy je Portál veřejné správy.²⁰ V současné době je na Portálu k dispozici více než 350 návodů na postup při vyřizování úředních agend, adresář veřejné správy s více jak desetitisíci záznamy a bezplatný přístup k aktuálním znění platných právních předpisů ČR. Součástí Portálu je tzv. transakční část, která nabízí možnost podání přihlášek a odhlášek k nemocenskému pojištění a přehled o příjmech a výdajích osob samostatně výdělečně činných. Na konci ledna 2006 byl Portál veřejné správy rozšířen o bezplatné e-learningové kurzy. Od spuštění provozu do ukončení ke konci června 2007 se zaregistrovalo více než 17 000 uživatelů, kteří prostudovali přes 16 500 kurzů.

²⁰ <http://www.portal.gov.cz>.

Na podporu rozvoje počítačové gramotnosti se zaměřuje Národní program počítačové gramotnosti (NPPG), který umožňuje široké veřejnosti naučit se základům práce s počítačem a internetem a pomoci překonat obavy z nových technologií.

Projekt eHealth sdružuje projekty, které mají za úkol vytvořit jednotný integrovaný resortní informační systém pod záštitou Ministerstva zdravotnictví. Pro období 2007-2013 jsou připraveny následující projektové záměry: E-preskripce; Elektronický záznam pacienta; Elektronická karta pojištěnce; Centrální referenční rozhraní zdravotních záznamů; Internetový portál centra eHealth; Datové rozhraní komunikace ZIS; Konsolidace rezortních dat a informací; Informační portál centra eHealth pro pojištěnce; Portál praktického lékaře; Portál odborného lékaře; Komunikační infrastruktura projektů eHealth; Datové a hardwarové vybavení centra projektů eHealth; Identifikátor zdravotnického profesionála a Telemedicína.

4.4.6. Zajistit konvergenci sítí a služeb v rámci trhu elektronických komunikací

Podpora konvergence komunikačních technologií a služeb, včetně digitálního rozhlasového a televizního vysílání, není možná bez pokračující liberalizace a vytváření podmínek pro zvyšování konkurence na trhu elektronických komunikací. Zákon o elektronických komunikacích s účinností od 1. května 2005, který plně transponoval regulační rámec pro služby a sítě elektronických komunikací z roku 2002, umožnil pokračovat v liberalizaci trhu, včetně rozvoje konkurence a poklesu koncových cen pro uživatele.

Dne 18. července 2007 byl usnesením vlády schválen návrh zákona (tzv. digi novela), kterým se mění některé zákony v souvislosti s přechodem na digitální televizní vysílání. Jedním z bodů novely je zmocnění vlády v zákoně o elektronických komunikacích k vydání nařízení vlády, kterým se stanoví Technický plán přechodu zemského analogového televizního vysílání na zemské digitální televizní vysílání. Návrh digi novely předpokládá ukončení analogového televizního vysílání v České republice dnem 31. prosince 2012, nebude-li v Technickém plánu přechodu vládou stanoven termín dříve, nejdříve však 10. říjen 2010.

Významným regulačním nástrojem na rychle se rozvíjícím trhu elektronických komunikací je zákon o elektronických komunikacích. Na vývoj v této oblasti a na problémy z praxe (např. přenositelnost telefonních čísel, neoprávněné přesměrování volání atd.) bude reagovat připravovaná novela, jejíž předložení se předpokládá v 2. čtvrtletí 2008.

4.4.7. Zajistit bezpečnost sítí a informací a interoperabilitu ICT služeb

K zajištění bezpečnosti sítí a informací byla v říjnu 2005 schválena Národní strategie informační bezpečnosti České republiky. Akční plán plnění jednotlivých opatření byl vládou schválen v červnu 2007.

V oblasti interoperability ČR prosazuje otevřené standardy, které jsou zárukou definice a uplatňování otevřených a kompatibilních specifikací, protokolů a rozhraní, které se uplatňují v produktech a službách ICT. Tato politika je nejvíce uplatňována v oblasti rozvoje informačních systémů veřejné správy, resp. rozvoje elektronických služeb veřejné správy (eGovernment). ČR podporuje cíle Akčního plánu pro eGovernment i2010, zejména související s interoperabilitou a otevřenými standardy. ČR spolupracovala a nadále pokračuje v přípravě aktualizace doporučení programu IDABC (Evropské komise) v oblasti otevřených formátů (kancelářských/úředních) dokumentů. V oblasti sémantické a organizační interoperability (v návaznosti na zákon

o informačních systémech veřejné správy) byly od 1. ledna 2007 zprovozněny informační systém o datových prvcích a informační systém o informačních systémech veřejné správy, včetně souvisejících metodických a průvodních materiálů.

5. ČÁST ZAMĚSTNANOST

Pro rok 2008 si ČR v Národním programu reforem stanovila dosáhnout celkové míry zaměstnanosti 66,4 % (za 2. čtvrtletí 2007 činí tato míra 66,0 %), míry zaměstnanosti žen 57,6 % (za 2. čtvrtletí 2007 činí míra 57,5 %) a míry zaměstnanosti věkově starších (55-64 let) 47,5 % (za 2. čtvrtletí 2007 činí míra 45,8 %). Zaměstnanost nepřetržitě roste již třetím rokem v hodnotách 1,2 až 1,8 % meziročního nárůstu.

Vývoj zaměstnanosti

Zaměstnanost dosáhla nejvyšší úrovně od začátku roku 1998, roste nepřetržitě od 2. poloviny roku 2004. Růst zaměstnanosti je ovlivňován pokračujícím příznivým vývojem ekonomiky.

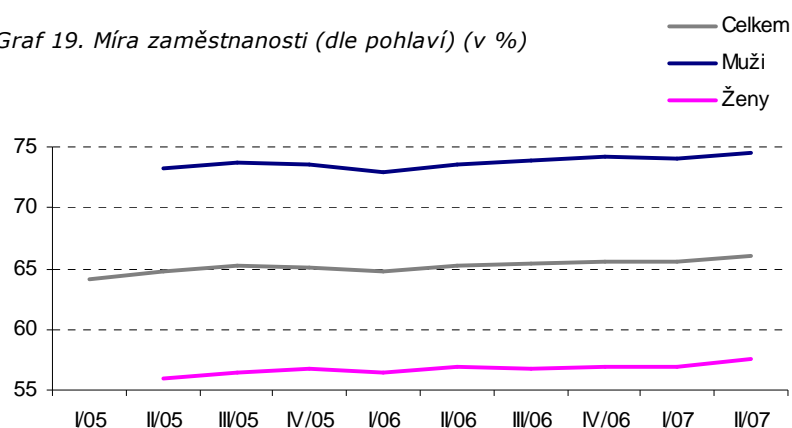
Míra zaměstnanosti (podíl počtu osob s jediným nebo hlavním zaměstnáním ve skupině 15-64letých) dosáhla 66,0 % a v meziročním srovnání vzrostla o 0,7 p.b. Míra zaměstnanosti mužů se zvýšila o 0,9 p.b. na 74,5 %, míra zaměstnanosti žen vzrostla o 0,6 p.b. na 57,5 %. Míra zaměstnanosti starších (55-64 let) vzrostla o 0,4 p.b. na úroveň 45,8 %.

Míru zaměstnanosti v ČR sice snižuje rychlý růst počtu studujících na vysokých školách, na druhé straně znatelně roste počet osob v zaměstnání jako důsledek souběhu zaměstnanosti silných ročníků narozených na přelomu čtyřicátých a padesátých a v polovině sedmdesátých let. Trend zvyšování míry zaměstnanosti věkově starších, vyplývající ze silné poválečné vlny spolu s prodlužujícím se věkem odchodu do důchodu, bude pokračovat, ale s klesajícím tempem růstu.

Ve struktuře zaměstnanosti převládají osoby v zaměstnaneckém poměru, jejichž počet se zvýšil proti 2. čtvrtletí 2006 o 75,5 tis. na 4,10 mil. osob, čímž se jejich podíl na celkové zaměstnanosti stabilizoval na 83,5 %. Potvrdil se trend růstu celkového počtu podnikatelů, proti srovnatelnému období roku 2006 se jejich počet zvýšil o 13,5 tis. na 793,8 tis. osob. Podíl podnikatelů na celkové zaměstnanosti v ČR dosáhl 18 %, což je více než činí průměr zemí EU (15,6 % podle údajů za rok 2005).

Na plnou pracovní dobu pracuje ve svém hlavním zaměstnání 4,66 mil. osob, tj. 94,9 % všech osob, na zkrácený úvazek pracovalo v hlavním zaměstnání 249,8 tis. osob, tj. 5,1 % zaměstnaných, převážně žen (185,4 tis., tj. méně než 9 % ze zaměstnaných žen).

Graf 19. Míra zaměstnanosti (dle pohlaví) (v %)

zdroj: Ministerstvo práce a sociálních věcí

Podíl pracujících na plnou pracovní dobu v hlavním zaměstnání je v ČR čtvrtý nejvyšší ze všech zemí EU, u žen je to pátý nejvyšší podíl. Zvláště u žen se projevuje mimořádně vysoký podíl plných úvazků, v řadě zemí původní EU-15 vysoký počet žen naopak využívá možnosti pracovat na zkrácenou pracovní dobu.

Vývoj nezaměstnanosti

Počet nezaměstnaných osob měřených metodikou ILO se meziročně snížil o 92,2 tis. osob na 274,6 tis. (z toho 148,6 tis. žen). Míra nezaměstnanosti meziročně klesla o 1,8 p.b na úroveň 5,3 %, tj. na nejnižší úroveň v posledních devíti letech. Počet dlouhodobě nezaměstnaných se snížil o 55,6 tis. osob na 150,4 tis. osob, ale jejich podíl stále přesahuje polovinu všech nezaměstnaných (54,8 %).

Stejný trend byl zaznamenán také u registrované nezaměstnanosti, tj. u uchazečů o zaměstnání evidovaných úřady práce (k 30. červnu 2007). Počet nezaměstnaných klesl na 370 791 osob a míra nezaměstnanosti na 6,3 %. Počet uchazečů o zaměstnání je meziročně nižší o 80 315 osob, míra nezaměstnanosti se snížila o 1,4 p.b. Obrat ve vývoji nezaměstnanosti je patrný od 2. poloviny 2004, dosažená úroveň nezaměstnanosti je nejnižší od roku 1998.

Pokračuje trend růstu počtu volných pracovních míst evidovaných úřady práce. Ke konci června úřady práce vykázaly celkem 123 269 volných míst, což je o 37 324 míst více než v červnu 2006. Je to nejvyšší počet nahlášených volných pracovních míst od počátku jejich sledování v roce 1991. Na jedno volné pracovní místo v současné době připadá v průměru 3,0 uchazeče.

Reforma sociálního systému

Konkrétní kroky posilující adresnost sociálního systému jsou součástí vládního návrhu reformy veřejných financí, která je rozdělena do tří etap. Její první etapa již byla v srpnu 2007 schválena Poslaneckou sněmovnou ČR a byla zaslána k projednávání do Senátu PČR. Další etapy budou vládou předloženy nejpozději do poloviny roku 2008. Reformy jsou zaměřené zejména na snížení vládního deficitu, zastavení nárůstu vládního dluhu, plošné snížení daňového zatížení, omezení administrativní zátěže, posílení efektivity vládních výdajů a na snížení míry jejich přerozdělování.

Návrh reformy v sociální oblasti je koncipován tak, aby na celkových dopadech změn daňového a sociálního systému neprodělala žádná sociální skupina s výjimkou těch občanů, kteří si zvykli žít na sociálních dávkách, nejsou motivováni k aktivnějšímu přístupu při hledání zaměstnání a nadále by se snažili zneužívat sociální systém na úkor ostatních.

První etapa reforem v sociální oblasti zahrnuje všechny oblasti, tj. životní a existenční minimum, státní sociální podporu a sociální péči, sociální služby, pojistné systémy a politiku zaměstnanosti. Ve všech sociálních transferech budou zrušena automatická valorizační schémata (s výjimkou důchodů), o valorizaci bude rozhodovat ve všech systémech vláda po posouzení ekonomických a sociálních souvislostí a bude ji schvalovat Parlament ČR. Tento princip zabrání nekontrolovanému růstu sociálních mandatorních výdajů bez ohledu na stav veřejných financí.

5.1. FLEXIBILITA TRHU PRÁCE

SOUHRN PŘIJATÝCH A REALIZOVANÝCH OPATŘENÍ:

- Vláda ČR schválila technickou novelu zákoníku práce, která směřuje k dalšímu rozšíření smluvní volnosti v pracovně právních vztazích.
- Reforma veřejných financí zavádí strop pro vyměřovací základ sociálního a zdravotního pojištění na úrovni 4násobku průměrné mzdy. Opatření sníží vedlejší náklady práce a přispěje k vytvoření lepších podmínek pro zaměstnávání vysoce kvalifikované pracovní síly.
- Dne 1. ledna 2007 nabyly účinnosti nové zákony o pomoci v hmotné nouzi, o životním a existenčním minimu a dále novela zákona o státní sociální podpoře; v rámci této úpravy byla posílena finanční motivace k nalezení práce a došlo ke zpřísnění podmínek nároku na dávky.
- Reforma sociálního systému zavádí další opatření ke zvyšování motivace k přijetí zaměstnání. Nový systém poskytování sociálních dávek zvýhodní osoby, které pracují nebo práci aktivně hledají.
- Přípravuje se zásadní změna organizačního uspořádání služeb zaměstnanosti a sociálních služeb, Národní úřad pro zaměstnanost a sociální správu by měl vzniknout k 1. lednu 2009.

5.1.1. Rozšířit smluvní volnost v pracovně právních vztazích

Vláda v souladu s konceptem flexicurity pokračovala v úsilí o rozšíření smluvní volnosti v pracovně-právních vztazích a zvyšování pružnosti trhu práce, s cílem umožnit ve větší míře sjednávání odchylek od obecné úpravy zákoníku práce smlouvou nebo vnitřním předpisem zaměstnavatele, v prohlubování možnosti zaměstnavatelů a zaměstnanců pružně přizpůsobovat organizaci práce a pracovní dobu vzájemným potřebám a zvýšit tak konkurenceschopnost.

Vláda dne 29. srpna 2007 schválila návrh zákona, kterým se mění zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů, a některé další související zákony. Následně bude návrh zákona předložen ke schválení Parlamentu ČR. Účinnost zákona se předpokládá v první polovině roku 2008.

Tato technická část novely zákoníku práce odstraňuje nesoulad zákoníku například ve vztahu k zákonu o advokacii, zákonu o sociálních službách, zákonu o registrovaném partnerství, zákonu o střetu zájmů, zákonu o uznávání výsledků dalšího vzdělávání nebo k zákonu o evropské družstevní společnosti. Dále byly do novely zapracovány úpravy vyplývající z dohody uzavřené se sociálními partnery, kteří působí v Radě hospodářské a sociální dohody v květnu 2007.

5.1.2. Snížit zákonné nemzdové náklady práce

Zavedení stropů pojistného na sociální zabezpečení bylo jedním z klíčových opatření již v roce 2006, ale navrhované úpravy nebyly v té době akceptované Parlamentem ČR. Proto se zavedení stropu sociálního, a nově i zdravotního pojištění (tj. zavedení jednotného maximálního vyměřovacího základu) stalo součástí reformy sociálního systému v roce 2007. Opatření přispěje ke zvýšení konkurenceschopnosti zaměstnavatelů, k vytvoření vhodnějších podmínek pro zaměstnávání vzdělané a kvalifikované pracovní síly, expertů i zahraničních odborníků v ČR a ke snížení vedlejších nákladů práce.

5.1.3. Zlepšit stimulační účinek přímých daní a dávek s cílem omezit nezaměstnanost a zvýšit pracovní motivaci nízkopříjmových skupin

Dnem 1. ledna 2007 nabyly účinnosti nové zákony o pomoci v hmotné nouzi a o životním a existenčním minimu a dále novela zákona o státní sociální podpoře. Bylo zavedeno nové pojetí sociální pomoci založené na osobní odpovědnosti jedince za jeho životní situaci, byla posílena finanční motivace k nalezení práce a došlo ke zpřísnění podmínek nároku na dávky. Přes krátkou dobu účinnosti nového zákona lze pozorovat první pozitivní výsledky. Došlo k poklesu počtu příjemců dávek, z nichž část se vrátila na trh práce, došlo ke snížení dlouhodobé závislosti na dávkách a k úspoře rozpočtových výdajů.

Reformou sociálního systému v letošním roce pokračovala vláda ve zvyšování motivace skupin obyvatel s nízkou kvalifikací k přijetí zaměstnání. Poskytování dávek a jejich výše se úzce váže na vlastní aktivity příjemce dávek, zvýhodňuje osoby, které pracují nebo práci aktivně hledají. Motivuje osoby k přijetí jakékoli práce, i hůře placené, příjmy z výdělečné činnosti jsou při hodnocení stavu hmotné nouze započítávány jen z části a ti příjemci dávek, kteří nespolupracují při hledání práce, dostávají nižší dávky. Zároveň došlo k zúžení okruhu skupin občanů (rodin) pobírajících různé druhy sociálních dávek. Modernizace sociálního systému zároveň zvýšila váhu základních ochranných funkcí životního a existenčního minima u osob, které pomoc opravdu potřebují.

Na zlepšení motivace k práci budou mít vliv i přijaté úpravy v systému nemocenského pojištění, v zákoně o zaměstnanosti, zejména omezující vyplácení podpory v nezaměstnanosti pro občany, kterým byl ukončen pracovní poměr z důvodu hrubého porušení pracovních povinností.

5.1.4. Zvýšit územní mobilitu

Na rozvoji mobility potenciálních zaměstnanců se významně podílí celoevropsky informační a poradenský systém EURES, který je implementován jako standardní servisní služba na všech úřadech práce v ČR. Zájemci o práci získávají informace o volných pracovních místech v EU, v rámci Evropského hospodářského prostoru a také ve Švýcarsku, o životních a pracovních podmínkách v těchto zemích. Od zavedení systému EURES kontaktovalo poradce cca 100 tis. klientů hledajících práci v zahraničí nebo naopak hledající vhodné zahraniční zaměstnance pro své podniky. Systém se naučily využívat všechny věkové kategorie klientů. Webové stránky portálu MPSV ČR EURES navštíví průměrně měsíčně 200 tis. klientů.

Na snížení regionálních rozdílů v nezaměstnanosti v ČR a zvýšení územní mobility se podílí realizace programů podpory vzniku nových pracovních míst a školení (rekvalifikace) zaměstnanců. Nezaměstnanost meziročně poklesla ve všech krajích i okresech ČR. Pokračuje snižování rozdílů mezi kraji a okresy s nevyšší a nejnižší mírou nezaměstnanosti. Zatímco k 31. prosinci 2005 činil tento rozdíl mezi krajem s nejvyšší a nejnižší mírou nezaměstnanosti 12,2 p.b., k 31. prosinci 2006 již činil 11,1 p.b. a k 30. červnu 2007 klesl na 9,5 p.b. Stejný vývoj byl i u rozdílů mezi okresy, kde celkový pokles od 31. prosince 2005 do 30. června 2007 dosáhl 2,9 p.b.

5.1.5. Modernizovat politiku zaměstnanosti

Změněná situace na trhu práce a potřeba zvýšit zaměřenost a efektivnost politiky zaměstnanosti a sociální politiky na osoby, které pomoc nejvíce potřebují, si vyžaduje i změnu organizačního

uspořádání služeb zaměstnanosti a sociálních služeb. MPSV proto připravuje návrh nového, společného uspořádání orgánů zaměstnanosti a sociální správy k 1. lednu 2009 – Národního úřadu pro zaměstnanost a sociální správu, jejímž organizačním základem bude dosavadní soustava úřadů práce. V působnosti této specializované státní správy budou činnosti vykonávané doposud úřady práce (aktivní politika zaměstnanosti, zprostředkování zaměstnání i dávky v nezaměstnanosti) a dávky státní sociální podpory. Návrh dále předpokládá převedení kompetencí v oblasti dávek pomoci v hmotné nouzi, dávek sociální péče těžce zdravotně postiženým občanům, příspěvku na péči a sociálně-právní ochrany dětí z krajských a obecních úřadů. Současně dojde k delimitaci stávajících zaměstnanců do zřizovaného Národního úřadu.

Cílem je sjednocení administrace sociálních dávek a činností v oblasti zaměstnanosti do jednoho místa (podpora klientského přístupu) a snaha o jejich synchronizaci a zvýšení efektivity poskytování a dále vytvoření lepších podmínek pro plnění mezinárodních závazků státu bez ohledu na místní politiku. Sjednocení organizace a řízení v této oblasti do rukou státu je předpokladem pro efektivitu sociálních systémů i po věcné stránce, což odpovídá i doporučením Světové banky ze dne 15. února 2007. Předkládaný návrh je prvním krokem, po přesunu kompetencí dojde k dalším věcným změnám v dávkové oblasti a po analýze lze předpokládat změny i u dalších agend, např. v budoucnosti se předpokládá významná úloha navrhované specializované státní správy v oblasti ucelené rehabilitace osob se zdravotním postižením.

5.2. ZAČLEŇOVÁNÍ NA TRHU PRÁCE

Realizace politiky zaměstnanosti se v souladu s evropskou strategií zaměstnanosti a doporučeními Evropské rady zaměřovala na řešení situace osob na okraji trhu práce. Pokles celkového počtu uchazečů o zaměstnání je odrazem stálého růstu české ekonomiky – nová místa se vytvářejí prakticky ve všech odvětvích a téměř ve všech regionech. Trvalý příchod nových investorů v posledních letech i nadále zvyšuje počet volných pracovních míst. Dalším významným faktorem poklesu nezaměstnanosti je i demografický vývoj, projevující se vstupem slabších populačních ročníků na trh práce.

V hodnoceném období poklesly absolutní počty osob na okraji trhu práce, tj. osob se zdravotním postižením, osob starších 50 let, žen, mladých do 25 let, ale došlo k nárůstu podílu těchto skupin na celkovém počtu uchazečů o zaměstnání. Nárůst relativního zastoupení těchto skupin je dán pomalejším poklesem jejich počtu ve srovnání s poklesem celkové nezaměstnanosti.

Rovněž počet dlouhodobě nezaměstnaných (déle než 12 měsíců) klesá, jejich podíl na nezaměstnanosti se meziročně mírně snížil na 43 %. K poklesu tohoto podílu dochází i přes zvyšování podílu osob, které jsou v evidenci uchazečů o práci déle než 24 měsíců, jejich podíl na celkovém počtu nezaměstnaných dosáhl 27 %.

Z hlediska dosaženého vzdělání jsou mezi evidovanými nezaměstnanými nejpočetněji zastoupeni vyučení uchazeči (38,4 % všech uchazečů) a dále uchazeči bez ukončeného vzdělání nebo se základním vzděláním (32,9 %).

Na pozitivních výsledcích politiky zaměstnanosti se významně podílely programy financované z Evropského sociálního fondu. Jedná se o Operační program Rozvoj lidských zdrojů a Jednotný programový dokument pro hlavní město Praha (JPD 3).

V rámci OP Rozvoj lidských zdrojů se jedná zejména o opatření „Posílení aktivní politiky zaměstnanosti při zaměstnávání uchazečů a zájemců o zaměstnání“ sloužící k posílení aktivní politiky zaměstnanosti s cílem napomáhat odstraňování bariér na trhu práce a pomoci získat zaměstnání nebo zvýšit zaměstnatelnost. Je realizováno formou národních projektů a regionálních grantových schémat a nadregionálního grantového schématu na centrální úrovni. K datu 31. prosince 2006 bylo v rámci opatření celkem smluvně zabezpečeno 365 grantových projektů. Pověřené úřady práce dále v rámci tohoto opatření realizují dva druhy národních projektů, a to „Návrat do práce“ a „Najdi si práci“. K datu 31. prosince 2006 bylo v rámci tohoto opatření celkem smluvně zabezpečeno 30 národních projektů. Ke stejnému datu bylo zatím podpořeno 46 515 klientů, 27 783 účastníků kurzů a 1 597 pracovních míst.

Na procesu začleňování do trhu práce se významně podílí realizace opatření „Integrace specifických skupin obyvatelstva ohrožených sociálním vyloučením“, které je zaměřeno na osoby na okraji trhu práce – příslušníky romských komunit, zdravotně postižené osoby, věkově starší osoby a mladé do 25 let, bez kvalifikace nebo s nízkou úrovní kvalifikace. Opatření je realizováno prostřednictvím nadregionálního grantového schématu „Začlenění skupin ohrožených sociálním vyloučením“. K datu 31. prosince 2006 bylo celkem smluvně zabezpečeno 36 grantových projektů.

V rámci tohoto opatření pověřené úřady práce rovněž realizují národní projekt „Příprava na práci“. Cílem je vyrovnání příležitostí v přístupu ke vzdělání, zaměstnání a dalšímu společenskému a pracovnímu uplatnění příslušníků skupin ohrožených sociálním vyloučením. Ke konci roku 2006 bylo celkem smluvně zabezpečeno 13 národních projektů. Počet podpořených klientů v rámci opatření k 31. prosinci 2006 představuje 8 719 osob, účastníků kurzů bylo zatím 5 400.

SOUHRN PŘIJATÝCH A REALIZOVANÝCH OPATŘENÍ:

- **Probíhá realizace programů financovaných z Evropského sociálního fondu v oblasti aktivní politiky zaměstnanosti.**
- **V rámci reformy veřejných financí se zavádí efektivnější finanční podpora mateřství a rodičovství v systému sociálního zabezpečení a modifikuje daňová podpora rodin.**
- **Byly přijaty kroky ke zvýšení motivace věkově starších pracovníků k setrvání na pracovním trhu. Byla také zahájena příprava nové vládní strategie aktivního stárnutí na další období, tato strategie bude v říjnu 2007 předložena vládě k projednání.**
- **Došlo k nárůstu počtu osob zařazených úřady práce do rekvalifikace (ze 46 772 v roce 2005 na 53 504 v roce 2006). Polovina rekvalifikovaných byly osoby se základním vzděláním nebo osoby vyučené.**
- **Probíhá příprava zavedení systému tzv. zelených karet s cílem zjednodušit poskytování pracovního povolení a povolení k pobytu na území ČR pro zahraniční pracovníky.**

5.2.1. Snížit nezaměstnanost mladých do 25 let

Pokračoval pozitivní vývoj ve snižování nezaměstnanosti osob mladších 25 let. Klesl jak jejich počet, tak podíl. Na poklesu se podílel rostoucí zájem zaměstnavatelů, uplatňování individuálních akčních plánů úřady práce i zvyšující se počet studujících na středních a vysokých školách. Na

tomto vývoji se rovněž pozitivně projeví i přijaté legislativní změny, které zpřísnily podmínky pro přiznání podpory v nezaměstnanosti u absolventů škol.

5.2.2. Prosazovat rovné příležitosti žen a mužů na trhu práce

Pokračovala realizace opatření Akčního plánu podpory rodin s dětmi 2006-2009, jehož cílem je posílit pozici rodiny v české společnosti, vytvořit všestranně příznivější společenské klima i podmínky pro rodinu a umožnit lidem sloučení profesních a rodičovských rolí. V rámci sociální reformy se zavádí efektivnější finanční podpora mateřství a rodičovství v systému sociálního zabezpečení a byl změněn způsob efektivní daňové podpory různých typů rodin. Došlo ke sjednocení délky poskytování peněžité podpory v mateřství pro vdané a osamělé matky, pro rodiče se zavedla možnost rozhodnutí o době návratu do zaměstnání zavedením tří typů čerpání rodičovského příspěvku, které umožňují vybrat si dobu a výši čerpání.

V rámci rodinné politiky se připravují návrhy ke zvýšení motivace zřizovatelů mateřských škol k přizpůsobení otvírací doby potřebám pracujících rodičů, motivace zaměstnavatelů zřizovat školky a dětské koutky na pracovišti, k podpoře vzdělávání jejich zaměstnankyň/zaměstnanců na rodičovské dovolené a k většímu využívání flexibilních pracovních forem.

V rámci opatření OP RLZ „Rovné příležitosti pro ženy a muže na trhu práce“ je formou nadregionálního grantového schématu realizována „Podpora rovných příležitostí žen a mužů na trhu práce“. K datu 31. 12. prosince 2006 bylo celkem smluvně zabezpečeno 53 grantových projektů. Počet podpořených klientů v rámci opatření k 31. prosinci 2006 představuje 5 263 osob, účastníků kurzů bylo zatím 3 828, a konečně bylo podpořeno 52 pracovních míst.

5.2.3. Zvýšit participaci starších osob na trhu práce

MPSV v současné době vyhodnocuje dokument aktivní strategie stárnutí – Národní program přípravy na stárnutí na období let 2003 až 2007, který obsahuje opatření v oblasti trhu práce a zaměstnanosti, reformy penzijního systému, bydlení, vzdělávání, zdravotní péče, sociálních služeb a dalších. Tento program klade důraz na lidská práva a na zapojení starších osob do sociálního a ekonomického života a osobního rozvoje.

Zároveň byla zahájena příprava nové vládní strategie aktivního stárnutí na další období, která bude v říjnu 2007 předložena vládě k projednání. Přístup vlády k prodloužení pracovního života vychází z toho, že s přizpůsobováním kvalifikačního a vzdělanostního potenciálu osob je nutné začít co nejdříve. Nezaměstnanost jsou ohroženy zejména starší osoby s nízkou kvalifikací, lidé v předdůchodovém věku a starší lidé v oblastech s nadprůměrnou nezaměstnaností. Důležitou podmínkou zvýšení jejich zaměstnanosti je udržení ekonomického růstu a zvýšení úrovně vzdělání obyvatel. V rámci sociální reformy 2007 byly dále realizovány první kroky změn důchodového systému.

Zvýšila se motivace věkově starších pracovníků k setrvání na pracovním trhu. Pracuje-li pracovník po vzniku nároku na starobní důchod, může mu být vyplácena polovina starobního důchodu a zároveň si zvyšuje procentní výměru důchodu za stanovený počet odpracovaných dnů. Zároveň bylo zrušeno časové omezení trvání pracovního poměru (výdělečné činnosti) při souběhu pobírání starobního důchodu a výdělečného příjmu. Dále byli zrovnoprávněni pracující důchodci s ostatními pracujícími při uplatnění slevy na dani.

Cílem této části reformy je dosažení alespoň poloviční zaměstnanosti lidí starších 55 let. Přijaté slevy na daních by se měly pozitivně projevit především v dalších etapách připravované reformy důchodového systému.

5.2.4. Zvýšit profesní mobilitu efektivním systémem rekvalifikací

Základním nástrojem při řešení strukturálního charakteru české nezaměstnanosti je podpora školení a rekvalifikace uchazečů a zájemců o zaměstnání. Je v řadě případů základním předpokladem nového zaměstnání uchazečů v souladu s požadavky zaměstnavatelů. Zatímco v roce 2005 úřady práce zařadily do rekvalifikace 46 772 uchazečů o zaměstnání, z toho bylo 28 042 žen (60 %), v roce 2006 již 53 504 uchazečů, z toho bylo 35 883 žen (60,8%). V roce 2006 došlo ke zvýšení účastníků rekvalifikací ve všech věkových kategoriích. Nejvíce rekvalifikovaných uchazečů bylo ve věku do 25 let (10 970 osob), dále v kategorii 30-39 let (15 946 osob). Pozornost byla rovněž věnována věkové skupině 40-49 let (12 000 osob) a skupině nad 50 let (9 119 osob). Ze základním vzděláním bylo rekvalifikováno 14,9 % osob a 36,5 % rekvalifikovaných osob bylo vyučených.

Při realizaci aktivní politiky zaměstnanosti mají stále větší význam programy a projekty realizované na základě opatření OP Rozvoje lidských zdrojů. Při zvyšování a změně kvalifikace mají největší význam následující opatření:

Opatření „Rozvoj dalšího profesního vzdělávání“, které je realizováno formou regionálních grantových projektů „Rozvoj kapacit dalšího profesního vzdělávání“, zabezpečovaných pověřenými úřady práce. Jejich cílem je zvýšit nabídku vzdělávacích aktivit, tvorbu nových a inovovaných vzdělávacích programů, zvýšit úroveň lektorů dalšího profesního vzdělávání a osob poskytujících vzdělávací služby. K 31. prosinci 2006 bylo celkem smluvně zabezpečeno 339 grantových projektů. V rámci projektů bylo podpořeno 2 444 osob poskytujících služby nebo podporujících poskytování služeb, bylo vytvořeno 171 nových nebo inovovaných vzdělávacích programů.

Dále se jedná o opatření „Zvýšení adaptability zaměstnavatelů a zaměstnanců na změny ekonomických a technologických podmínek, podpora konkurenceschopnosti“, jehož cílem je rozvoj odborných znalostí a zvyšování kvalifikace zaměstnavatelů i zaměstnanců ve vazbě na probíhající strukturální změny realizací programů odborného vzdělávání. Opatření je realizováno formou regionálních a nadregionálních grantových schémat „Adaptabilita a podpora konkurenceschopnosti podniků a organizací“. K datu 31. prosince 2006 bylo celkem smluvně zabezpečeno 402 projektů, 27 v rámci nadregionálního grantového schématu a 375 v rámci regionálních grantových schémat.

V rámci tohoto opatření se realizuje i národní projekt, jehož implementaci zabezpečuje Agentura pro podporu podnikání a investic – CzechInvest. Jedná se o projekt „Standard řízení a rozvoje lidských zdrojů v podnicích (Investors in People)“. V rámci tohoto opatření bylo k 31. prosinci 2006 podpořeno 45 371 klientů služeb, 41 843 účastníků kurzů a podpořeno 1 610 pracovních míst.

5.2.5. Zjednodušit přístup cizinců na trh práce

Ministerstvo práce a sociálních věcí v roce 2007 zahájilo hodnocení realizace pilotního projektu „Výběr kvalifikovaných zahraničních pracovníků“. Cílem projektu nebylo řešit aktuální

problémy trhu práce v ČR, nýbrž nastavit pravidla pro systém dlouhodobého přijímání kvalifikovaných zahraničních pracovních sil a jejich trvalé integrace do české společnosti za účelem řešení negativních důsledků stárnutí české populace na trh práce v horizontu 20- 30 let. Situace na trhu práce se však v průběhu posledních let výrazně změnila. Růst ekonomiky v hodnotě okolo 6% HDP ročně generuje stále více nových pracovních míst. Nabídka míst ale stále výrazněji přesahuje poptávku. Úřady práce evidují v současnosti více než 125 tis. neobsazených pracovních míst. Růst počtu školených a rekvalifikovaných zájemců a uchazečů nestačí reagovat na poptávku zaměstnavatelů, kteří se proto orientují na získání pracovní síly ze zahraničí.

V současné době je ve spolupráci několika rezortů připravováno zavedení systému tzv. zelených karet, jehož cílem je zjednodušit poskytování pracovního povolení a povolení k pobytu na území ČR pro zahraniční pracovníky. V procesu získání zelené karty bude probíhat pouze jedno řízení, díky němuž dojde ke zjednodušenému a zrychlenému získání obou povolení.

Je založen na maximálně možné otevřenosti vůči zahraničním zájemcům o zaměstnání, při zachování prvků ochrany bezpečnosti a veřejného pořádku. Cílovými skupinami projektu jsou kvalifikovaní pracovníci (SŠ a vyučení), vysoce kvalifikovaní pracovníci (VŠ) a kategorie managementu a tzv. klíčového personálu. Výhledově se uvažuje i o kategorii nekvalifikovaných pracovníků.

5.3. VZDĚLÁVÁNÍ

SOUHRN PŘIJATÝCH A REALIZOVANÝCH OPATŘENÍ:

- Pokračovalo naplňování kurikulární reformy na základních a středních školách – na jednotlivých školách probíhala příprava školních vzdělávacích programů a jejich ověřování ve výuce.
- Byl zahájen projekt „Bílá kniha terciárního vzdělávání“ s cílem vytvořit ucelený program reformy terciárního vzdělávání a zpracovat věcný záměr nového zákona o terciárním vzdělávání.
- V rámci Národního programu výzkumu II na období 2006-2008 byl vyhlášen program na zvýšení počtu studentů technických a přírodovědných oborů.
- Pro období 2007-2013 byl připraven Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost zaměřený, mimo jiné, na zintenzivnění spolupráce vysokých škol a podniků a podporu zájmu mládeže o studium technických a přírodovědných oborů.
- K 1. srpnu 2007 nabyl účinnosti zákon o uznávání výsledků dalšího vzdělávání, který umožňuje zhodnocení vzdělání dosaženého mimo vzdělávací soustavu a rozšiřuje možnosti jednotlivců získat novou kvalifikaci.
- Pokračovala realizace projektu Uznávání výsledků neformálního vzdělávání a informálního učení (UNIV), který je zaměřen na podporu a rozvoj dalšího vzdělávání realizovaného středními školami.
- V červenci 2007 byla Vládou ČR přijata komplexní národní Strategie celoživotního učení.
- Pokračuje Národní program počítačové gramotnosti, jenž zahrnuje speciální kurzy zaměřené na znevýhodněné skupiny obyvatel.

5.3.1. Realizovat kurikulární reformu

V hodnoceném období pokračovalo úsilí o naplnění jednotlivých kroků vzdělávací reformy zaměřené na lepší vybavenost každého jedince klíčovými (životními) dovednostmi a vědomostmi, na lepší uplatnění ve studiu, osobním životě a na trhu práce, včetně celoevropského pracovního trhu. Vedle již připravených Rámcových vzdělávacích programů pro předškolní a základní vzdělávání pokračovala příprava a ověřování dalších rámcových vzdělávacích programů (RVP) pro další oblasti, např. základní umělecké, střední či jazykové vzdělávání (vč. gymnázií se sportovní přípravou) a vzdělávání v konzervatoři. Na základě Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy vydaných RVP probíhala plošná příprava školních vzdělávacích programů (ŠVP) na jednotlivých školách. K tvorbě ŠVP probíhalo i intenzivní vzdělávání učitelů. Vzhledem k provázanosti kurikulární reformy s procesy probíhajícími v zemích EU a vzhledem k možnosti spolufinancovat některé reformní kroky z Evropského sociálního fondu (ESF) – Operační program rozvoje lidských zdrojů – byly jednotlivé kroky prováděny prostřednictvím systémových a národních projektů, případně grantových schémat. V rámci systémových projektů probíhalo především ověřování tvorby ŠVP a výuky podle těchto programů s plošnou metodickou podporou škol.

Nastartovat modernizaci a zefektivnění základního vzdělávání prostřednictvím školních vzdělávacích programů a metodických textů (týmová spolupráce, přizpůsobení vzdělávacího obsahu podmínkám škol a potřebám žáků, promyšlení metodických postupů směřujících k rozvoji klíčových kompetencí žáků, především v cizích jazycích a ICT, nové pohledy na hodnocení žáků a sebehodnocení škol) byly cílem projektu PILOZ Z, který byl v roce 2007 ukončen. Do projektu bylo zapojeno 14 pilotních škol, které ověřovaly tvorbu ŠVP a výuku podle vlastních programů. Plošnou podporu všech základních škol tvořily především: metodická příručka „Klíčové kompetence v základním vzdělávání“, která školám přibližuje problematiku klíčových kompetencí a jejich dosahování na základě rozpracovaných úrovní a četných příkladů modelových situací (výukových činností) směřujících k utváření a rozvoji klíčových kompetencí; soubor textů „Příručka příkladů dobré praxe“, který obsahuje 32 tištěných a celkem 62 digitalizovaných příkladů realizace výuky podle ŠVP směřující k utváření klíčových kompetencí. K prezentaci výsledků projektu sloužila i celostátní konference pro cca 250 účastníků v listopadu 2006 s přímými vstupy ředitelů pilotních škol. Rozpočet pro tento projekt byl 27,8 mil. Kč. Prostřednictvím souvisejícího rozvojového programu byly do učebních plánů základních škol přidány a ze státního rozpočtu finančně zabezpečeny 3 hodiny na 1. stupni základního vzdělávání především pro povinnou výuku cizího jazyka a ICT a 2 hodiny na 2. stupni.

Na základě hodnocení již ukončeného projektu HODINA zaměřeného na rozvoj klíčových kompetencí u žáků 7. ročníků přidáním jedné disponibilní hodiny pro volitelný předmět bylo zjištěno, že školy prokázaly velký nárůst zájmů o problematiku klíčových kompetencí a o vzdělávání učitelů v dané oblasti. Lze konstatovat, že projekt přispěl k nastartování vzdělávací reformy na základních školách v období tvorby ŠVP.

První zkušenosti s výukou podle ŠVP na gymnáziích byly získány prostřednictvím projektu Tvorba a ověřování pilotních ŠVP ve vybraných gymnáziích Pilot G/GP²¹. Projekt se v první fázi soustředil na tvorbu ŠVP na 16 pilotních gymnáziích z celé ČR, od září 2006 je zaměřen na

²¹ Pilot G je systémový projekt MŠMT, který realizuje Výzkumný ústav pedagogický v Praze současně s projektem Magistrátu hl.m. Prahy. Pilot GP je určený pouze pro pražská gymnázia.

ověřování výuky podle ŠVP. Pro snadnější přenos informací a zkušeností z pilotních gymnázií byly zprovozněny webové stránky²². Kromě informací o projektu a zkušeností ze škol jsou zde průběžně zaznamenávány i příklady dobré praxe. Jde především o realizaci integrovaných předmětů, začlenění průřezových témat do výuky, o popis nástrojů autoevaluační činnosti škol a nástrojů na hodnocení klíčových kompetencí. Schválený rozpočet projektu je 40,6 mil. Kč.

Pokračovala rovněž implementace projektu PILOT S – „Tvorba a ověřování pilotních školních vzdělávacích programů na vybraných středních odborných školách a středních odborných učilištích“, který je zaměřen na pilotáž kurikulární reformy v odborném školství (zahrnuje 24 oborů). Pilotní školy vytvořily modernizované školní vzdělávací programy uplatnitelné nejen ve vzdělávací činnosti zapojených pilotních škol, ale také jako příklad pro další školy, které tvorba vlastních školních vzdělávacích programů teprve čeká. V projektu je kromě školních vzdělávacích programů kladen důraz také na vzdělávání pedagogických pracovníků pilotních škol a prohloubení spolupráce mezi sociálními partnery a středními odbornými školami a středními odbornými učilišti v regionu. Školy si provedly analýzu trhu práce a zjistily, jaká je uplatnitelnost jejich absolventů. Začaly přitom spolupracovat s vybranými zaměstnavateli v regionu, kteří ovlivňují podobu školních vzdělávacích programů a mohou také přispět k lepší kvalitě výuky, hlavně pokud jde o praktické vyučování. K poslednímu červnu 2006 byla dokončena tvorba 52 pilotních školních vzdělávacích programů v odborném vzdělávání. Od září 2006 se jich 48 pilotně ověřuje ve výuce. V roce 2007 je kromě pilotního ověřování kladen důraz na další vzdělávání učitelů pro tvorbu ŠVP a přenos zkušeností na další SOŠ a SOU. Celkový rozpočet projektu dosahuje výše 39,8 mil. Kč.

Pokračoval i systémový projekt METODIKA, v jehož rámci byl vytvořen metodický portál²³ pro podporu učitelů při tvorbě ŠVP a při následné výuce na školách podle vlastních programů. Projekt přinesl ve sledovaném období mnoho zajímavých zkušeností a informací pro učitele základních i středních škol, včetně problematiky výuky žáků se zdravotním či sociálním znevýhodněním. Metodický portál byl upraven na základě analýzy pilotního provozu a od poloviny roku 2006 byl spuštěn jeho ostrý provoz. Na portálu zaujímají hlavní prostor metodické články pro tvorbu ŠVP a pro výuku v jednotlivých vzdělávacích předmětech, dále zde čtenáři naleznou tematicky zaměřené vstupy (průřezová témata, klíčové kompetence, hodnocení, nadání žáci atd.), zařazeny jsou odpovědi na nejčastější dotazy ze škol, prezentace různých organizací, informace o realizovaných projektech s podporou ESF (Pilot Z, Pilot G, Hodina), informace vládních organizací. Pro podporu projektu a zvýšení informovanosti o kurikulární reformě byl vydán sborník s nečtenějšími a nejzajímavějšími texty a rozeslán z prostředků projektu školám. Rozpočet projektu je 18,9 mil. Kč.

V neposlední řadě je nutné zmínit realizaci Národního plánu výuky cizích jazyků, jež podporuje získávání jazykových dovedností od raného věku, navyšuje počet hodin výuky cizích jazyků ve školách a umožňuje zvýšit rozmanitost nabídky podporou méně vyučovaných jazyků. Současně výrazně podporuje jazykové vzdělávání pedagogických pracovníků. Rovněž Pokyn ministryně školství, mládeže a tělovýchovy při povolování některých předmětů v cizím jazyce umožňuje školám zintenzívnit získávání jazykových kompetencí prostřednictvím zavedení výuky některých nejazykových předmětů v cizím jazyce.

²² <http://www.pilotg-gp.cz/>.

²³ <http://www.rvp.cz>.

5.3.2. Rozšířit přístup k terciárnímu vzdělávání

V březnu roku 2007 byl zahájen projekt „Bílá kniha terciárního vzdělávání“, na kterém pod vedením MŠMT pracuje tým odborníků na tuto oblast. Cílem projektu je do června roku 2008 předložit ucelený program reformy terciárního vzdělávání a věcný záměr nového zákona o terciárním vzdělávání, který by měl v roce 2009 nahradit stávající zákon o vysokých školách²⁴. Základní teze Bílé knihy byly předloženy k diskusi reprezentaci vysokých škol a předpokládá se pokračování práce na podkladových studiích k hlavním okruhům: struktura systému, jeho větší diversifikace, řízení a samospráva, financování, výzkum a vývoj, třetí role univerzit, rovnost šancí a mobilita, kvalita, atd. V prosinci 2007 budou zahájeny přípravné práce na věcném záměru zákona o terciárním vzdělávání.

Z hlediska zvyšování přístupu k terciárnímu vzdělávání je nutné zmínit, že v akademickém roce 2006/07 má Česká republika již 71 vysokých škol s celkovým počtem překračujícím 328 tis. studentů v následující struktuře: 26 veřejných vysokých škol s celkem 293 tis. studenty; 43 soukromých vysokých škol s celkovým počtem téměř 31 tis. studentů; a 2 státní vysoké školy s 4,3 tis. studenty. Nárůst celkového počtu studentů na soukromých a veřejných vysokých školách oproti roku 2005/06 činil 9 %, což překročilo nárůst plánovaný v Dlouhodobém záměru rozvoje vysokých škol.

Celkový počet studentů terciárního vzdělávání (vysokých škol i vyšších odborných škol) dosáhl v akademickém roce 2006/07 356 tis. studentů, z toho 328 tis. studentů vysokých škol a 28 tis. studentů vyšších odborných škol. Oproti minulému roku se počet studentů zvýšil o 8 % (v akademickém roce 2005/06, studovalo na vysokých školách 301 tis. studentů a na vyšších odborných školách 29 tis. studentů, tedy celkem 330 tis.). Ze státního rozpočtu byl v akademickém roce 2006/2007 podpořen nárůst 7,4 %.

Úspěšnost uchazečů²⁵ při přijímacím řízení na veřejných vysokých školách vzrostla na necelých 67 %, na soukromých vysokých školách nepatrně poklesla, ale stále se pohybuje okolo 95 %.

Jedním z klíčových ukazatelů sledovaných na úrovni Evropské unie v rámci obnovené Lisabonské strategie jsou počty studentů v přírodovědných a technických oborech. V České republice se počet přijatých osob na vysoké školy do přírodovědných a technických oborů stále zvyšuje, od roku 1995 se zdvojnásobil (v letech 1995/96 bylo přijato 18 421 osob, v letech 2006/07 pak 36 785). Oproti minulému roku se počet přijatých studentů zvýšil o více než 7 %. V celkovém srovnání se však jedná pouze o nárůst v absolutních číslech, neboť trend z hlediska celkového počtu přijatých studentů je klesající – ze 43 % v akademickém roce 2005/2006 na 41 % v roce 2006/2007. Lze předpokládat, že se zavedením strukturovaného studia²⁶, tedy bakalářského a magisterského stupně místo tradičních 5-6letých studijních programů, se neúspěšnost studentů těchto oborů zmenší. MŠMT rovněž od roku 2005 přiděluje vysokým školám bonifikace za úspěšné absolventy. V roce 2006 byl dále vypsán pilotní rozvojový program na podporu zvýšení zájmu nadané mládeže o studium technických a přírodovědných oborů, který se setkal s velkým ohlasem a pokračuje v rámci centralizovaných rozvojových

²⁴ Zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

²⁵ Úspěšnost uchazečů je vypočítána jako procento přijatých z těch, kteří se dostavili k přijímacím zkouškám. Počítá se takto od roku 2004/05; do roku 2004/05 byla kalkulována jako procento přijatých z přihlášených.

²⁶ Strukturovaná forma studia byla již zavedena ve všech technických oborech. V současné době dochází ke strukturování učitelských oborů s výjimkou učitelství pro 1. stupeň a probíhá rovněž strukturování programů v oblasti práva a správních oborů.

projektů i v roce 2007. Tímto způsobem bylo v roce 2007 podpořeno celkem 10 projektů jedenácti vysokých škol v celkové výši podpory 17,1 mil. Kč.

V programovacím období 2007-13 je podpora zájmu mládeže o studium technických a přírodovědných oborů prioritou OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost v rámci prioritní osy Terciární vzdělávání, výzkum a vývoj. V rámci Národního programu výzkumu II byl v prosinci 2005 vyhlášen na období 2006-2008 program „Lidské zdroje“, jehož výše podpory celkem činí 123,4 mil. Kč. Snahu o zvýšení počtu studentů technických a přírodovědných oborů naplňují zcela nebo zčásti 4 projekty: 1) Výzkum nových metod soutěží tvořivosti mládeže zaměřených na motivaci pro vědeckovýzkumnou činnost v oblasti přírodních věd, obzvláště v oborech matematických, fyzikálních a chemických; 2) Mediální zdůraznění potřeb vědy a perspektiv studia exaktních oborů; 3) Popularizace molekulární biologie a biochemie pro pedagogy a studenty; a 4) Fyzikální vzdělávání pro všestrannou přípravu a rozvoj lidských zdrojů na úrovni základních a středních škol. Projekty jsou ve fázi řešení, jejich výsledky budou k dispozici nejdříve v roce 2009.

5.3.3. Podpora spolupráce zaměstnavatelů a vzdělávacích institucí

Spolupráce vzdělávacích institucí s podniky je prioritou jak v rámci kurikulární reformy, tak i z hlediska rozvoje terciárního vzdělávání.

Z hlediska oblasti vysokoškolského vzdělávání spočívají opatření, která podporují spolupráci škol s odběratelskou sférou, zejména v každoročním vyhlašování rozvojových programů pro veřejné vysoké školy²⁷. Jejich cílem je motivovat veřejné vysoké školy ke zpracování integrovaných projektů podle priorit obsažených v Dlouhodobém záměru pro oblast vysokých škol: spolupráce vysokých škol s regionem, propojení teorie a praxe a spolupráce VŠ s odběratelskou sférou. Na základě těchto priorit byl v roce 2006 i 2007 vyhlášen „Program na podporu vytváření společných struktur mezi vysokými školami a odběratelskou sférou“. V roce 2006 využilo možnosti 10 vysokých škol a získalo podporu ve výši 23 mil. Kč na realizaci projektů zaměřených podporu studentských praxí a zapojení studentů do řešení problémů praxe – včetně spolupráce/vedení bakalářských, diplomových a disertačních prací, dále na účast předních odborníků z průmyslu na přednáškové a projektové činnosti na vysoké škole, stáže akademických pracovníků v podniku, transfer technologií do praxe, vytváření a spolupráci v rámci technologických center apod.

Od roku 2008 bude spolupráce vysokých škol a průmyslu významnou prioritou Operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost. Ministerstvo školství zjišťuje příklady dobré praxe v oblasti spolupráce škol s odběratelskou sférou a pro zájemce z řad vysokých škol i zaměstnavatelů organizuje semináře, na nichž se mohou s těmito příklady seznámit²⁸.

Na úrovni primárního a sekundárního vzdělávání směřuje k odstranění disparit mezi výstupy vzdělávacích institucí a poptávkou zaměstnavatelů podpora integrovaného systému kariérového

²⁷ Otázkou spolupráce vzdělávacích institucí a podniků se zabývá i pracovní skupina Rady pro rozvoj podnikatelského prostředí – „Podpora spolupráce vzdělávacích institucí a podniků z hlediska rozvoje lidských zdrojů“. Základním cílem této pracovní skupiny je zlepšení stávajícího stavu spolupráce mezi podnikatelskými subjekty a sférou odborného vzdělávání tak, aby struktura vzdělávání, resp. profil absolventů, vyhovovaly potřebám sektoru průmyslové produkce a podnikání. V pracovní skupině jsou zastoupeni představitelé jednotlivých resortů, vysokých škol, hospodářské komory i sociálních partnerů.

²⁸ <http://www.bologna.msmt.cz>.

poradenství na školách v rámci systémového projektu VIP Kariéra. Do června 2007 bylo připraveno 18 analytických studií a 2 souhrnné publikace, e-learningovým přístupem bylo proškoleno 3 500 výchovných poradců. V rámci projektu je připraven informační systém o uplatnění absolventů škol, který bude od září 2007 interaktivní internetovou formou poskytovat komplex informací spojených s kariérovým poradenstvím a volbou vzdělávací cesty, vč. vzdělávací nabídky škol. Pro poskytování psychologických a speciálně-pedagogických služeb ve školách je v rámci projektu ověřována činnost poradenských pracovišť na stovce škol.

V rámci systémového projektu Kvalita I – Nová závěrečná zkouška (2005-2008), se Národní ústav odborného vzdělávání zabývá přípravou a ověřováním nových závěrečných zkoušek v oborech vzdělání s výučním listem. Nová závěrečná zkouška je založená na úzké spolupráci odborníků ze škol a zaměstnavatelů, kteří každoročně vytvářejí jednotná zadání závěrečných zkoušek pro obory vzdělání s výučním listem. Záměrem projektu je zprůhlednit vazby mezi obsahem jednotného zadání závěrečné zkoušky a kvalifikačními požadavky příslušné odborné kvalifikace. Za tím účelem jsou využívány hodnotící standardy, v nichž jsou reprezentanty světa práce stanoveny odborné kompetence, jimiž musí na konci studia disponovat absolvent daného oboru vzdělání. Využití hodnotícího standardu při tvorbě jednotného zadání poskytuje jednu z možností, jak zabezpečit začlenění požadavků zaměstnavatelů do odborné přípravy. V roce 2007 bylo vytvořeno 41 jednotných zadání závěrečné zkoušky, která se v červnu ověřovala na 200 školách (cca 530 „školoborů“). Novou závěrečnou zkoušku skládalo cca 12 tis. žáků (zhruba 30 % absolventů oborů vzdělání s výučním listem).

Jako příklad dobré praxe pro přípravu restrukturalizovaných studijních programů možno považovat spolupráce při přípravě bakalářských studijních programů a oborů na Vysoké škole chemicko-technologické v Praze a Univerzitě Pardubice. Inovace studijních programů probíhaly i v rámci projektů podpořených Evropským sociálním fondem: 1) projekt „Inovace magisterského studijního oboru Inženýrská informatika v dopravě a spojích v kontextu potřeb automobilového průmyslu“ nebo „Inovace a realizace studijního oboru Dopravní a manipulační technika pro strategické požadavky průmyslu“ na Českém vysokém učení technickém v Praze; 2) projekt „Inovace VŠ oborů strojního zaměření v podmínkách informační společnosti“ na Vysokém učení technickém v Brně; a 3) projekt „Zvýšení efektivity vzdělávacího procesu v kontextu spolupráce univerzity a podnikatelského prostředí“ nebo „Inovace studijního programu Strojní inženýrství v souladu s potřebami českého průmyslu“ na Technické univerzitě v Liberci. Se získanými zkušenostmi se seznamují i jiné vysoké školy a mnohé z nich se snaží postupovat obdobným způsobem.

5.3.4. Zlepšit propojení systému počátečního a dalšího vzdělávání

Z hlediska rozvoje celoživotního učení byla v ČR hlavní pozornost věnována zpracování komplexní národní strategie celoživotního učení. Tato strategie je základním dokumentem pro ostatní průřezové a dílčí koncepce a politiky v této oblasti a představuje ucelený koncept celoživotního učení. Na vzniku strategie celoživotního učení (CŽU) se účastnili v rámci oponentské skupiny zástupci sociálních partnerů, Parlamentu, Evropského parlamentu, Asociace krajů ČR, vzdělávacích institucí a nevládního sektoru. Strategie byla rovněž konzultována s resorty, zástupci krajů, sociálními partnery a zaměstnavateli a schválena na plenární schůzi Rady hospodářské a sociální dohody České republiky. Cílem tohoto konzultačního mechanismu bylo zapojit všechny relevantní partnery do přípravy strategie, aby výsledný text vycházel ze

širokého konsenzu. Strategie CŽU byla schválena vládou dne 11. července 2007, implementační plán má být hotov do konce roku 2008.

Pro politiku vzdělávání a odborné přípravy stanovuje strategie CŽU 7 hlavních strategických směrů, tedy 7 prioritních oblastí, do nichž by se měly vzhledem k existujícím výzvám soustředit reformní snahy. Jsou to: 1) uznávání, přístupnost; 2) rovný přístup; 3) funkční gramotnost; 4) sociální partnerství; 5) stimulace poptávky; 6) kvalita; a konečně 7) poradenství. Nedílnou součástí strategie CŽU je provázanost navrhovaných opatření s operačními programy ČR pro období 2007-2013.

Základním systémovým rámcem propojování systému počátečního a dalšího vzdělávání je zákon o uznávání výsledků dalšího vzdělávání²⁹, který nabývá účinnosti 1. srpna 2007. Zákon je pojat tak, aby motivoval dospělou populaci v České republice k dalšímu vzdělávání, rozšířil možnosti jednotlivců získat novou kvalifikaci a zlepšit uplatnitelnost na trhu práce a zlepšil reakci vzdělávacího systému na potřeby trhu práce.

Zákon stanovuje univerzální systém zhodnocení dosaženého vzdělání mimo vzdělávací soustavu a zavádí jednotný, transparentní a objektivní způsob ověření vědomostí a dovedností jedince. Klíčovým nástrojem pro naplňování zákona o uznávání výsledků dalšího vzdělávání je Národní soustava kvalifikací (NSK) v souladu s Evropským kvalifikačním rámcem („EQF“). Jeho výstupem je veřejně přístupný registr všech úplných a dílčích kvalifikací uznávaných na území České republiky. V současné době je NSK naplňována standardy pro kvalifikace do úrovně ISCED 3C³⁰. V následujícím programovacím období (operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost) bude realizován projekt NSK II., který bude na předchozí projekt navazovat a bude připravovat standardy pro kvalifikace až do úrovně ISCED 4.

Současně bude Národní soustava/rámcem kvalifikací rozvíjen i pro oblast vyšších kvalifikačních úrovní (zejména terciárního vzdělávání). Národní soustava/rámcem kvalifikací pro terciární vzdělávání v sobě sjednotí pojetí Evropského rámce kvalifikací (EQF) pro celoživotní učení a Rámce pro Evropský prostor vysokoškolského vzdělávání³¹. Předpokládá se podání systémového projektu pro přípravu Národní soustavy/rámce kvalifikací pro terciární vzdělávání v rámci operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost.

Od roku 2005 je v ČR realizován systémový projekt Uznávání výsledků neformálního vzdělávání a informálního učení (UNIV) v sítích škol poskytujících vzdělávací služby dospělým, jehož cílem je podpora a rozvoj dalšího vzdělávání realizovaného středními školami, popř. vyššími odbornými školami. K naplnění tohoto cíle směřují dva dílčí cíle projektu: 1) rozvoj a zkvalitnění nabídky dalšího vzdělávání na středních školách a vyšších odborných školách; 2) obohacení vzdělávacích služeb pro dospělé o procesy umožňující uznávání výsledků neformálního vzdělávání a informálního učení, tedy předchozího učení.

Při realizaci obou uvedených cílů projekt úzce spolupracuje s řadou sociálních partnerů, jejich míra zapojení do realizace projektu se mění v závislosti na konkrétním úkolu či na etapě realizace projektu. Jedním z prokazatelných výsledků spolupráce se sociálními partnery jsou připravované programy dalšího vzdělávání. Každý z připravených 132 programů se snaží reagovat na potřeby

²⁹ Zákon č. 179/2006 Sb., o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání a změně některých zákonů, ve znění zákona č. 110/2007 Sb.

³⁰ K 1. srpnu 2007 byly zpracovány první verze kvalifikačních standardů pro 80 úplných a 280 dílčích kvalifikací a hodnotících standardů pro 80 úplných a 260 dílčích kvalifikací.

³¹ Přijato na konferenci ministrů odpovědných za vysoké školství v květnu 2005.

lokálního trhu práce, a právě relevance potřebám trhu práce, stejně jako věcná správnost a odbornost je předmětem posuzování připravovaných a již připravených programů sociálními partnery. Sociálními partnery jsou jednak podniky či podnikatelé spolupracující se školou, popř. místně příslušná hospodářská komora.

Cílem projektu UNIV v novém programovém období je vytvářet ze středních škol otevřená vzdělávací centra poskytující počáteční i další vzdělávání a realizující uznávání výsledků neformálního vzdělávání a informálního učení.

Celoživotní vzdělávání je rovněž realizováno na vysokých školách v souladu se zákonem o vysokých školách a je plně v kompetenci jednotlivých škol. Kurzy CŽV mohou být zaměřeny jak profesně, tak zájmově. Počty kurzů i jejich frekventantů se každoročně zvyšují. V roce 2006 bylo realizováno celkem 2 439 kurzů, což představuje oproti minulému roku dvounásobný nárůst. Tyto kurzy navštěvovalo celkem 75 258 účastníků, což je asi o 44 % více než v roce 2005. V roce 2007 lze očekávat asi 15 % nárůst kurzů i účastníků. Profesně orientované kurzy vycházejí zejména z poptávky praxe, jedná se o kurzy, které mohou být realizovány na zakázku pro určitou firmu nebo které reagují na vzdělanostní potřeby daného regionu. Důležitou roli hrají vysoké školy zejména v dalším vzdělávání pedagogických a zdravotnických pracovníků. Řada kurzů je určena též osobám se ztíženým přístupem na trh práce (např. osobám vracějícím se na trh práce po rodičovské dovolené). V rámci celoživotního vzdělávání je možné i studium vybraných předmětů ze studijních plánů akreditovaných bakalářských a magisterských studijních programů.

Specifickou formou kurzů CŽV je tzv. Univerzita třetího věku, která je určena seniorům a kterou uskutečňují téměř všechny veřejné a některé soukromé vysoké školy. Dotace jsou poskytovány v rámci rozvojových programů ve výši zhruba 30 mil. Kč. Finanční prostředky na realizaci kurzů celoživotního vzdělávání získávají vysoké školy ze státního rozpočtu (prostřednictvím Rozvojových programů), z příspěvků účastníků, z prostředků ESF a dalších programů Evropské komise.

5.3.5. Podporovat prostupnost mezi jednotlivými stupni terciárního vzdělávání

Legislativní rámec pro prostupnost mezi vyššími odbornými vysokými školami je dán stávajícím školským zákonem³² a zákonem o vysokých školách³³. Tím byly podpořeny podmínky pro přijímání studentu a absolventu vyšších odborných škol na školy vysoké. Zajištění prostupnosti mezi různými typy a druhy studijních programů na vysokých školách a dále mezi vyššími odbornými školami a vysokými školami je jednou z priorit Dlouhodobého záměru rozvoje vysokých škol (2006-2010).

Ke zvyšování prostupnosti přispívají i rozvojové programy, které podporují spolupráci vysokých škol se středními i vyššími odbornými školami. Kromě výše uvedených 25 mil. Kč na podporu zájmu o studium přírodovědných a technických oborů byly podpořeny projekty podporující spolupráci s regionálním školstvím ve výši 11 mil. Kč.

V rámci vysokoškolské studijní nabídky bylo v dubnu 2007 akreditováno 19 bakalářských studijních programů se 46 specializacemi realizovaných společně mezi 27 vyššími odbornými školami a 11 vysokými školami.

³² Zákonem č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů.

³³ Zákonem č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Prostupnost by měl významně zvýšit Národní soustava/rámec kvalifikací. Do konce roku 2008 bude připraven návrh Národní soustavy/rámce kvalifikací pro oblast terciárního vzdělávání. Cílem je lepší uznávání kvalifikací/částí studia získaného v zahraničí a vytvoření rámce pro uznávání vzdělání získaného i mimo vysokou školu, a to jak formálního (např. zlepšení uznávání částí studia a/nebo absolutoria na vyšší odborné škole pro potřeby dalšího studia v bakalářském studijním programu), tak i neformálního. Národní soustava/rámec kvalifikací bude založený na výstupech, získaných kompetencích a profilech absolventů a bude využívat evropského systému kreditů.

5.3.6. Podporovat další vzdělávání ve firmách

Na podporu dalšího vzdělávání ve firmách byl v minulém programovém období 2004 až 2006 připraven program Profese, spolufinancovaný z Evropské sociálního fondu v rámci Operačního programu rozvoj lidských zdrojů. Jeho záměrem je zvyšování konkurenceschopnosti, zaměstnanosti a udržení zaměstnatelnosti osob na trhu práce v sektoru zpracovatelského průmyslu, podnikání, stavebnictví a služeb pro tyto sektory. Program napomáhá rozvoji adaptability a kvalifikace pracovní síly v sektorech podnikání a služeb a zvyšování povědomí o horizontálním tématu udržitelného rozvoje. Konkrétní cíle představuje zvýšení kvalifikační úrovně a dovedností pracovníků uvedených sektorů v souvislosti se zaváděním progresivních systémů řízení výrobních procesů, se zaváděním nových technologií, sofistikovaných produktů a služeb, informačních a komunikačních technologií, a se zaváděním technik šetrných k životnímu prostředí. Celková alokace na tento program činí 256 mil. Kč.

Implementace programu v roce 2006 se setkala s velkým zájmem ze strany podnikatelů. Celkově bylo od počátku realizace k podpoře vybráno 286 projektů a podařilo se kontrahovat celou alokovanou částku na program ve výši 256 mil. Kč. Největší počet projektů byl podpořen v Jihomoravském a Moravskoslezském kraji. Podpora z Evropského sociálního fondu celkově umožní realizovat více než 3 000 vzdělávacích programů, s předpokládanou účastí až 53 196 osob.

V programovacím období 2007-2013 bude na program Profese navazovat program s obdobným zaměřením s názvem Educa, přičemž tento program bude také realizován v součinnosti s jednotlivými kraji v České republice.

Zavádění mezinárodního standardu kvality v řízení lidských zdrojů je cílem programu „Investors In People“. Jeho účelem je podpořit personální řízení a jeho efektivitu v podnicích a zajistit propojení strategického řízení společnosti s personálními činnostmi až na úroveň jednotlivce konkrétního podniku. Navazuje na program Phare a od roku 2006 je realizován rovněž v rámci OP RLZ. Celková alokace veřejných prostředků činí 31 mil. Kč. Od července 2004 do září 2005 proběhla pilotní fáze programu, ve které bylo podpořeno 10 malých a středních podniků při zavádění standardu IIP, z nichž dva (TANEX PLASTY, a. s. a SERVISBAL OBALY, s. r. o.) se umístily v soutěži Zaměstnavatel roku 2006. Projekty byly financovány z programu Phare a podniky získaly 65 % příspěvek na získání standardu. Na tuto velmi úspěšnou pilotní fázi nyní navazuje Národní projekt Standard rozvoje lidských zdrojů, který byl vyhlášen 14. června 2006, a který je financován z Operačního programu Rozvoj lidských zdrojů. Hlavními aktivitami projektu je jednak podpora firem zavádějících Standard IIP formou poskytování zvýhodněných služeb a také vyškolení a registrace českých poradců a auditorů, kteří poskytují českým podnikům podporu při zavádění standardu. V současné době je podepsána smlouva o zavádění standardu s 26 podniky a další 4 podniky mají podanou přihlášku. Další subjekty zavádí Standard

IIP bez finanční podpory OP RLZ. Celkově je registrováno nebo před registrací u Mezinárodního centra kvality 9 poradců IIP a 3 auditoři, vybraní na základě výběrového řízení. V první polovině roku 2008 by firmy zapojené do projektu měly projít závěrečným zhodnocením na jehož základě získají Standard IIP. Projekt bude ukončen v polovině roku 2008 a předpokládá se, že na něj naváže nový projekt Moderní formy personálního řízení financovaný z OP LZZ.

5.3.7. Zvýšit informační vzdělanost

Důležitým nástrojem pro rozvoj informačních dovedností širokých skupin obyvatelstva, bez ohledu na jejich profesní zaměření a kvalifikaci, včetně těch, kteří se setkávají s počítačem poprvé, je v současnosti realizovaný Národní program počítačové gramotnosti (NPPG). Program je rozdělen do několika částí (kurzů) zaměřených na práci s počítači obecně, dále pak na vztahy ve veřejné správě, zejména pak na práci s Portálem veřejné správy, samostatnou kapitolou jsou kurzy pro handicapované občany. Od roku 2003 se celkem 254 146 kurzů zúčastnilo 101 856 účastníků. V letech 2005 a 2006 byl realizován NPPG Handicap zaměřený na jednotlivé znevýhodněné skupiny. Cílem programu bylo za pomoci informačních technologií překonat každodenní, zejména fyzické, bariéry a umožnit účastníkům plnohodnotnou integraci do společnosti a úspěšný vstup na trh práce.

Národní program počítačové gramotnosti je finalistou prestižní celoevropské soutěže eGovernment Awards 2007, která bude vyhlášována 20. září 2007 v Lisabonu.

Vhodným doplněním programu byly bezplatné e-learningové kurzy umístěné na Portálu veřejné správy. Tyto kurzy jsou zaměřené na zdokonalení práce s PC, a obsahují také informativní kurz Průvodce Portálem veřejné správy. Od spuštění provozu v lednu 2006 se zaregistrovalo cca 17 tis. uživatelů.

Formou mezinárodních projektů se ČR podílí i na zvyšování počítačové gramotnosti v Africe, kdy v rámci sedmi projektů v Keni a Ugandě již vyškolila přes 300 studentů, kteří nyní učí pracovat s počítačem své spolužáky a učitele.